

MUSEOVIRASTON TILINPÄÄTÖS

2024

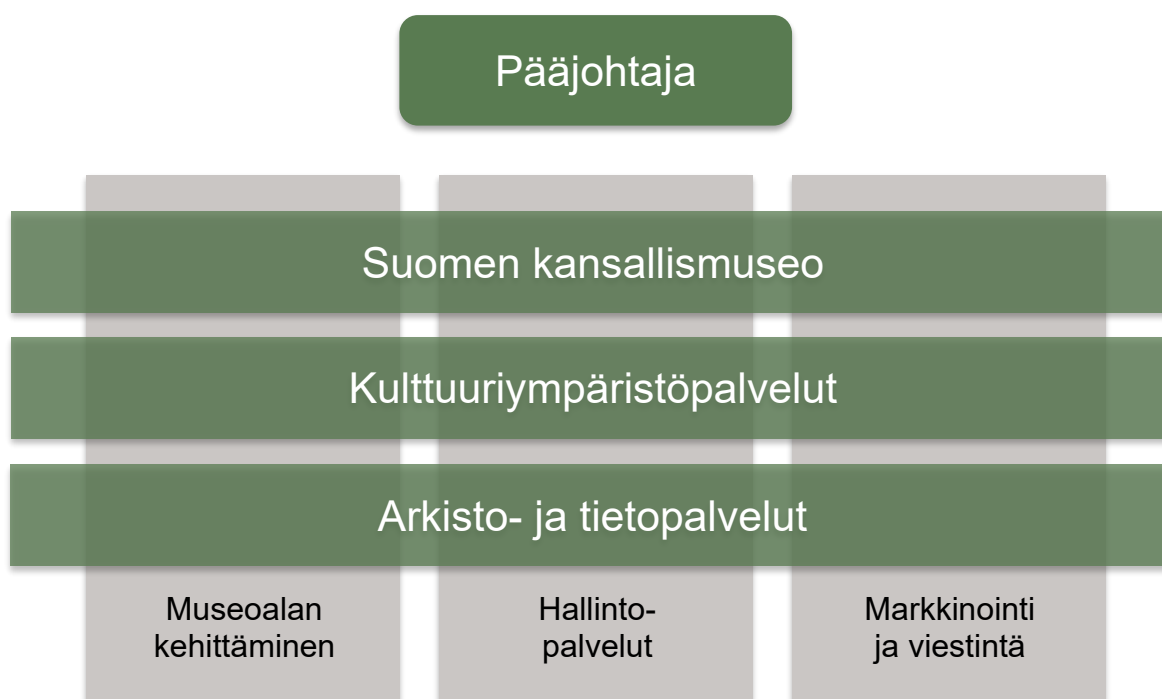

Museovirasto

SISÄLLYS

1. Toimintakertomus.....	3
1.1. Johdon katsaus.....	3
1.2. Tuloksellisuus.....	8
1.3. Vaikuttavuus	14
1.3.1. Toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	14
1.3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	18
1.4. Toiminnallinen tehokkuus	20
1.4.1. Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus	20
1.4.2. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	32
1.4.3. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	37
1.5. Tuotokset ja laadunhallinta	38
1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	38
1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	41
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	49
1.7. Tilinpäätösanalyysi	52
1.7.1. Rahoituksen rakenne.....	52
1.7.2. Talousarvion toteutuminen.....	52
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma	52
1.7.4. Tase.....	53
1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	54
1.9. Arviointien tulokset.....	54
1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	54
2. Talousarvion toteutumalaskelma	55
3. Tuotto- ja kululaskelma	58
4. Tase	59
5. Liitetiedot	61
6. Allekirjoitus	68

Museoviraston organisaatio 2024

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Johdon katsaus vuoteen 2024

Toimintaympäristön tilanne ja julkisen talouden kehitys

Julkisen talouden kestävyysongelmat heijastuvat hallitusohjelman kautta viraston toiminnan ja talouden suunnitteluun. Vuonna 2024 toimintaympäristön kehitystä leimasi edelleen tiukentunut julkinen talous. Vuoden 2024 aikana toimittiin siten hyvin tiukalla kulukurilla sisäisen budjetin mukaisesti ja menoista onnistuttiin säästämään jättämällä asioita tekemättä. Tehdyt leikkaukset eivät ole kuitenkaan toiminnan kannalta jatkossa kestäviä, vaan asioita lykkääviä. Viraston tulomuodostus oli olosuhteisiin nähden kuitenkin vahvaa. Toimintamenojärärahat (sisältäen edelliseltä vuodelta siirtyneet) riittivät kattamaan nettomenot vuonna 2024. Tulojen kertyminen loppuvuonna vaikutti lopulliseen nettomenojen toteumaan myönteisesti. Vuoden 2024 loppupuolella virastolle myönnettiin lisäksi kolmannessa lisätalousarviossa lisäys, 800 000 euroa, Kansallismuseon uudisosan ohjelmistotuotannon käynnistämistä ja toteuttamista varten.

Vaikka inflatiokehitys on ollut nyt hitaampaa, altistuu virasto jatkossakin huomattavalle kustannusten nousulle taloutensa rakenteen takia. Kevään kehysriihessä tehtyjen leikkausten ja viraston pitkälti hintojen noususta ja kasvaneista kiinteistä kustannuksista syntyneen kestävyysvajeen sekä Kansallismuseon sulkuajan tulonmenetysten ja laajentuvan toiminnan puuttuvan rahoituksen vuoksi virasto joutui käymään yhteistoimintaneuvottelut syksyllä vuotta 2025 koskien.

Yhteistoimintaneuvottelujen leikkauspäätösten julkaiseminen nosti Museoviraston toiminnan ja etenkin museokohteet ennennäkemättömään, kaksi viikkoa kestäneeseen intensiiviseen julkisuuteen läpi koko mediakentän, jopa YLE:n tv-uutisten ykkösaiheeksi. Uutiset puhuttivat ja huolettivat kansalaisia ja päättäjiä laajasti, mikä teki näkyväksi museoiden ja kulttuuriperinnön arvon ja merkityksen sekä yksityishenkilölle että alueellisesti ja kansallisesti.

Sivistyshallinto 2030 -uudistushanke ja fuusio Suomenlinnan hoitokunnan kanssa

Alkuvuoden aikana osallistuttiin aktiivisesti Sivistyshallinnon uudistushankkeeseen ja valmisteltiin uuden kulttuuriperinnöstä vastaavan viraston tehtävien määrittelyä uutta lakia varten. Yhteistyötä Suomenlinnan hoitokunnan kanssa tiivistettiin vuoden aikana. Yhteisten palvelujen osalta laadittiin Museoviraston johdolla uudistushankkeeseen kytkeytyvä hallinnonalan erikoiskirjastojen keskittämisselvitys sekä osallistuttiin aktiivisesti kirjaamo-, asianhallinta- ja arkistotoimintojen keskittämisselvitykseen ja ict-palveluiden keskittämisselvitykseen.

Hallinnonalan tuottavuusohjelmaan liittynyt ja viraston kiinteistöhaltija-aseman palauttamiseen tähdännyt selvitys keskeytettiin keväällä. Selvityksessä arvioidut säästöt jäivät näin ollen toteutumatta.

Monipuolista museotoimintaa

Suomen kansallismuseossa valmistauduttiin tulevaisuuden laajenevaan toimintaan rakentamalla pitkän tähtäimen edellytyksiä niin taloudellisille- kuin vaikuttavuuden tulostavoitteille. Brändin päivityshankkeella tuettiin Suomen kansallismuseon profiilin kirkastamista kansallisena museona, ja kohteiden sekä kokoelmien yleisösuhteen vahvistamiseksi käynnistettiin Suomen kansallismuseon verkkosivuston uudistus. Myyntiä ja tuotannonohjausta tehostetaan digitaalisilla työkaluilla. Uudistuvan Kansallismuseon palveluihin liittyen työstiin erityisesti ravintola- kahvila- ja catering-kokonaisuutta ja historiallisen päärakennuksen tilakonseptia, sisustussuunnittelua sekä opastekokonaisuutta.

Kansallismuseon rakennushanke eteni suunnitelmien mukaisesti, ja uudisosan peruskiven muuraustilaisuus järjestettiin 17.5.2024. Ensimmäisten suurten vaihtuvien näyttelyiden valmistelu käynnistettiin. Konsepti- ja sisältösuunnittelua sekä kokoelmaesineistön valintaa edistettiin virkatyönä,

mutta hankkeista jo tehtyjen säästöjen, ja avoimen rahoitustilanteen vuoksi ei ole voitu tehdä toteutukseen liittyen sitovia valintoja tai käynnistää suunnittelun hankintoja. Näyttelyhankkeita voidaan edistää III lisätalousarviossa myönnetyin rahoituksen turvin, mutta avausnäyttelyn valmistelu on edelleen kuukausia jäljessä tavoiteaikataulusta. Alkuperäiseen aikatauluun pyrkiminen edellyttää tarvittavien tehtävien täyttämistä ja hankintojen toteuttamista viipymättä ja täysimittaisesti.

Suomen kansallismuseon muiden kohteiden vetovoimaan ja tulovirtaan panostettiin käytettävissä olevin keinoin. Suomen merimuseossa toteutettiin Tanskan kansalliselle merimuseolle alun perin suunniteltu, Suomen kansallismuseolle muokattu *Oceanista – muoti ja meri*, jossa tarkasteltiin muodin ja meren suhdetta niin huippusuunnittelun kuin arkisen pukeutumiskulttuurin näkökulmasta. Hämeen linnaan tuotettiin tekstiilitaiteilija Raija Jokisen teoksia sekä pellavan historiaa käsittelevä näyttely *Muistikuvia*. Resurssien keskittämiseksi kriittisiin hankkeisiin jouduttiin muu näyttelytoiminta rajaamaan pienimuotoisiin kokoelmaesineiden esittelyihin. Täyttämättömistä tehtävistä johtuen museokaupan sekä kokous- ja juhlapalveluiden kohdalla ei voitu vastata kysyntään eikä palveluiden kehittämiseen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Suomen kansallismuseon museokohteiden kokonaiskävijämäärä 531 859 oli 68 % edellisvuoden kävijämäärästä 781 363. Tulos on erittäin hyvä huomioon ottaen, että Kansallismuseo oli vuonna 2024 koko vuoden suljettu, kun se vielä vuonna 2023 oli auki lokakuun puoliväliin asti.

Suomen kansallismuseo jatkoi monialaista verkostoyhteistyötä hyvien väestösuhteiden, kulttuurisen moninaisuuden ja kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi kumppaneinaan mm. opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ajatuspaja MAP Finland, Suomen romanijärjestö ja Romaniasiaain neuvottelukunta ja Saamelaismuseum Siida sekä Helsingin yliopisto ja Historioitsijat ilman rajoja -yhdistys. Yhteistyössä Vaski-Filmin ja Erätauko-säätiön kanssa toteutettiin sarja dialogitilaisuuksia museo- ja kulttuurialan ammattilaisille saamelaisesineistön palauttamisesta kertovan Kotiinpaluu -elokuvan yhteydessä. Kansallismuseon *Toista maata* ja *Suomen tarina* -perusnäyttelyiden sisältöjen päivittämiseen osallistuivat kansallisten vähemmistöjen edustajat, ja moninaisuus on painopisteenä myös nykyajan tallennustoiminnassa ja Kulttuurin kummilapset -hankkeessa.

Kulttuuriesineiden palauttamisprosessit kuuluvat osaltaan Suomen kansallismuseon kestävään kokoelmapolitiikkaan ja toimiin kulttuuristen oikeuksien edistämiseksi. Merkittävä 1890-luvulla tuolloisesta Dahomeyn kuningaskunnasta anastetun seremoniaistuinten palauttaminen Beninin tasavallalle saatiin käynnistettyä, kun Suomen kansallismuseon kokoelmiin vaihdossa tulleen esineen juridiseen omistukseen saatiin vahvistus Ranskan kulttuuriministeriön päätöksellä. Palautukseen eli repatriaatioon valmistautuminen oli esillä Beninin ulkoministeri Olushegun Adjadi Bakarin vierailulla Suomessa marraskuussa.

Suomen kansallismuseon valtakunnallisesta toiminnasta näkyvin hanke oli *Kansallismuseo saapuu kylään* -kiertue, jossa Kansallismuseon suosituimmat esineet sekä museon asiantuntijat tekivät viikonloppuvierailuja museoihin eri puolilla Suomea. Vuonna 2024 Torniossa, Lappeenrannassa, Raahessa sekä Loimaalla järjestetyt suositut kampanjapäivät keräsivät paikallisiin museoihin yleisöä pitkienkin matkojen takaa. Suomen merimuseoon tuotettu *Merimonsterit* -näyttely siirtyi Ahvenanmaalta Turkuun, joissa näyttely oli yhteensä tavoittanut viime vuoden loppuun mennessä lähes 150 000 katsojaa.

Museoviraston yt-neuvottelujen tulosten myötä julkisuuteen noussut päätös neljän Suomen kansallismuseoon kuuluvan museokohteen kiinni pitämisestä vuonna 2025 herätti vahvoja tunteita suuressa yleisössä heijastaen osaltaan kohteiden merkitystä niin alueellisesti kuin kansallisella tasolla.

Toimitilamuutoksia ja mittavia kokoelmahankkeita

Kansallismuseon rakennushankkeiden vuoksi osa Museovirastosta on syksystä 2023 toiminut väistötiloissa Pasilan ns. Läänintalossa yhteisessä työympäristössä Etelä-Suomen AVI:n kanssa. Pääosin säästösyistä virasto irtisanoi väistötilan syyskuussa 2024, joten keväällä 2025 siirrytään Sturenkadun tiloihin ja siitä luovuttaessa edullisempaan väistötilaan, kunnes päästään muuttamaan takaisin Kansallismuseon tontille.

Suomen kansallismuseon esinekokoelmien siirtohanke Orimattilan keskusvarastosta Kokoelma- ja konservointikeskukseen valmistui aikataulussaan vuonna 2024. Museon kokoelmien sähköinen luettelointiaste saatiin lähes kaikkien eri kokoelmien osalta nostettua 100 %:iin. Noin 60 000 esinettä jäi muuton valmistuttua vielä odottamaan hyllytystä, koska talotekniset ongelmat sekä Vantaalla että

Orimattilassa työllistivät henkilökuntaa edellyttäen mm. vuoden mittaan useita kokoelmasiirtoja Kokoelma- ja konservointikeskuksen sisällä. Samaan aikaan laajojen muuttojen ja siirtojen kanssa käynnistyi myös esineistön valinta ja valmistelu Kansallismuseoon tuleviin ensimmäisiin näyttelyihin. Esineiden lainaus ulkopuolisille museoille jouduttiinkin tilapäisesti rajoittamaan minimiinsä. Kokoelmatyön käytäntöjä on kehitetty jatkuvasti työn tehostamiseksi ja laadun parantamiseksi. 2024 käyttöön otettiin uusi ns. tyypikäsittelymenetelmä tuholaiten torjumiseksi.

Toimitiloista työn muutokseen ja digitaalisuuteen -hanke oli käynnissä budjettiin ja kehikseen 2023–25 saadun rahoituksen turvin. Kokoelma- ja konservointikeskuksen laajennustyö eteni monista rakennusaikaisista haasteista huolimatta ja Kansallisgallerian kanssa yhteiset tilat valmistuivat maaliskuussa. Uusien asiakkaiden kanssa on käynnissä neuvotteluja.

Arkisto- ja tietopalveluiden erillisrahoituksella tuettu Siirto- ja haltuunottohanke eteni suunnitellusti. Museotalan mittakaavassa erittäin suuressa ja haastavassa hankkeessa käsitellään miljoonia esineitä, kuvia ja muita kulttuuriperintöobjekteja. Hankkeella on pyritty kehittämään ja parantamaan kokoelmien hallinnan laatua ja edellytyksiä myös massadigitoinneille ja automatisoinnille, kuten tekoälyn valjastamiselle työkaluksi kokoelmien hallinnassa. Massadigitoinnin ja tekoälyn käyttöön liittyvät hankkeet jouduttiin kuitenkin säästösyistä karsimaan toimintasuunnitelmasta 2024. Vuoden 2024 aikana mm. rakennettiin asbestin käsittelyn linjasto, siirrettiin merkittäviä osia kansallisista arkeologisista kokoelmista Vantaan kokoelmakeskukseen ja otettiin käyttöön uusi arkiston hallinnan tietojärjestelmä. Kansalaislöytöjen rästejä onnistuttiin purkamaan vuoden 2022 löytöihin asti, mutta uusien löytöjen määrä ylittää yhä käsittelyresurssit. Uuden asiakaspalvelun avaamista ja digitaalisia palveluita valmisteltiin Museovirastossa ja Suomen kansallismuseossa.

Arkisto- ja tietopalveluiden HBL-hankkeessa varmistui rahoitus neljännelle vaiheelle. Hufvudstadsbladetin, Borgåbladetin ja muiden lehtien kuva-aineistoa on käsitelty ja julkaistu merkittävä määrä. Hanke sai runsaasti näkyvyyttä ja se on tuonut saataville arvokasta suomenruotsalaista kulttuuriperintöä.

Museoviraston tavoitteena on edistää kestäväää kehitystä myös omien toimintatapojen muutoksen kautta, ja yhtenä toimenpiteenä Suomen kansallismuseo käynnisti kokoelmastrategisen kehittämishankkeen kokoelmien säilytysolosuhteiden ja niitä koskevien linjausten tarkistamiseksi sekä museoesineiden käytettävyyden lisäämiseksi. Hankkeen tavoitteena on kokoelmien olosuhdevaatomusten uudelleenarviointi ekologisesta, taloudellisesta sekä kokoelmien saavutettavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Suomen kansallismuseon kokoelmien sekä Museoviraston kuva- ja arkeologisten kokoelmien moninaiset esine- ja materiaalityypit huomioiva hanke osallistuu ajankohtaiseen kansainväliseen museologiseen keskusteluun kestävästä kokoelmatyöstä.

Kulttuuriympäristötyötä muutosten keskellä

Kulttuuriympäristöjen suojeluun vaikuttavia lainsäädäntöhankkeita on ollut meneillään useita. Työryhmämietintö laiksi arkeologisesta kulttuuriperinnöstä oli lausunnolla alkuvuodesta. Valmistelua jatketaan ministeriön johdolla, sen linjausten mukaisesti. Museovirasto otti keväällä kantaa myös vuoden 2025 alusta voimaan tulevan rakentamislain nk. korjaussarjaan, jossa esitetään mm. museoviranomaisten ja järjestöjen valitusoikeuden kaventamista. Virasto on myös seurannut alueidenkäyttölain uudistusta.

Viraston ympäristöministeriön tilauksesta laatima esiselvitys valtakunnallisten kulttuuriympäristöinventointien kokonaistarkastelusta ja täydentämisestä valmistui vuoden alussa. Keskeisimmäksi jatkotyöksi tunnistettua valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventoinnin (RKY 2009) päivitystä ei ole voitu vähentyneitten voimavarojen vuoksi käynnistää. Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventointi (VARK) sai valtioneuvoston vahvistuksen marraskuussa. Inventointi tulee voimaan 1.3.2025.

Vihreän siirtymän vauhdittuminen näkyy kulttuuriympäristötyössä esimerkiksi edelleen lisääntyvinä tuulivoiman, aurinkoenergian ja kulttuuriympäristöjen yhteensovittamisen kysymyksinä. Virasto seuraa ja ottaa kantaa myös uusiutuvaan energiaan liittyvän EU-sääntelyn kansalliseen toimeenpanoon. Virtavesien kulttuuriperintöön on kohdistunut jatkuvasti kasvavaa kiinnostusta johtuen Euroopan unionin vesipuitedirektiivin sekä lähivuotena myös toimeenpantavan ennallistamisasetuksen (2024) myötä. Vuonna 2024 toteutetussa virtavesien kulttuuriperinnön hankkeessa tuotettiin aiheesta uutta tietoa, ja luotiin edellytyksiä yhä tiiviimmälle vuoropuhelulle, yhteistyölle ja kulttuuriperintö- ja

luontoarvojen yhteensovittamiselle. Kautta aikain ensimmäinen kattava virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuva -julkaisu saatiin loppuvuodesta viimeistelyvaiheeseen. Suunnitellusta jatkohankkeesta jouduttiin luopumaan yt-päätöksessä tehtyjen säästöjen mukaisesti.

Keväällä 2024 käynnistyi ilmastomuutoksen seurantamenetelmiä kulttuuriperintökohteisiin kehittävä yhteistyöhanke, jota koordinoi Suomenlinnan hoitokunta. Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rahoittama hanke on osa Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelmaa. Kansainvälisen, Ruotsin Riksbankenin rahoittaman Veteen vajonneet -hankkeen (2021–2026) neljäntenä vuonna järjestettiin onnistunut *Warships Resting in Peace* -konferenssi sekä järjestettiin elokuussa Suomen vuoden ainoat meriarkeologiset kaivaukset, molemmat Suomenlinnassa.

Korjausrakentamisen ohjeistuksia on julkaistu Korjaustaito.fi-sivustolla suunnitelmallisesti. Vuonna 2024 panostettiin mm. korjauskortteihin, jotka ovat sivuston suosituin osa. Käyntimäärät kasvoivat verrattuna edellisvuoteen. Korjaustaito.fi-sivustoa on kehitetty tiivistyvässä yhteistyössä alueellisten vastuumuseoiden kanssa.

Kulttuuriympäristöpalvelut-osaston uudella yksikköjaolla on onnistuneesti tehostettu esimerkiksi rakennusperintöasioiden käsittelyä. Ennakoivan rakennussuojelun resurssitarve on edelleen ilmeinen. Muinaismuistolain mukaiset luvat on toistaiseksi pystytty hoitamaan tavoiteaikataulussa. Museovirasto on vuoden mittaan kehittänyt arkeologian palveluportaalia ja tietovarantoa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Työlle saatiin vuodelle 2025 jatkorahoitus, jonka turvin voidaan käynnistää myös arkeologian tietovarantojen kehittäminen.

Arkeologisissa kenttätöissä saatiin päätökseen mittavia tutkimustöitä mm. Mäntyharjulla. Niukkojen resurssien puitteissa toteutettiin suuri määrä sekä kaupallisia että virkatöinä tehtyjä toimeksiantoja. Keväällä aloitettiin myös ihmisjäännösten käsittelyyn liittyvän ohjeistuksen päivittäminen.

Kansainvälistä kulttuuriperintösopimustyötä ja varautumista

Kulttuuriomaisuuden suojelu on jatkuvasti kasvavan huomion kohteena osana kokonaisturvallisuuden ja varautumisen kysymyksiä. Museoviraston valmisteleva esitys Haagin yleissopimuksen mukaiseksi kulttuuriomaisuuden luetteloksi luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle joulukuussa 2023 ja keväällä 2024 tehtiin esitys jatkotoimiksi.

Aalto-arkkitehtuuri-esityksen valmistelu UNESCOlle Suomen seuraavaksi maailmanperintökohteeksi eteni. Valmistelutyö edellytti laaja-alaista asiantuntija- ja sidosryhmäyhteistyötä, ja kesti vuoden 2025 tammikuuhun asti. Museovirasto jätti esityksen aikataulun mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle joulukuussa 2024. Aineettoman kulttuuriperinnön, Euroopan kulttuuriperintötunnuksen ja Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimuksen aktiivinen toimeenpano jatkui. Varkauden teollinen perintö valmisteltiin ehdolle Suomen seuraavaksi Euroopan kulttuuriperintötunnuksen saajaksi. Museovirasto järjesti yhdessä alueellisten toimijoiden (maakuntaliitot, alueelliset vastuumuseot) kanssa tiedonvälityskierroksen kansainvälisistä sopimuksista. Alueellisia tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 11 eri alueella sekä paikan päällä että verkossa.

Museovirasto osallistui aktiivisesti nelivuotisen Erasmus+ -rahoitteisen CHARTER-hankkeen viimeisen vuoden tehtäviin. Hankkeen tuloksena laadittiin eurooppalainen kulttuuriperintöalan osaamisen kehittämisen strategia.

Tiedonhallinnan kehittämistä, varautumista ja digitalisointia

Museoviraston tiedonhallinnan keskeisiä haavoittuvuuksia ratkaistiin Valtorin kanssa toteutetussa hankkeessa. Tiedon tallennus siirrettiin valtion yhteisiin konesaleihin ja moderneihin pilvipalveluihin. Hankkeessa uusittiin myös viraston keskeiset tietoliikenneyhteydet ja nostettiin oleellisesti tietoturvan ja varautumisen tasoa. Vuosina 2023-2024 aikaansaatu muutos on erittäin suuri.

Asianhallinnassa siirryttiin vuodenvaihteessa käyttämään valtion yhteistä VirastoVahva-palvelua. Prosessien ja toimintatapojen uudistus on ollut suuri ponnistus niin asianhallinnan kuin viranomaistyön ja avustusten käsittelynkin saralla. Valtionavustusten jakamisessa jatkettiin siirtymistä valtion yhteisen Haeavustuksia.fi-palvelun käyttöön.

Viraston keskeisin digitaalinen työkalu MuseumPlus päivitettiin ja siirrettiin uudelle alustalle. Mittakaavaltaan huomattava uudistus toteutettiin yhdessä Museoliiton kanssa. Hankkeen puitteissa uudistettiin myös hallinnointimalli. Uudistuksella on saavutettu tuntuvaa työn tehostumista sekä saavutettu oleellisia kustannus- ja ylläpitosäästöjä. Viraston kokoelma-aineistot olivat myös vuonna 2024 erittäin suosittuja FINNA-palvelussa. Massadigitoinnin investointihaasteista huolimatta myös uutta aineistoa viraston eri toiminnoista saatiin jaettua.

Kokoelmatyön kehittämistä digitaalisia ratkaisuja ja uutta tekniikkaa hyödyntämällä jouduttiin taloustilanteen vuoksi viivästyttämään ja osin keskeyttämään. Tulevista haasteista selviämiseen ja kulttuuriperinnön saatavuuden ja saavutettavuuden varmistamisen kannalta oleellisten investointien mahdollisuuksia kartoitetaan aktiivisesti. Yliopistojen kanssa aloitettu arkeologia 2.0 -yhteistyö tavoittelee laajempaa rahoituspohjaa ja kansallista tiekarttaa arkeologian kehittämiseen.

Kulttuuriperinnön digitointi on yksi keskeinen tapa varautua poikkeusoloihin. Kulttuuriperinnön kriisinkestävyyteen ja kulttuuriperintötiedon säilymiseen liittyen toteutettiin 3D-hanke. Ohjeistusten ja pohjatyön lisäksi otettiin haltuun viraston olemassa oleva aineisto ja toteutettiin pilottina Petäjäveden kirkon mallinnus. Euroopan unionin teknisen tuen väline (TSI) -hakemuksen kautta tavoiteltiin tukea kansallisen digitoinnin rahoitus- ja toimintamallin luomiseksi. Tavoitteena on ollut myös hyödyntää suomalaisen yritysmaailman osaamista. Osana oman työn digitaalista kehittämistä valmisteltiin viraston sisäisesti koulutus- ja tukimalli tekoälyn arkihyödyntämiseen. Museoviraston sisäinen Tekoälyklinikka lanseerattiin joulukuussa 2024.

Henkilöstö ja kehittäminen

Tuottavuusohjelmasta ja muusta taloudellisesta tilanteesta johtuen virasto joutui syksyllä käymään laajat yhteistoimintaneuvottelut talouden sopeuttamiseksi vuodelle 2025 vastaamaan käytettävissä olevia määrärahoja. Neuvotteluiden tavoitteena oli löytää 3 198 000 euron nettovähennystarvetta vastaavat säästöt vuodelle 2025 ja etsiä rakenteellisia ratkaisuja toiminnan tehostamiseksi. Tämä merkitsi toimintaa heikentäviä vaikutuksia vuodelle 2025: mm. henkilöstön laajoja lomauttamisia, vapautuneiden vakanssien täyttämättä jättämisistä ja määräaikaisten palvelussuhteiden käytön vähentämistä. Etenkin Suomen kansallismuseota koskevin osin vaikutukset lieventyivät lisätalousarviossa ja täydentävässä talousarviossa saatujen rahoitusten turvin.

Vaikeasta vuodesta huolimatta viraston henkilöstön sairauspoissalot olivat edelleen varsin alhaisella tasolla. Virastossa on panostettu ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon, jonka johdosta kustannukset ovat olleet suhteellisen korkealla tasolla. Virastossa on jo parin vuoden ajan tunnistettu läpi organisaation haitallista psykososiaalista kuormitusta, jota käynnissä oleva muutos edelleen lisää. Taloustilanteesta johtuen jo ennestään on lukuisia vakansseja jätetty täyttämättä ja tiukkaa rekrytointikäytäntöä on edelleen kiristetty, mikä heijastuu yksiköiden toimintaan. Täyttämättä jätettyjä vakansseja virastossa on tällä hetkellä noin 39. Esihenkilöitä on muutostilanteessa tuettu mm. säännöllisillä infotilaisuuksilla. Yksiköiden vaihtelevia etätyökäytäntöjä kartoitettiin keväällä, samoin turvallisemman tilan periaatteet ja työyhteisösovittelu otettiin käyttöön keväällä. Suoritusarvioinnit tehtiin keväällä ensimmäisen kerran sähköisesti Osaavassa.

Vuosittainen työtyytyväisyyskysely ja esihenkilö-barometri toteutettiin aivan loppuvuonna. VMBaro-kyselyn korvasi uusi Tutka-järjestelmä. Työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli 74,5% (ed. vuonna 75,8). Työtyytyväisyyden kokemus laski vaikeasta yt-syksystä huolimatta maltillisesti ja on nyt 3,69 (-0,12). Oma työhyvinvointi sai keskiarvon 7,79 (-0,28). Vuoden 2024 tutkimustulokset olivat kauttaaltaan noin 0,15–0,20 astetta heikommat edellisvuoteen verrattuna. Muutostilanteet ja talouden epävarmuus näkyivät niin oman hyvinvoinnin arvioinnissa kuin koetussa luottamuksessa työnantajan toimintaa kohtaan. Kriittisimmin laskivat kokemus luottamuksesta oman työn jatkuvuuteen, kokemus omasta työhyvinvoinnista sekä kokemus työnantajakuvasta.

Lähipuosien näkymät

Lähipuosien keskeinen suuri muutos on Sivistyshallinto 2030 –uudistushankkeen mukainen Museoviraston ja Suomenlinnan hoitokunnan yhdistyminen ja uuden muodostuvan viraston talouden ja toiminnan mallien sekä organisaatiokulttuurin rakentaminen.

Kulttuuriympäristötyötä ohjaava lainsäädäntö on ollut muutosten kohteena (alueidenkäyttölaki ja rakentamislaki, suunnitteilla oleva laki arkeologisesta kulttuuriperinnöstä), jolla on merkittäviä vaikutuksia työhön tulevana vuosina. Kulttuuriympäristön pidemmän aikavälin tulevaisuuden kannalta

keskeistä on työ, jolla edistetään sen kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen sekä ilmastonmuutoksen kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten hillintä.

Lähivuosien suuret haasteet liittyvät kykyymme ja voimavaroihimme uudistua digitaalisesti. Tekoälyn ja automatisaation hyödyntämisessä olisi merkittävää potentiaalia koko toimialalle, mutta se edellyttää kehittämiseen panostamista ja järjestelmäinvestointeja. Suurimman haasteen lähitulevaisuudelle asettaa kuitenkin maailmanpolitiikan epävakaa ja epäselvän tilan edelleen jatkuminen, jolla on vaikutuksensa valtion talouteen. Edelleen heikentyvän julkisen talouden näkymän mahdollisuus uhkaa viraston voimavaroja ja kykyä hoitaa perustehtäväänsä. Toisaalta maailman tilanteen epävarmuus korostaa varautumisen ja ennakkoinnin yhä kasvavaa merkitystä, mutta vähentävät voimavarat kasvattavat kansallisesti riskejä myös kulttuuriperinnön säilymisen, suojelemisen ja hoidon näkökulmasta.

1.2. Tuloksellisuus

Talousarvioesityksen 2024 tulostavoitteet

Tulostavoite	Toteutuma 2021	Toteutuma 2022	Toteutuma 2023	Tavoite / arvio 2024	Toteuma 2024	Tietolähde
Objektien katselumäärät Finna-palvelussa, kpl	1 939 477	1 387 063	1 815 968	1 500 000	1 738 974	Finnan käyttäjätilastot ARTIn M-asetalla
Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finna-palvelussa, kpl	310 846	353 994	378 875	370 000	421 441	Finna.fi-organisaation aineistot (Museo- virasto + Kansallis- museo)
Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä	421 845	660 860	781 363	400 000	531 859	SKM ylläpitämä kävijätilasto
Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa	4,04	2,93	2,72	4,3	3,07	Kävijätilasto ja Kieku
Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa	6,06	4,72	4,88	4,5	4,85	Kävijätilasto ja Kieku
Työtyytyväisyysindeksi (VMBaro)	3,79	3,86	3,81	3,8	3,69	VM Baro
Kokonaishenkilötyövuodet	275	307	315	300	280	Kieku

Tulossopimuksen 2024–2027 tulostavoitteet

Sivistys (koulutus, tiede, kulttuuri ja taide, nuoriso- ja liikunta) luo edellytyksiä talouden kasvulle (HO).

Tulostavoite 1 (TAE): Museovirasto tarjoaa entistä ajantasaisempaa ja vaikuttavampaa tietoa kulttuuriperinnöstä, luoden kestävä pohjan monimuotoiselle kulttuuriperinnölle yhteiskunnallisena voimavarana	
2024	- Valtakunnallisten rakennettujen ympäristöjen inventoinnin (RKY) päivitystyön suunnittelu ja kohteiden seurantatiedon määrittely ja menetelmien suunnittelu on käynnistetty yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. - Virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuva on valmis ja julkaistu.
Toteutuma 2024	- RKY-inventoinnin päivitys: henkilöstövoimavarojen puuttuessa ei ole voitu käynnistää työtä. - Virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuvan valmistelu eteni suunnitellusti, valmistui ja julkaistiin 1/2025.
Tulostavoite 2 (TAE): Kansallismuseo uudisosineen avautuu korkeatasoisena, kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävänä kulttuurikohteena 2027 tuoden monipuolisilla ohjelmistoillaan uutta, kilpailukykyistä kulttuuritarjontaa ja vahvistaen Suomen ja Helsingin kulttuurista vetovoimaa.	
2024	- Kansallismuseon näyttelyohjelmisto vuosille 2027–2029 uudisosaan sekä päärakennuksessa vapautuviin tiloihin on konseptoitu ja sisällöntuotanto käynnistetty. - Suomen kansallismuseon valtakunnallinen näkyvyys on vahvistunut.
Toteutuma 2024	- Kansallismuseon avausnäyttelyn konsepti valmistui, sisällöntuotanto käynnistyi ja näyttely siirtyi tuotantoon. Seuraavan näyttelyn konseptityö aloitettiin. Päärakennuksen tilojen näyttelysuunnitelmia ei toistaiseksi edistetty taloudellisista syistä. - Kansallismuseon ollessa suljettuna tunnetuimmat näyttelyesineet ja museon asiantuntijat vierailivat muissa museoissa. Tapahtumat Torniossa, Lappeenrannassa, Raahessa ja Loimaalla keräsivät 7 700 kävijää.
Tulostavoite 3 (TAE): Museovirasto panostaa kulttuuriperintöstrategian toimeenpanosuunnitelman ja muinaismuistolain uudistamisen ja toimeenpanon mukanaan tuomien muutosten toteuttamiseen.	
2024	Museoviraston osuus Kulttuuriperintöstrategian toimeenpano-ohjelmaan on toteutettu suunnitellusti.
Toteutuma 2024	Museoviraston osallistui aktiivisesti toimeenpano-ohjelman laatimiseen työpajoissa.
Tulostavoite 4 (TAE): Museovirasto osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi.	
2024	Aaltojen arkkitehtuuria koskeva esitys on valmistunut.
Toteutuma 2024	Esitys valmistui aikataulussa joulukuussa 2024 ja jätettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Toteutetaan valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa, jolla tuetaan hallituksen julkisen talouden kestävyysvajetta. Digitalisaation mahdollisuuksia hyödynnetään hallinnollisen työn vähentämisessä.

Tulostavoite 5: Virasto toteuttaa tuottavuusohjelman mukaiset toimet JTS 2025-2028:n mukaisesti huomioiden henkilöstön hyvinvointi ja palvelukyvyn laatu.	
2024	- Virasto osallistuu tuottavuusohjelman toimenpiteiden valmisteluun ja valmistautuu linjausten perusteella vuosien 2025-2027 toimenpiteisiin. - Mahdollisuudet erityisesti kiinteistökustannusten vähentämiseen on selvitetty.
Toteutuma 2024	Kokoelmien siirtohanke Sturenkadulta Vantaalle on edistynyt suunnitelmallisesti ja mahdollistaa tilasäästöt 2025 syksystä alkaen
Tulostavoite 6 (TAE): Palveluita, aineistoja ja tutkimusinfrastruktuuria kehitetään saavutettaviksi, asiakaslähtöisiksi ja mahdollisimman digitaalisiksi	
2024	Suomen kansallismuseon kokoelmien siirto Orimattilan keskusvarastosta Kokoelma- ja konservointikeskukseen on toteutettu ja jatkotoimet keskuksessa aloitettu.

	• Digitoinnin kokonaissuunnitelma on laadittu. • Arkeologisen tiedon järjestelmien ratkaisuvaatimukset ovat valmiit ja hankinnat on aloitettu resurssien puitteissa. • Arkeologisen tiedon ja tutkimusinfrastruktuurin (Arkeologia 2.0) kansallinen konsortio aloittanut ja kansallinen tavoitetilä sovittu.
Toteutuma 2024	• SKM kokoelmien siirto Vantaalle saatiin päätökseen. • Museoviraston digitointisuunnitelma 2024-2026 valmistui ja on julkaistu verkkosivuilla. • Arkeologian palveluportaalien ja tietovarannon kehittämishanke eteni suunnitellusti OKM:n digitalisaatiorahoituksen turvin. • Arkeologisen tiedon ja tutkimusinfrastruktuurin (Arkeologia 2.0) kansallinen konsortio on muodostettu ja rahoitusta haettu [ei saatu].

Selkeytetään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvaa virastorakennetta, kevennetään päällekkäistä hallintoa ja vahvistetaan virastojen tuloksellista ohjausta Sivistyshallinto 2030 - loppuraportin suuntaisesti huomioiden nykyisten yksiköiden erilaiset tehtävät.

Tulostavoite 7: Virasto osallistuu aktiivisesti Sivistyshallinto 2030 –uudistushankkeen valmisteluun ja toimeenpanoon koko sivistyshallinnon yhteistyönä.	
2024	• Virasto osallistuu ohjausryhmän ja alatyöryhmien työhön uudistushankkeen asettamispäätöksen mukaisesti. • Virasto käynnistää uudistuksen toimeenpanon sivistyshallinnon yhteisten linjausten mukaisesti.
Toteutuma 2024	• Virasto on osallistunut ohjausryhmän ja alaryhmien työhön suunnitellusti. • Fuusiotyö Suomenlinnan hoitokunnan kanssa on käynnistynyt ja muutostukihanke aloitettu.

Parannetaan johtamista opetus- ja sivistyssektorilla.

Tulostavoite 8: Museoviraston esihenkilöstön toimintakykyä tuetaan ja ylläpidetään tulossopimuskauden suurissa muutoksissa	
2024	• Esihenkilökoulutusta on toteutettu suunnitelman mukaisesti, painottaen psykososiaalisen kuormituksen ennaltaehkäisyä ja muutostukea.
Toteutuma 2024	• Esihenkilöille on järjestetty koulutusta psykososiaalisen kuormituksen ennaltaehkäisyyn ja voimavarojen vahvistamiseen liittyen: Muutoksessa eläminen ja omat voimavarat 13.12.2024. Lisäksi esihenkilöille on tarjolla tukea jatkuvasti Henkilöstöpalveluiden sekä työterveyshuollon toimesta.

Sivistyshallinnon toiminnassa vahvistetaan varautumista ja riskienhallintaa valtionhallinnon toimijoille vuonna 2023 julkaistavan riskienhallinnan käsikirjan pohjalta.

Tulostavoite 9 (TAE): Kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintötiedon rooli osana kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa vahvistuu. Kulttuuriperinnön säilyminen on aiempaa paremmin turvattu myös kriisitilanteissa.	
2024	• Haagin yleissopimuksen mukainen kulttuuriomaisuusluettelo on vahvistettu. • Sopimuksen toimeenpanon asema ja organisointi osana kansallista kokonaisturvallisuutta ja varautumista on selkeytetty yhteistyössä OKM:n kanssa. • Sopimuksen toimeenpanoon liittyvä yhteistyö, ohjeistukset ja muut jatkotoimet on käynnistetty. • Rakennetun kulttuuriympäristön 3D-mallinnuksen priorisointisuunnitelmatyö on käynnistetty.
Toteutuma 2024	• Museovirasto luovutti päivitetyn Haag-kohdeluettelon OKM:lle 19.12.2023. Virasto teki ministeriölle ehdotuksen jatkotoimista. Asia on ministeriön käsittelyssä, vahvistuspäätöstä tai päätöstä jatkotoimista ei vielä ole tehty.

	Rakennetun kulttuuriympäristön 3D-mallinnuksen suunnitelmatyötä edistettiin Maailmanperintö 3D-hankkeessa
--	---

Sivistyshallinnon toiminnassa vahvistetaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun ohjeiden mukaisesti.

Tulostavoite 10: Virasto on aiempaa tasa-arvoisempi ja monimuotoisempi työpaikka	
2024	Rekrytointiprosessissa on otettu mukaan monimuotoisuutta korostava elementti ilmoituksissa ja haastatteluissa.
Toteutuma 2024	Yhdenvertaisuuslauseke on lisätty kaikkiin ilmoituksiin

Sivistyksellä, osaamisella ja yhteiskunnan uudistamisella tuetaan kulttuurista muutosta kestävyysmurroksen saavuttamiseksi. Sivistyshallinto noudattaa kestävän kehityksen tavoitteita sekä seuraa tavoitteiden toteutumista muun muassa valtionhallinnon yhteistä vastuullisuusraportoinnin viitekehystä hyödyntäen.

Tulostavoite 11: Museovirasto vahvistaa vastuullisella toiminnallaan kulttuurista muutosta ja tukee yhteiskunnan kestävyysmurrosta.	
2024	- Museovirasto on tuottanut uutta tietoa, ohjeita ja hyviä käytäntöjä kestävän korjaamisen tueksi ja tarjoaa niitä erityisesti maksuttoman Korjaustaito.fi-sivuston kautta, joka tavoittaa 10 000 käyntiä vuodessa. - Museovirasto on liittynyt Ekokompassi-ympäristöjärjestelmään ja käyttää sen tuloksia toimintansa kehittämiseen kestävämmäksi. - Museoviraston ja Suomen kansallismuseon yhteisen kokoelmapolitiikan päivitys kestävyysnäkökulmien osalta on aloitettu. - Konservoinnissa on otettu käyttöön kestävä kehitys edistäviä menetelmiä ja tehty suunnitelma olosuhdevaatimusten uudelleenmäärittelylle.
Toteutuma 2024	- Korjaustaito.fi:hin tuotettiin korjauskortteja, videoita, ohjeita, käsitteitä ja asiantuntija-artikkeleita. Käyntitavoite saavutettiin: 13 860 kävijää, 22 007 istuntoa ja 52 987 sivunkatselua. * huom. analytiikassa oli häiriö 1.6.-20.8., joten määrä todellista pienempi, nousua kuitenkin edellisvuoteen. - Ekokompassi-järjestelmään liittymistä valmisteltiin pitkälle. Voimavarojen puutteen takia auditointi siirtyi vuodelle 2025. - Suomen kansallismuseo käynnisti kansainvälisessä museoiden verkostoyhteistyössä toteutettavan kestävän olosuhdehallinnan toimintaohjelman, ja museon kokoelmastrategia 2022 – 2027 päivitettiin mm. kestävyysnäkökulmat huomioiden. - Viraston kokonaisuudessa kokoelmapolitiikan kestävyysnäkökulmia kartoitettiin Museoviraston kestävän kehityksen ja vastuullisuustyön puitteissa.

Kulttuurista moninaisuutta edistetään tavoitteellisin toimin ja panostetaan koko henkilökunnan jatkuvaan oppimiseen moninaisuutta koskevissa asioissa. Virasto toteuttaa moninaisuustyössään ministeriön moninaisuuden toimenpideohjelmassa tulossopimuskaudelle määrittämiä toimenpiteitä.

Tulostavoite 12 (TAE): Suomen kansallismuseo vahvistaa toiminnallaan ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa hyviä väestösuhteita, kulttuurista moninaisuutta, kulttuurien välistä ymmärrystä sekä yhdenvertaista osallisuutta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.	
2024	Suomen kansallismuseon toteuttamilla piloteilla on luotu uusia toimintamalleja moninaisten kulttuuri-identiteettien tueksi ja kulttuurienvälisen ymmärryksen lisäämiseksi.
Toteutuma 2024	Suomen kansallismuseo toteutti useita tapahtumia ja hankkeita liittyen moninaisuuteen ja kulttuurien välisen ymmärryksen lisäämiseen. Moninainen suomalaisuus -nykydokumentointipilotin ensimmäinen vaihe valmistui, ja yhteistyössä Mähccan-dokumenttielokuvan tuotantoyhtiön Vaski-filmin ja Erätauko-säätiön kanssa järjestettiin

	<i>museo- ja kulttuurialan ammattilaisille suunnattu dialogikiertue Helsingissä, Oulussa ja Tampereella.</i>
--	--

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
Museoviraston toiminta on tuottavaa ja tehokasta					
<i>Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa*</i>	2,93	2,72	4,3	3,07	TAE
<i>Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa*</i>	4,72	4,88	4,5	4,85	TAE
<i>Valtionavustusten päätöskäsittelyyn käytetty aika (t/saapunut hakemus)</i>	2,05	2,5	2,5	3,19	KIEKU ja avustustilasto
<i>Toimitilakustannukset, e **</i>	25 809 696	26 830 000	29 400 000	29 100 000	HTH, tilinpäätös
Museoviraston aineistoja ja palveluita käytetään aktiivisesti	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
<i>Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä*</i>	660 860	781 363	515 000	531 859	TAE
<i>Asiakaskäyntien määrä (kokoelmat, arkisto ja kirjasto: fyysiset ja sähköiset kontaktit)</i>	3 421	8 536	3 200	7 437	Kävijäseuranta
<i>Objektien katselumäärät Finna-palvelussa, kpl</i>	1 387 063	1 815 968	1 500 000	1 738 974	TAE
<i>Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finna-palvelussa, kpl</i>	353 994	378 875	390 000	421 441	TAE
Museovirasto tarjoaa asiakaslähtöisiä palveluita ajantasaisesti (läpimenoajat, asiakaspalaute)	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
<i>Tutkimuslupien käsittelyaika (MML), vrk***</i>	9	18	30	21	VirastoVahva
Sähköisten palveluiden käyttöaste on korkea (avustukset).	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
<i>Avustushakemuksista sähköisen asioinnin kautta %</i>	84	88	90	94	Avustustilastot

* Kansallismuseon kokonaiskävijämäärään sekä museokäynnin keskihintaa ja -tuloon vaikuttaa voimakkaasti vv. 2023-2026 Kansallismuseon laajennus- ja peruskorjaushanke, jonka johdosta kohde on kiinni.

** Kokonaiskustannukset kaikista toimitiloista. Kustannusarvioissa on huomioitu indeksien vaikutukset, Orimattilan keskusvarastosta luopuminen 2025, Sturenkatu 2a:sta luopuminen 2026 sekä Kansallismuseon vuokranmaksun alku 2026.

*** Arkeologisen kulttuuriperinnön laki voimaan (aikaisintaan) 2025, jolloin lupaprosessiin tulee lisää vaiheita. Kehittämällä automatisaatiota saisimme vuonna 2027 kirittyä käsittelyaikaa.

Voimavarojen hallinta

Voimavarojen hallinnan laadulliset tavoitteet

Viraston tulee arvioida Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen kilpailulain toimeenpanosta (4/2021) suositusten mukaisesti oman toimintansa kilpailullista luonnetta oikeudellisesta näkökulmasta ja arvioinnin perusteet tulee dokumentoida sisäisen valvonnan kannalta asianmukaisesti ja riittävän korkealla organisaatiotasolla. Toimintaa tulee arvioida säännöllisesti ja tarvittaessa myös korjata aiempaa arviota. Viraston tulee huolehtia, että kilpailullinen toiminta on kirjanpidollisesti eriytetty kilpailulain 4 a luvun mukaisesti. Toteutuma: toteutunut vuonna 2024, arvioidaan vuosittain.

	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
Hankintastrategian tavoitteet on toteutettu suunnitellusti (%)	20	31	66	46	Hankinta- strategia- seuranta

Voimavarojen hallinnan määrälliset tavoitteet

	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
Henkilötyövuodet (perustoimintamenot, htv)*	288	297	299	277,9	Tahti
Työtyytyväisyysindeksi (VM Baro)	3,86	3,8	3,7	3,69	VMBaro
Sairauspoissaolot (pv/htv)	7,7	6,4	7,4	6,3	Tahti
Koulutuspäivät (työpäiviä/htv)	2,7	2,1	3,8	1,8	Tahti
Johtaminen (VM Baron johtajuusindeksi)	3,65	3,6	3,8	3,56	VMBaro
Tilat (tilatehokkuus m2/hlö)**	18,97	22	11,75	14,6	TAE
Taloushallinnon raportoitu työmäärä (htv) suhteessa kirjanpitoyksikön kokonaishenkilötyövuosiin (%)	1,7	1,8	1,07	Ei ole vielä julkaistu	Tutki- hallintoa.fi
Tiedot tilinpäätöksissä oikeita ja riittäviä (VTV:n havainnot tilinpäätökseen ja tietojen oikeellisuuteen liittyen (kpl)).	0	0	0	0	Tilin- tarkastus
Sisäinen valvonta kirjanpitoyksiköissä toimivaa (talouden hoidon näkökulmasta) (VTV:n havainnot sisäisen valvonnan osalta (kpl)).	0	0	0	0	VTV:n valvonta

1.3. Vaikuttavuus

1.3.1. Toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Museoviraston toiminta tukee hallitusohjelman sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettamia kulttuuripolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita. Talousarvioehdotuksessa 2024 Museoviraston toiminnan tavoitteiksi asetetaan:

- palveluita, aineistoja ja tutkimusinfrastruktuuria kehitetään saavutettaviksi, asiakaslähtöisiksi ja mahdollisimman digitaalisiksi tutkimuksen edistämiseksi ja tiedon sekä ymmärryksen lisäämiseksi kulttuuriperinnöstä.
- Suomen kansallismuseon palveluita ja toimintamalleja uudistetaan Uusi Kansallinen -hankekokonaisuudessa. Museon valtakunnallinen vaikuttavuus vahvistuu ja kansainvälinen tunnettuus lisääntyy. Museo edistää ohjelmistoillaan ja yleisötyöllään kulttuurista ja sosiaalista kestävyyttä.
- Museovirasto huolehtii monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä yhteiskunnallisena voimavarana tarjoamalla tietoa ja osaamista kulttuuriperinnön kehittämiseksi ja suojelemiseksi. Museovirasto osallistuu Kulttuuriperintöstrategian toimeenpanosta ja muinaismuistolain uudistamisesta aiheutuvien toimenpiteiden valmisteluun. Museovirasto pyrkii vahvistamaan kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintötiedon roolia osana kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa sekä huolehtimaan säilymisen turvaamisesta myös kriisitilanteissa. Kulttuuriperinnön digitalisaation ja tiedonhallinnan kehittäminen on lähitulevaisuudessa entistä keskeisempää erilaisiin poikkeustilanteisiin varautumisessa.

Museovirastolle on tulossopimuksessa 2024–2027 asetettu yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tulostavoitteita. Taulukko mittareineen on esitetty kokonaisuudessaan luvussa 1.2. Tuloksellisuus.

Alla kuvataan Museoviraston toiminnan vaikutusta suhteessa talousarvioehdotuksen 2024 vaikuttavuustavoitteisiin.

Museovirasto edistää toiminnassaan läpäisevästi yhdenvertaisuutta, demokratiaa ja osallisuutta kulttuuriperintöön

Yhdenvertaisuuden, demokratian ja osallisuuden edistäminen on Suomen kansallismuseon toiminnan keskeisimpiä päämääriä, joka vaikuttaa läpäisevästi koko toimintaan. Nämä yhteiskunnalliset tavoitteet koskevat sekä sisältöjä, toimintamalleja että verkostoja, ja leimaavat niin kokoelmatyötä, ohjelmistotuotantoja kuin kohteiden palveluitakin.

Suomen kansallismuseon kohteiden laaja tapahtumaohjelmisto toteutetaan useiden kumppaneiden sekä eri kohteiden paikallisten yhteistyötahojen kanssa, mikä mahdollistaa lukuisien erilaisten yhteisöjen osallisuuden ja mukana olon hankkeissa. Museokohteiden henkilöstö – myös kausityöntekijät – perehdytetään aktiivisesti museon laatimiin turvallisemman tilan periaatteisiin ja yhdenvertaisuuden turvaamiseen asiakaskohtaamisissa.

Nykyajan tallennushankkeissa merkittävä painopiste ovat vähemmistöt, ja vuonna 2024 keskiössä oli Suomen tataariyhteisön kulttuuri. Osallisuus painottuu kokoelmien osallistavan kartunnan sekä yhteisölähtöisen käytön tavoitteina kokoelmatyön toimintamallien ja osaamisen kehittämisessä. Suomen kansallismuseon aktiiviset kokoelmapoliittiset ratkaisut liittyen kulttuuriesineiden palautuksiin heijastavat niin ikään Suomen kansallismuseon tehtävää yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistajana.

Yhdenvertaisuuden, demokratian ja osallisuuden edistäminen näkyy ohjelmistojen sisältöjen, tuotantotapojen ja verkostojen kehittämisessä. Museon toiminnassa on nostettu esille kansallisten vähemmistöjen merkkipäiviä, ja vuonna 2024 museolla oli toimintapiste mm. kulttuurikeskus Stoaan Eids-juhlissa. Kansallismuseon perusnäyttelyiden päivityksessä jatketaan hyvin alkanutta yhteisöyhteistyötä Suomen historiallisten vähemmistöjen kanssa. Kansallisten vähemmistöjen sekä inkerinsuomalaisen ja karjalaisten edustajat ovat osallistuneet näyttelyiden sisältöjen kehittämiseen sekä tarkastelleet vähemmistöjen näkyvyyttä museon kokoelmien välittämässä kuvassa suomalaisuudesta.

Suomen kansallismuseo kehittää aktiivisesti toimialansa käytäntöjä näiden periaatteiden vahvistamiseksi. Ammatillisille yleisöille suunnattuja tilaisuuksia 2024 olivat mm. ”Historiat, väestösuhteet ja tulevaisuus” –seminaari yhteistyökumppaneina Depolarize-hanke ja Suomalaisen kirjallisuuden seura, ”Suomi ja suomalaisuus muuttuvassa historiakulttuurissa” -seminaari yhteistyössä

Helsingin yliopiston, Suomen tarinat -tutkimushankkeen ja Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksen kanssa sekä Kotiinpaluu -elokuvaan liittyvät dialogitilaisuudet yhteistyössä Erätauko-säätiön ja Vaski-filmin kanssa. Museo- ja kulttuurialan ammattilaisille suunnatuilla tapahtumilla pyrittiin vahvistamaan ammatillista osaamista, toimintamalleja ja käytäntöjä yhdenvertaisuus- ja demokratiakasvatuksen sekä osallisuuden edistämiseksi.

Museovirasto tuki osallisuuden ja demokratian vahvistumista järjestämällä yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa Itämeren maiden yhteisen Faro Regional -seminaarin Suomenlinnassa syyskuussa 2024. Yleissopimus koskee kulttuuriperinnön yhteiskunnallista merkitystä, sen keskeinen periaate on osallisuus kulttuuriperintöön ja se nojaa Euroopan neuvoston kulmakiviin: ihmisoikeuksiin ja demokratiaan. Seminaari vahvisti yhteistyötä osallisuuden hyvien käytäntöjen jakamisessa lähimaiden kanssa. Seminaarissa käsiteltiin Faron puiteyleissopimuksen periaatteiden käytännön soveltamista eri maissa. Seminaariin osallistui noin 160 asiantuntijaa, hallinnon ja järjestökentän edustajaa peräti 13 maasta.

Museovirasto tuotti uutta tietoa, joka vahvistaa yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kulttuuriperintöön. Esimerkkinä tästä on keväällä 2024 julkaistu ”Kenen kulttuuriperintö? Tunteet, tilat ja teot”, jossa paneudutaan kulttuuriperinnölle annettuihin erilaisiin merkityksiin, omistajuuteen ja osallisuuteen sekä kulttuuriperintötyöhön liittyvään vallankäyttöön. Julkaisun taustalla on vuonna 2021 pidetty samanniminen seminaari, jonka järjestivät yhteistyössä Museovirasto, Suomen Akatemian rahoittama Jyväskylän yliopistossa toimiva HERIDI-hanke ja Kulttuuria kaikille -palvelu.

Museovirasto huolehtii monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä yhteiskunnallisena voimavarana

Kulttuurisen moninaisuuden ja kulttuuriperinnön monimuotoisuuden vaaliminen ovat läpäiseviä periaatteita Suomen kansallismuseon toiminnassa. Tämä näkyy niin kulttuuriperinnön kartuttamisessa ja siihen liittyvissä valinnoissa kuin mm. museotyön dekolonisaatiossa ja sisällöntuotannossa. Suomen kansallismuseo pyrkii monissa eri yhteyksissä omalla toiminnallaan ja kannanotoillaan lisäämään ymmärrystä kulttuurisen moninaisuuden merkityksestä kulttuurisen kestävyysperustana. Toistuvia ja vakituisia toimintoja on vähemmistöjen esille nostaminen mm. merkkipäiväliputuksilla, tapahtumilla tai sosiaalisen median keinoin. Kansallismuseon tilapäinen sulkeminen on osaltaan rajoittanut mahdollisuuksia tehdä kulttuurin moninaisuutta näkyväksi – museon jälleen avautuessa nämä keinot puolestaan moninkertaistuvat.

Vuonna 2024 päätökseen saatetussa Moninainen suomalaisuus -nykydokumentointihankkeessa kehitettiin ja testattiin museotyön käytäntöjä kulttuurisesti moninaisen, rodullistetun tai mixed-suomalaisen kulttuuri-identiteetin ja -perinnön dokumentoimisessa. Dokumentointi ja tallennettavat aineistot ovat lisänneet ymmärrystä moninaisesta suomalaisuudesta ja kulttuurisesti moninaisesta identiteetistä, sekä monipuolistaneet museokokoelmien kautta välittyvää kuvaa suomalaisuudesta. Pilotin pohjalta on tarkoitus laajentaa toimintaa ja käytäntöjen soveltamista.

Suomen kansallismuseon toiminta on valtakunnallista ja lisää alueellista elinvoimaa. Museo tuottaa ohjelmistoja jatkuvassa yhteistyössä luovan alan toimijoiden kuten suunnittelijoiden, taiteilijoiden ja tuottajien kanssa, ja mahdollisuudet kasvavat merkittävästi Kansallismuseon uudisosan valmistuessa. Vuonna 2024 palveluita hankittiin Suomen kansallismuseon ohjelmistotuotantoihin n. 50:ltä kotimaiselta luovan alan yritykseltä, tekijältä tai yhdistykseltä (AV, digi, graafikot, esiintyjät, asiantuntijat, arkkitehdit, yhdistykset, taiteilijat, tapahtuma-ala) yhteensä n. 120 000 € arvosta, ja n. 100 luovan alan tekijää työllistyi välillisesti. Tekijät ovat olleet eri puolilta Suomea, ja esiintyjissä, asiantuntijoissa ja yhdistyksissä on laajasti mukana toimijoita eri taiteen- ja tieteenaloilta, yhteisöistä, taustoista ja vähemmistöistä.

Kulttuuriperinnön digitointi ja sen sähköisen saatavuuden edistäminen demokratisoi tehokkaasti kulttuuriperinnön saatavuutta ja saavutettavuutta. FINNA-palvelun kautta jaettavat avoimet digitaaliset aineistot olivat edelleen palvelun suosituimpia sisältöjä. Digitointiin liittyvän laatuohjeistuksen valmistuminen ja sen levittäminen museo- ja kulttuuriperintöalan saataville edistää edelleen laadukkaiden verkkosisältöjen lisääntymistä koko sektorilla ja luo alalle yhteisiä käytäntöjä. Rakennusten 3D-mallintamisessa tarkalla tasolla toteutettiin pilottitoteutus. Kulttuuriympäristön digitointi on keskeinen varautumisen toimenpide ja avaa ovia uuden teknologian hyödyntämisessä Suomessa.

Museovirasto vahvisti moninaisen arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottamista alueidenkäytössä ja viranomaisten toiminnassa valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) inventoinnilla, jossa on määritetty manner-Suomen merkittävimmät arkeologiset kohteet. Valtioneuvosto hyväksyi sen alueidenkäyttölakiin perustuvien valtakunnallisten

alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi 7.11.2024. Inventointi laadittiin vuosina 2018–2024 tiiviissä yhteistyössä mm. alueellisten vastuumuseoiden ja Metsähallituksen kanssa.

Museovirasto tuotti pohjatietoa monipuolisesta kulttuuriperinnöstä julkaisemalla ensimmäisen valtakunnallisen yleisesityksen virtavesien kulttuuriperinnöstä. Virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuva - jääkaudesta nykyyhetkeen -julkaisun tarkoituksena on paitsi lisätä tietoa virtavesien kulttuuriperinnöstä myös mahdollistaa yhä tiiviimpää vuoropuhelua ja yhteistyötä kunnostajien, ympäristö- ja museoviranomaisten sekä muiden tahojen välillä sovitettaessa yhteen kulttuuriperintö- ja luontoarvoja. Pääosassa ovat arkeologinen kulttuuriperintö ja rakennusperintö, mutta mukana on myös maisemia ja aineetonta kulttuuriperintöä. Tiedon tarpeen taustalla ovat koko 2000-luvun lisääntyneet virtavesien kunnostushankkeet. Tilannekuva julkaistiin tammikuussa 2025.

Museovirasto edistää kestävästä kehitystä yleisötyön, kulttuuriperinnön suojelun ja omien toimintatapojen muutoksen kautta

Suomen kansallismuseon toiminta-ajatuksen perustana on kulttuurisen kestävyuden edistäminen kolmesta näkökulmasta: liittyen kulttuurin monimuotoisuuden turvaamiseen ja säilyttämiseen, kulttuurien väliseen vuoropuheluun kestävien ja rauhanomaisten yhteiskuntien perustana sekä kulttuurin muutokseen, jossa kestäviä toimintamalleja voidaan luoda ja vakiinnuttaa kestävämmien käytäntöjen tilalle. Toimia kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi on toteutettu aktiivisesti ja opetus- ja kulttuuriministeriön moninaisuusohjelman mukaisesti. Kulttuurien välisen vuoropuhelun prosesseista voidaan mainita mm. vastuulliset repatriaatiohankkeet. Vuonna 2024 käynnistyneen Beninin repatriaation ohella Suomen kansallismuseo on pitänyt yhteyttä Namibiaan Ondongan kuningaskuntaan valtakiven fragmenttien luovutuksesta 2023 alkaneen restitutiio-prosessin seuraamiseksi sekä Mesa Verden palautuksessa mukana olevien heimojen edustajiin jatkotoimien kartoittamiseksi.

Yhteistyö Suomen kansallismuseon ja saamelaismuseum Siidan kesken jatkui. Sopimuksen mukaisesti museoiden yhteisenä tavoitteena on lisätä tietoa ja ymmärrystä saamelaisten historiasta ja kulttuurista, joka vuonna 2024 toteutui erityisesti Kotiinpaluu -elokuvaan liittyvänä vaikuttavuustyönä. Suomen kansallismuseo oli myös kuultavana YK:n erityisraportoija Fabian Salviolin maavierailulla Suomessa. Vierailun tarkoituksena oli tarkastella Suomen viranomaisten toimia saamelaisten kärsimien ihmisoikeusloukkausten käsittelemiseksi. Salvioli korosti raportissaan Suomen kansallismuseon ja Saamelaismuseum Siidan toteuttaman palautushankkeen merkitystä.

Suomen kansallismuseo osallistui 2024 yhteistyökumppanina Suomen akatemian rahoittaman "Kohtuusratkaisuilla kohti sisukasta, vihreää ja oikeudenmukaista Suomea (SISU)" -tutkimuskonsortion toimintaan. SISU-tutkimuskonsortion tarkoituksena on ottaa käyttöön kohtuusratkaisujen hyödyntämätöntä potentiaalia ja tunnistaa laajasti hyväksyttävissä olevia kohtuusratkaisuja, joiden avulla hyvinvointivaltion peruslupaukset ja kestävyysmurros voivat toteutua olosuhteissa, joissa talous ei kasva tai kasvu on niukkaa. Tutkimus fokusoi ylikulutuksen vähentämiseen, hyvinvoinnin edistämiseen ja resilienssin vahvistamiseen. Suomen merimuseossa järjestettiin kaksi hankkeen tulevaisuusperintö-työpajaa.

Suomen kansallismuseo käynnisti kansainvälisessä verkostoyhteistyössä toteutettavan kestävästi olosuhdehallinnan strategia- ja toimintaohjelman. Uuden, kestävästi kehitystä edistävän ja kokoelmien käytettävyyttä parantavan subkriittisen konservointimenetelmän laitteisto on hyväksytyn testikäytön jälkeen valmis otettavaksi tuotantoon, ja kokoelmakeskuksessa otettiin myös käyttöön ensimmäisenä Suomessa ennalta ehkäisevää konservointia tehostava tyypikäsittelymenetelmä. Siinä aineisto, jota ei voida pakastaa, käsitellään hapettomassa tilassa tuholaitosten torjumiseksi. Kestävä kokoelmatyö perustuu myös johdonmukaiseen arjen valintoihin kuten kestävästi pakkausmateriaalit, kierrättäminen, ekologisuus kuljetuspalveluiden kilpailuttamisessa sekä kokoelmanhallinnan prosessien kehittäminen kestävyysnäkökulmasta. Kestävästi kokoelmakartunnan ja elinkaariajattelun periaatteet näkyvät Suomen kansallismuseon 2024 päivitetessä kokoelmastrategiassa.

Museovirasto tuki muutosta kohti kestävästi rakennuskulttuuria panostamalla rakennusperinnön, säilyttävän korjaamisen ja restauroinnin Korjaustaito.fi-sivustolla korjauskortteihin sekä sivuston uuden osion, Korjaajan polun, rakentamiseen. Korjaajan polku palvelee pienempiä korjaushankkeita ja tukee tavanomaisempien rakennusten omatoimistakin korjaamista. Näin se täydentää aiemmin julkaistua Restauroinnin polkua, joka kohdistuu suuriin hankkeisiin. Verkkosivusto kokonaisuutena edistää rakennusperinnön kestävästi hoitoa ja luonnonvarojen säästävää korjaamista sekä vahvistaa näihin liittyvää osaamista.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kulttuuriympäristöihin ovat merkittäviä. Niiden seurantaan tarvitaan sekä vaikutusten ennaltaehkäisemiseen että sopeutumiseen. Ilmastonmuutoksen vaikutusten tutkimiseen rakennetussa kulttuuriperinnössä keskittyvä yhteishanke sai rahoituksen ja käynnistyi keväällä 2024. Hankkeen tavoitteena on kehittää menetelmä ilmastonmuutoksen vaikutusten seurantaan monipuolisesti erilaisissa kulttuuriperintökohteissa. Tutkimus ottaa huomioon niin perinteiset kuin modernit rakennusmenetelmät ja -materiaalit, ja sen tulokset ovat arvokkaita rakennetun kulttuuriperinnön suojelussa ja korjaamisessa. Hankkeen päätoteuttaja on Suomenlinnan hoitokunta, osatoteuttajina mukana ovat Museoviraston lisäksi Alvar Aalto -säätiö ja Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikkö.

Museokenttä voi edistää toiminnallaan kestävyysmurrosta. Museoviraston ja museokentän kulttuuriympäristöasiantuntijoiden kestävä kehityksen osaamista kehitettiin Kulttuuriympäristötyö ja kestävyys -hankkeessa, jossa keskityttiin mm. vihreän siirtymän kysymyksiin sekä järjestettiin Opi rakentamaan yhteistyötä -koulutus, jossa opittiin intressit yhteensovittavia neuvottelun menetelmiä.

Museovirasto edisti kestävyysteemojen käsittelyä sektorilla edellyttämällä jakamiensa valtionavustusten hakijoilta perustelua hankkeittensa kestävyysulottuvuudesta yhtenä arviointikriteerinä.

Museovirasto osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi

Kulttuuriomaisuuden suojelu ja varautuminen ovat keskeisiä kansainvälisiä teemoja. Haagin yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisen selkkauksen sattuessa on ajankohtaistunut Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja geopoliittisen epävakauden lisääntyttyä. Unescon Haagin yleissopimuksen merkivuonna ja Suomen toimiessa samanaikaisesti myös sopimuksen hallitustenvälisen komitean puheenjohtajana, järjestettiin opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen Unesco-toimikunnan, Museoviraston ja Suomen kansallismuseon sekä Helsingin yliopiston yhteistyönä juhlaseminaari "Kulttuuriomaisuuden suojelu osana kokonaisturvallisuutta ja investointina tulevaisuuteen – Unescon alainen Haagin vuoden 1954 yleissopimus 70 vuotta". Kulttuuriperintöalan ja turvallisuusalan sidosryhmille kohdistetussa seminaarissa tarkasteltiin sopimuksen merkitystä tänä päivänä ja Suomen kansallisia toimenpiteitä sopimusvelvoitteiden toteuttamiseksi. Tapahtuma keräsi paikalle noin 80 osallistujaa, lisäksi suoratoistolla oli seuraajia myös valtakunnallisesti. Kulttuuriomaisuuden suojelu kriisitilanteissa tavoittelee yhteisöjen resilienssin tukemista. Museoviraston osuus työstä liittyi kansallisen luetteloinnin edistämiseen vuonna 2024.

Unescon maailmanperintökohteeksi esitettävä Aalto Works -esitys toimitettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle. Päätöstä odotetaan Unescosta vuonna 2026. Valmistelutyö itsessään on vaikuttanut modernin arkkitehtuurin vaalimiseen kansallisesti, ja jatkuessaan se vain syventää ymmärrystä Aaltojen modernin arkkitehtuurin merkityksestä myös kansainvälisesti.

Museoviraston johtaman, vuonna 2024 päättyneen kolmevuotisen LIVIND – Luova ja elävä kulttuuriperintö Pohjoisen ulottuvuuden voimavarana -hankkeen keskiössä oli vahvistaa edellytyksiä aineettoman kulttuuriperinnön ja kestävä kehityksen yhdistämiselle. Hanke huomioi lisäksi Faron sopimuksen, joka korostaa kulttuuriperinnön yhteiskunnallista merkitystä, sekä YK:n Agenda 2030 -ohjelman kestävä kehityksen tavoitteet.

1.3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Museovirasto vastaa valtion talousarviossa sille osoitettujen valtionavustusten jakamisesta. Vuonna 2024 Museoviraston jakamien avustusten kokonaissumma nousi hiukan, vajaalla 100 000 eurolla. Nousu selittyy opetus- ja kulttuuriministeriöltä Museoviraston jaettavaksi siirretyllä uudella avustushaulla, yleisavustukset kulttuuriperintöyhteisöjen toimintaan, johon osoitettiin 304 000 euron määräraha. Kyseessä on Museoviraston ensimmäinen yleisavustus. Muiden avustusten osalta jaettavissa oleva määräraha pieneni opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tuottavuussäästöjen vuoksi.

Avustusten taso on ollut tarpeeseen ja haettuun kokonaissummaan nähden jo pitkään matala. Jaettavissa ollut määräraha kattoi noin 38 % haetusta euromäärästä, mikä vastaa viimevuotista suhdetta. Jaettavissa ollut määräraha oli yhteensä 4 687 806 euroa.

Avustuksilla ja niihin kytkeytyvällä ohjauksella ja neuvonnalla vaikutetaan laajasti kansallisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintökohteiden asianmukaiseen hoitoon ja ylläpitoon, perinteisten taitojen säilymiseen, museoiden toiminnan innovatiiviseen kehittymiseen sekä yhdistys- ja järjestötoimintaan perustuvan perinteen jakamiseen ja tallennukseen. Museoviraston jakamilla avustuksilla on suuri merkitys niiden edunsaajille, ja ne tukevat osaltaan kulttuurin perustan elinvoimaisuutta ja kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin.

Avustuksilla edistetään mm. kulttuuriympäristöstrategian, museopoliittisen ohjelman, maailmanperintöstrategian ja kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa. Kaikkiin Museoviraston jakamiin avustuksiin kohdennetut hakemukset on kytketty kestävän kehityksen mukaisiin tavoitteisiin.

Ammatillisille museoille suunnattujen avustusten tavoitteena on lisätä kulttuuriperinnön ja taiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja merkitystä kehittämällä museoiden toimintamalleja sekä syventämällä museoiden ja yleisöjen välistä vuorovaikutusta. Valtionosuuden ulkopuolella olevien museoiden avustuksia on kohdennettu mm. paikallismuseoiden toiminnan suunnitelmallisuutta ja kehittämistä edistäviin hankkeisiin, painopisteenä vapaaehtoistyö, paikallinen identiteetti ja yhteisöllisyys, kulttuuriperintökasvatus ja muut yhteistyö- ja kehittämishankkeet.

Yhteisöjen kulttuuriperintötoiminnan avustuksilla vahvistetaan yhteisöjen osallisuutta kulttuuriperintöön. Avustusten tavoitteena on edistää sosiaalisesti, ekologisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää kulttuuriperintötyötä. Museoviraston jakamilla kulttuurireitti-, aineettoman kulttuuriperinnön ja maailmanperintöavustuksilla vastataan kansainvälisten sopimusten velvoitteisiin ja edistetään sosiaalisesti, ekologisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää kulttuuriperintö- ja kulttuurimatkailutyötä.

Rakennusten ja kulttuuriympäristökohteiden entistämisavustusten, muinaisjäännösalueiden ja maailmanperintökohteiden hoitoavustusten sekä kulkuvälineiden avustukset ylläpitävät ja kehittävät alan osaamista ja työllisyyttä sekä niihin liittyvää liiketoimintaa. Ne tukevat myös alueiden elinvoimaisuutta, paikallistaloutta, viranomaisen toiminnan kehittymistä, kulttuurihistoriallisten arvojen säilymistä ja kestävää kehitystä.

Näyttelypalkkiojärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on huomioida kuvataiteilijoiden merkitys näyttelyn sisällön tuottajina ja parantaa heidän mahdollisuuksiaan saada elantonsa taiteellisesta työstä. Avustuksilla tuetaan taiteilijoiden ja museoiden oikeuksien ja velvollisuuksien selkiyttämistä. Samalla pyritään yhdenmukaistamaan, edistämään ja vakiinnuttamaan alan hyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä. Näyttelypalkkiojärjestelmä auttaa museoita toimimaan vahvoina taiteen ja taiteilijoiden toimeentulon puolestapuhujina alueillaan ja siten turvaamaan pitkäjänteisesti taiteellista työtä ja kuvataiteen kehitystä. Avustus on vakiinnuttanut paikkansa ja tuki on saajien kautta ohjautunut yhä laajemmalle joukolle taiteilijoita. Vuonna 2024 avustettavia taiteilijoita oli jo yli 1 000, mikä kertoo avustuksen toteuttavan tehokkaasti käyttötarkoitustaan ja vaikuttavuustavoitettaan.

Uutena avustuksena Museovirasto jakoi yleisavustuksia kulttuuriperintöyhteisöjen toimintaan. Avustuksella vahvistetaan valtakunnallisten tai muiden kansallisesti merkittävien kulttuuriperintöalan yhteisöjen toiminnan edellytyksiä. Avustuksen tavoitteena on edistää kulttuuriperinnön merkitystä, arvostusta ja vaikutusta yhteiskunnassa ja kulttuuriperintöalan kehittymistä, osaamista ja kansainvälistymistä. Avustusta sai 14 yhteisöä.

Museoviraston jakamat avustukset 2022-2024	2022	Hakijoita	Myön- netty	Läpimeno- %	2023	Hakijoita	Myön- netty	Läpimeno- %	2024	Hakijoita	Haettu määrä e	Myön- netty	Myönnetty määrä e	Läpimeno- %
Yleisavustukset kulttuuriperintöalan yhteisöjen toimintaan	-	-	-	-	-	-	-	-	304 000	16	643 926	14	304 000	88 %
Avustukset ammatillisten museoiden innovatiivisiin hankkeisiin	432 000	32	15	47 %	444 000	38	15	39 %	430 000	38	1 285 939	15	430 000	39 %
Paikallismuseoiden hankeavustukset	514 200	137	85	62 %	479 400	138	80	58 %	432 610	146	1 346 194	78	432 610	53 %
Avustukset yhteisöjen kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyviin hankkeisiin	75 000	30	11	37 %	85 000	54	11	20 %	77 390	27	315 503	7	77 390	26 %
Hankeavustus ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkoston toimintaan	-	-	-	-	-	-	-	-	29 900	1	30 000	1	29 900	100 %
Näyttelypalkkioavustukset (yhteensä)	1 000 000	213	187	88 %	1 459 000	184	151	82 %	1 381 197	172	1 702 916	150	1 381 197	87 %
Hankeavustukset rakennusten ja kulttuuriympäristökohteiden entistämiseen	1 326 100	518	152	29 %	1 382 000	451	186	41 %	1 278 000	441	5 223 065	190	1 278 000	43 %
Muinaisjäännösalueiden hoitoavustukset	75 100	11	9	82 %	19 390	8	6	75 %	56 664	8	104 904	7	56 664	88 %
Hankeavustukset maailmanperintökohteiden hoitoon	238 000	27	24	89 %	235 000	20	20	100 %	155 000	25	302 142	21	155 000	84 %
Liikenteen kulttuuriperintöavustukset	337 600	68	29	43 %	338 000	97	40	41 %	321 000	68	822 639	39	321 000	57 %
Avustukset Suomen maailmanperintökohteiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin	94 500	5	4	80 %	76 750	4	3	75 %	45 000	3	118 373	2	45 000	67 %
Avustukset aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen mukaisiin yhteistyö- ja kehittämishankkeisiin	90 000	35	7	20 %	74 140	31	6	19 %	59 000	16	202 670	6	59 000	38 %
Avustukset Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaa vahvistaviin yhteistyö- ja kehittämishankkeisiin	*				120 000	8	3	38 %	118 045	7	195 200	3	118 045	43 %
Yhteensä	4 182 500	1 076	523	49 %	4 592 680	1 025	518	51 %	4 687 806	968	12 293 471	533	4 687 806	55 %

1.4. Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1. Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus

Valtion talousarvioesityksessä 2024 on toiminnallisen tehokkuuden tavoitteeksi asetettu museo- ja linnassakäynnin keskihinta- ja keskitulo. Luvussa tarkastellaan Museoviraston toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta myös henkilötyövuosien ja kustannusten jakautumisen näkökulmista palvelualueittain sekä maksullisen ja varsinaisen toiminnan välillä.

Toiminnan tehokkuutta on kuvattu myös palvelukokonaisuuksien näkökulmasta käyttäen sijaissuureita, jotka osoittavat viraston resurssien käyttöä ja kustannuskehitystä.

Toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta seurataan seuraavien TAE ja tulossopimuksen mittarien avulla:

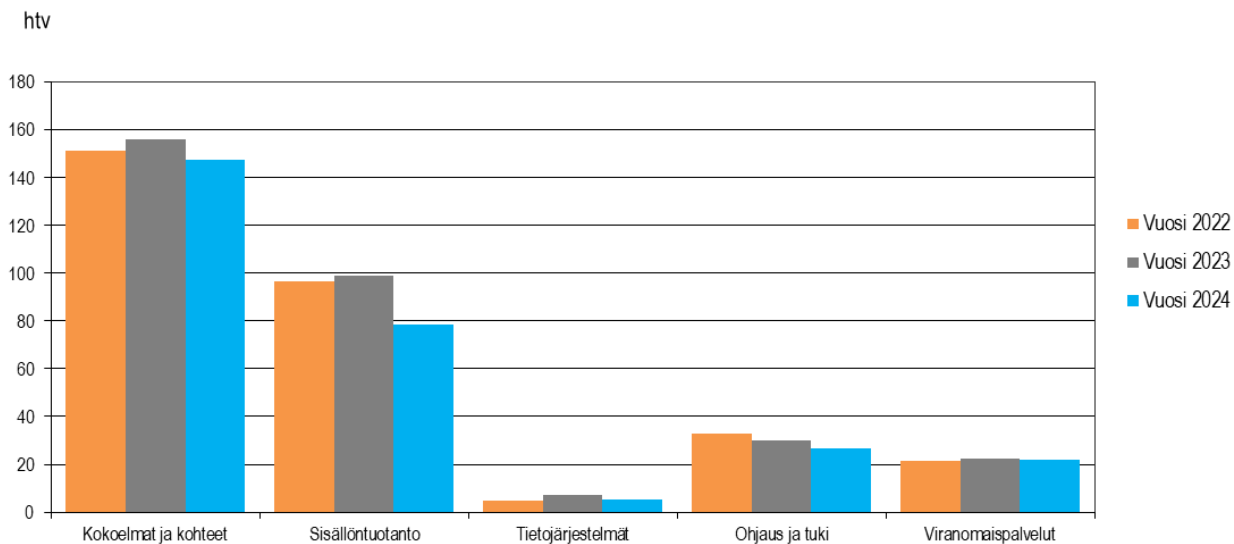
	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
Museoviraston toiminta on tuottavaa ja tehokasta					
<i>Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa*</i>	2,93	2,72	4,3	3,07	TAE
<i>Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa*</i>	4,72	4,88	4,5	4,85	TAE
<i>Valtionavustusten päätöskäsittelyyn käytetty aika (t/saapunut hakemus)</i>	2,05	2,5	2,5	3,19	KIEKU ja avustustilasto
<i>Toimitilakustannukset, e **</i>	25 809 696	26 830 000	29 400 000	29 100 000	HTH, tilinpäätös

- Museo- ja linnassakäynnin keskihintaa nosti käyntimäärän laskeminen johtuen Kansallismuseon sulusta, mutta avoinnapidon kustannusten hallinnalla päästiin kuitenkin selkeästi tavoitteeseen. Maksullisten museokäyntien osuus käynneistä pysyi suurena, mikä auttoi keskitulotavoitteen ylittämisessä.
- Valtionavustusten päätöskäsittelyyn käytetty aika on noussut aiemmasta, mutta ei ylitä pitkän ajan seurannan maksimeita. Vuoden 2024 lisääntynyt panostus valtionavustusten käsittelyyn selittyy ensi sijassa Museoviraston täysimittaisella siirtymisellä uuden Haeavustuksia.fi-palvelun käyttöön ja sen vaatimilla lisäresursseilla. Vuonna 2024 avatuista hauista valtaosa toteutettiin jo uuden palvelun kautta. Museovirasto on näin palvelun laajimmin käyttöönottanut valtionapuviranomainen valtionhallinnossa.
- Toimitilakustannukset pystyttiin pitämään tavoitteessa.

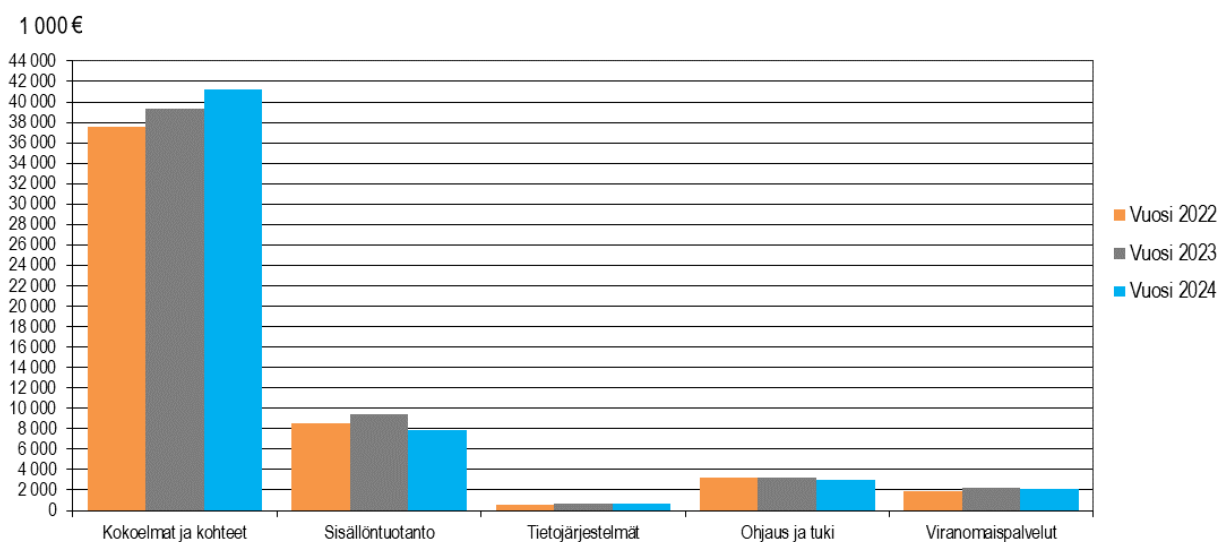
- Toteutuneet henkilötyövuodet, kustannukset ja tuotot palvelukokonaisuuksittain vuosina 2022, 2023 ja 2024 (varsinainen ja maksullinen toiminta yhteensä)

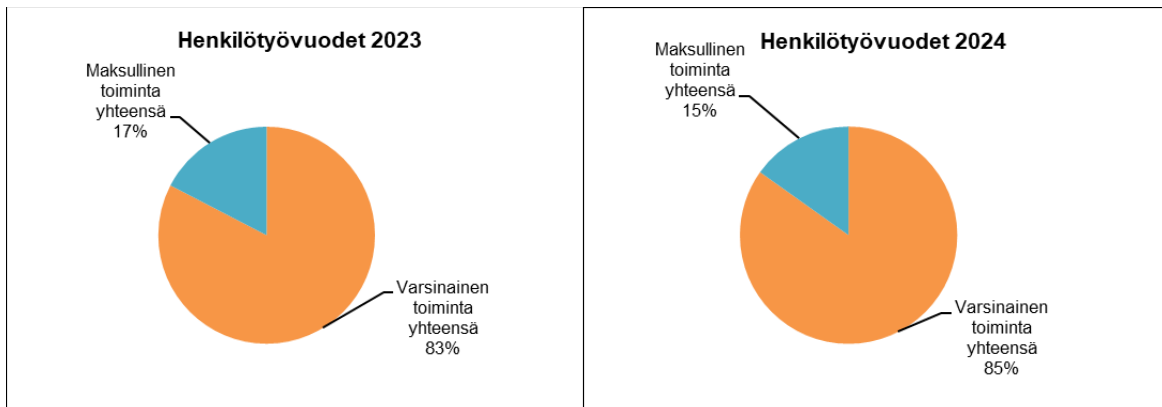
		Htv:t 2022	Htv:t 2023	Htv:t 2024	Muutos %	Muutos %	Kustan- nukset 1 000 € 2022	Kustan- nukset 1 000 € 2023	Kustan- nukset 1 000 € 2024	Muutos %	Muutos %	Tuotot 1 000 € 2022	Tuotot 1 000 € 2023	Tuotot 1 000 € 2024	Muutos %	Muutos %
1	Kokoelmat ja kohteet	151,2	156,1	147,7	3 %	-5 %	37 515	39 378	41 200	5 %	5 %	3 471	3 601	4 752	4 %	32 %
2	Sisällöntuotanto	96,8	99,1	78,6	2 %	-21 %	8 581	9 442	7 814	10 %	-17 %	4 204	4 832	3 403	15 %	-30 %
3	Tietojärjestelmät	4,9	7,1	5,1	46 %	-28 %	595	716	668	20 %	-7 %	26	5	0	-80 %	-98 %
4	Ohjaus ja tuki	32,8	30,0	26,8	-8 %	-10 %	3 171	3 194	3 045	1 %	-5 %	30	33	42	8 %	30 %
5	Viranomaispalvelut	21,6	22,6	22,0	4 %	-2 %	1 895	2 191	2 112	16 %	-4 %	27	26	23	-5 %	-11 %
	Yhteensä	307,3	314,8	280,3	2 %	-11 %	51 756	54 921	54 839	6 %	0 %	7 758	8 497	8 220	10 %	-3 %

Toteutuneet henkilötyövuodet palvelukokonaisuuksittain vuosina 2022, 2023 ja 2024

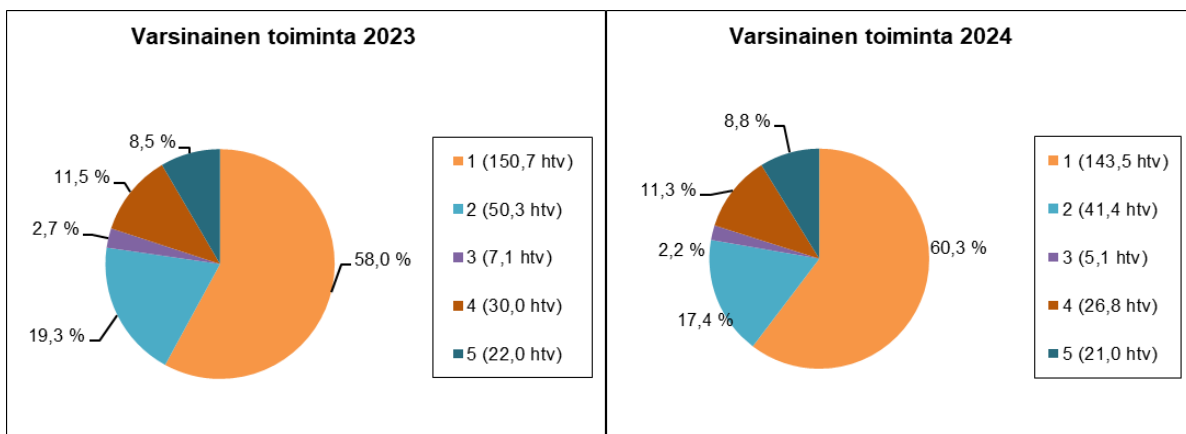

Toteutuneet kustannukset (1 000 €) palvelukokonaisuuksittain vuosina 2022, 2023 ja 2024

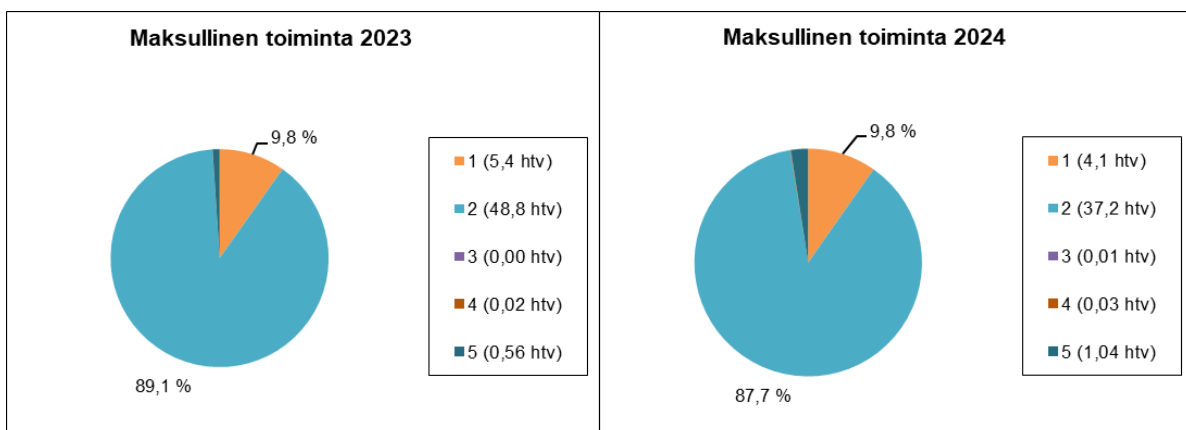

Yllä on esitetty Museoviraston toiminnan jakautuminen varsinaiseen toimintaan ja maksulliseen toimintaan vuosina 2023 ja 2024. Henkilötyövuosien määrä oli 314,8 vuonna 2023 ja 280,3 vuonna 2024.

Yllä on esitetty Museoviraston varsinaisen toiminnan jakautuminen palvelukokonaisuuksille. Varsinaiseen toimintaan kohdistui 260,0 henkilötyövuotta vuonna 2023 ja 237,8 vuonna 2024.

Yllä on esitetty Museoviraston maksullisen toiminnan jakautuminen palvelukokonaisuuksille. Maksulliseen toimintaan kohdistui 54,8 henkilötyövuotta vuonna 2023 ja 42,4 vuonna 2024.

Museoviraston tuottavuuden ja taloudellisuuden tarkastelu palvelukokonaisuuksien näkökulmasta

Museoviraston taloudellinen toiminta on jaettu varsinaiseen toimintaan ja maksulliseen toimintaan, jotka jakautuvat kuuteen palvelukokonaisuuteen.

Palvelukokonaisuudet muodostuvat Museoviraston viidestä substanssipalvelukokonaisuudesta (kokonaisuudet 1–5) sekä sisäisistä palveluista, eli tukitoiminnoista (6). Seitsemäs kokonaisuus sisältää palkalliset poissaolot. Kokonaisuuksiin on määritelty toiminnot, joita käytetään niin kirjanpidossa kuin työajanseurannassakin. Menojen ja tulojen osalta käytetään kirjanpidossa aina toimintokoodia muilta osin kuin henkilöstökuluissa. Henkilöstökulut kohdistetaan toiminnoille tehdyn työajan perusteella.

Kokonaisuuksille 1–6 on vyörytetty palkallisten poissaolojen toiminnoille kirjattu välillinen työaika ja sen henkilöstökustannukset sekä toimintojen muut kustannukset. Kokonaisuuksille 1–5 on sitten vyörytetty tukitoimintojen toiminnoille kirjattu välillinen työaika ja sen henkilöstökustannukset sekä toimintojen muut kustannukset.

Edellisten sivujen taulukossa ja grafiikassa on esitetty vyörytetyt tiedot, mutta seuraavien kappaleiden taulukoissa tiedot on esitetty toiminnoille suoraan kohdistetuilla luvuilla. Seuraavien sivujen taulukoissa esitetään henkilötyövuodet ja nettokustannukset palveluittain.

Kokoelmat ja kohteet

Kokoelmien hallinnan ja saatavuuden palvelut sisältää Museoviraston kokoelmien (kulttuurihistoriallinen esinekokoelma, arkeologinen kokoelma, kuvakokoelma, arkisto ja kirjasto) hallintaan ja saatavuuteen käytetyt resurssit. Kokoelmapalvelut sisältää arkisto-, kirjasto, esine- ja kuvakokoelmien asiakaspalveluun, kokoelmien säilytyspalveluihin, kuvauspalveluihin sekä esine- ja kuvalainoihin käytetyt resurssit. Restaurointi sisältää museo- ja linnakohteiden sekä omien kohteiden (Seurasaaari, museolaivat) rakennuskonservoinnin resurssit. Kohteiden hallinta sisältää kiinteistöstrategian noudattamisen, museo- ja nähtävyydenkohteiden asiakastoiminnan ja kohteiden vuokrauksen. Kohteiden määrittely sisältää kulttuuriympäristörekistereiden hallinnan sekä kulttuuriympäristön kohteiden tunnistamisen ja kuvailun mm. suojeluluetteloiden kautta.

Kokoelmat ja kohteet	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
Kokoelmien ja arkiston hallinta ja saatavuus	61,30	3 479 736,15	66,96	4 013 881,78	65,94	4 258 798,32
Kokoelmapalvelut	10,57	-588 365,25	9,17	-607 925,65	6,91	-918 846,45
Restaurointi	3,74	1 356 282,15	3,56	895 900,43	3,67	882 410,55
Kohteiden hallinta	29,21	24 004 856,56	28,09	24 641 124,14	22,99	25 038 994,84
Kohteiden määrittely	1,90	119 198,17	2,17	127 286,64	1,01	70 112,66
Kokoelmat ja kohteet	106,72	28 371 485,05	109,96	29 070 267,34	100,52	29 331 469,92

- Kokoelmien ja arkiston hallinta ja saatavuus*

Kokoelmien hallintaan käytetty aika pysyi vuonna 2024 suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Leimaavaa työskentelylle olivat merkittävät muuttohankkeet ja työn suuntautuminen tilahankkeisiin, sekä aineiston massamuotoiseen haltuunottoon. Erillishankkeet huomioiden pystyttiin 2024 tekemään historiallisestikin merkittävä määrä kokoelmatyötä. Kokoelmien siirto Sturenkadulta Vantaan Kokoelmakeskukseen edistyi suunnitellusti. Vuoden aikana siirrettiin Sturenkadulta Kokoelmakeskukseen 3,8 hyllykilometriä aineistoa.

Suomen kansallismuseon kokoelmien muutto Orimattilan keskusvarastosta Kokoelma- ja konservointikeskukseen Vantaalle saatiin päätökseen aikataulun mukaisesti vuoden 2024 loppuun mennessä. Vantaalle siirtyminen on mahdollistanut kokoelmaprosessien kokonaisvaltaisen tehostamisen ja parantanut esineistön saatavuutta merkittävästi heijastuen niin omaan toimintaan kuin asiakkaiden palveluun. Esinelogiikan hyvät käytännöt on vakioitu ja kokoelmaesineiden kattava digitaalinen hallinta nopeuttaa työtä merkittävästi - historian kokoelmien lisäksi nyt myös koko kaikki kansatieteen, suomalais-ugrilaisen kokoelman ja maailmankulttuurien esineistö on saatu digitaalisen luetteloinnin piiriin tunnistekuvineen. Kokoelma- ja konservointikeskuksen tiloissa on ollut myös taloteknisiä haasteita ja vastoinkäymisiä, joiden johdosta työtä jouduttiin kanavoimaan merkittävästi myös muutoksiin ja esinesiiirtoihin kiinteistön sisällä. Tästä johtuen noin 60 000 siirretyn esineen purku- ja hyllytystyö jatkuu vuonna 2025.

- Kokoelmapalvelut*

Kokoelmapalveluiden osalta 2024 nähtiin selkeä tuottavuuden tehostuminen Vantaan Kokoelma- ja konservointikeskuksen palvelukonseptin kehittyessä ja vakiintuessa. Maksullisia logistiikka- ja konservointipalveluita tuotettiin kokoelmakeskuksen säilytyspalveluiden asiakkaille sekä osin ulkopuolisille konservointipalveluiden asiakkaille suunnilleen samalla volyymillä kuin edellisvuonna. Suomen kansallismuseossa jouduttiin tilapäisesti rajoittamaan kokoelmaesineiden lainausta ja esille ottoa ulkopuolisten toimijoiden tarpeisiin johtuen laajoista kokoelmamuutoista sekä kokoelma- ja konservointikeskuksen sisäisistä logistiikkatarpeista. Myös oman näyttelytuotannon palvelutarpeet kasvoivat, kun Kansallismuseon tuotettavien näyttelyiden tuotannoissa päästiin alkuun. Tehokkaiden, hyvin organisoitujen prosessien ja toimintamallien ansiosta näihin tarpeisiin pystyttiin vastaamaan siitä huolimatta, että muutto keskusvarastolta oli saatava päätökseen vuoden loppuun mennessä.

Arkisto ja tietopalveluiden osalta Kokoelmapalveluihin käytetty työaika väheni huomattavasti, johtuen asiakaspalvelun rajauksista. Muuttohankkeiden vuoksi vuosi 2024 oli tavanomaisesta hyvin poikkeava. FINNA-näkyvyyden parantamiseen ja markkinointiin tehdyt panostukset olivat hyvin rajalliset.

- *Restaurointi*

Seurasaaren rakennuskonservointia ja rakennuttamishankkeita edistettiin suunnitelmallisesti. Mittavin panostus kohdistui edelleen Antin talon hankkeeseen. Valmistautuminen kesämökin siirtoon Seurasaareen vaati kasvavan taloudellisen ja työaikapanoksen. Museoviraston käytössä olevien kohteiden restaurointiin käytettiin edellisvuosia vastaavan verran työaikaa. Panostus pysyi pitkää aikaväliä alhaisemmalla tasolla säästösyistä johtuvista määräaikaishankkeista, mistä johtuen kuormitus on ollut suuri. Kansallismuseon peruskorjaushankkeen ohjaukseen kohdistui edelleen merkittävä työaikapanos.

- *Kohteiden hallinta*

Museokohteiden avoinnapiitoon ja asiakaspalveluun käytetyt resurssit vähenivät vuodesta 2023 johtuen pääosin siitä, että Kansallismuseo-kohde oli koko vuoden suljettuna, kun se edeltävänä vuonna oli vielä lokakuun puoliväliin asti avoinna. Kansallismuseo-kohteen avoinnapidon vakituisissa tehtävissä työskentelevät henkilöt olivat lomautettuina. Muut yhdeksän museokohdetta olivat avoinna normaalisti. Museokauppojen ja kokous- ja juhlapalveluiden tehtäviä oli säästösyistä täyttämättä, joten näiden palveluiden tarjontaa ja kehittämistä ei voitu turvata toivotulla tavalla. Pääsylippujen myyntituotot ylittivät kuitenkin tavoitteet, ja museoiden tuloille asetetut kokonaistavoitteet saavutettiin.

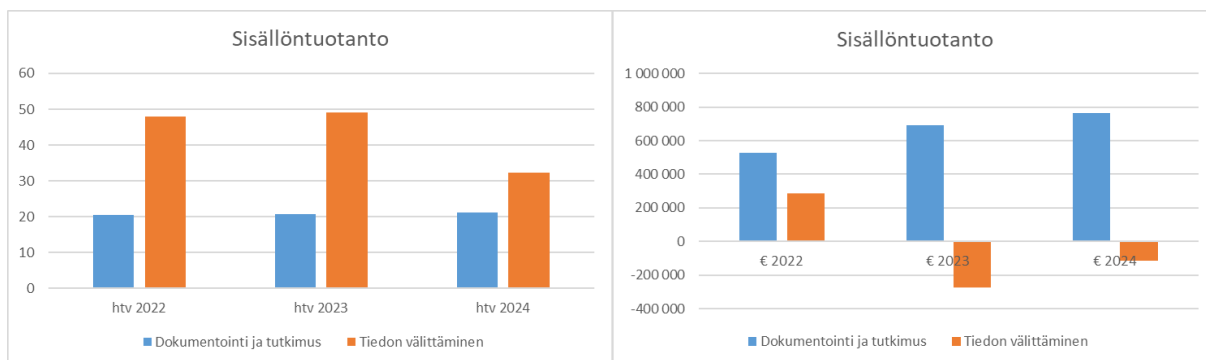
- *Kohteiden määrittely*

Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventointi vahvistettiin valtioneuvostossa marraskuussa. Kohteiden määrittelyyn käytetty työaika pieneni inventoinnin pääosan valmistuttua jo 2023. Rekisteritiedot täydentyivät tehokkaasti; tässä alueellisten vastuumuseoiden panos on merkittävä. Rekisterityö sisälsi kohteiden perustietojen päivittämistä, linkityksiä (tutkimusraportit) sekä muinaisjäännösten tutkimustietojen päivitystä.

Sisällöntuotanto

Dokumentointi ja tutkimus sisältää kulttuuriperintökohteiden dokumentoinnin ja tutkimuksen, tutkimus- ja kehittämishankkeet sekä arkeologisen inventoinnin ja kaivauksen. Tiedon välittäminen sisältää näyttely- ja kulttuuriperintökasvatustoiminnan ja tiedon välittämisen kulttuuriperinnöstä eri kanavien kautta.

Sisällöntuotanto	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
Dokumentointi ja tutkimus	20,44	528 438,54	20,80	692 733,00	21,11	763 236,86
Tiedon välittäminen	47,91	285 934,54	49,01	-272 563,91	32,39	-113 990,02
Sisällöntuotanto	68,35	814 373,08	69,81	420 169,09	53,50	649 246,84

- *Dokumentointi ja tutkimus*

Arkeologisiin kenttätöihin käytetyt resurssit pysyivät suunnilleen edellisten vuosien tasolla. Säästötoimenpiteiden vuoksi analyysiin ja avustavaan henkilökuntaan käytettiin suunniteltua vähemmän resursseja.

Kulttuuriympäristön tutkimus- ja kehittämishankkeita toteutettiin kansainvälisellä ja kotimaisella hankerahoituksella sekä toimintamäärärahoilla. Erityisesti meriarkeologian Veteen vajonneet -hankkeessa onnistuttiin lisärahoituksen hankkimisessa, mikä mahdollisti tehokkaan ja tuloksekkaan toiminnan omien resurssien ollessa pienet. Virtavesien kulttuuriperinnön laaja kartoitus ja kuvaus toteutettiin toimintamäärärahoituksella tehokkaasti ja tiiviissä aikataulussa.

- *Tiedon välittäminen*

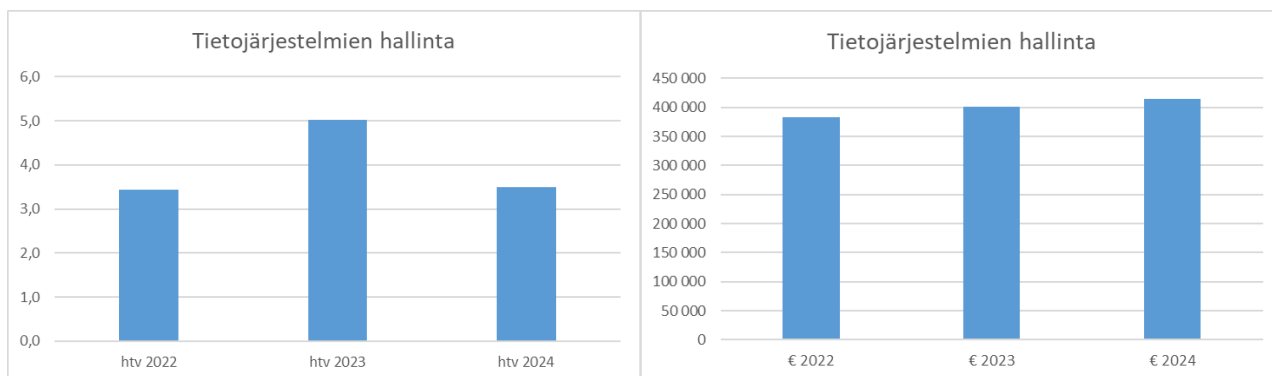
Suomen kansallismuseon toimintaa ja Kansallismuseon sulkemisesta johtuvien tulonmenetysten kompensointia varten esitettyjen rahoituspäätösten viipyminen vaikeutti osaltaan museon toiminnan tehokkuutta. Kansallismuseon uudisosaan tuotettavien suurten näyttelyhankkeiden käynnistymisessä ei voitu edetä tehokkaasti ilman kokonaiskuvaa käytettävissä olevista budjeteista. Hankintojen ja toimenpiteiden valmisteluun ja päätöksiin ei ollut riittävästi näkymää, jotta niitä olisi voitu käytettävissä olevilla henkilöresursseilla mahdollisimman tehokkaasti edistää.

Kansallismuseon toiminnan merkittävä laajeneminen rakennushankkeiden tuloksena edellyttää erityisesti ohjelmisto- ja palvelutuotantojen kokonaishallinnan ja koordinoinnin, tila- ja resurssihallinnan sekä johtamisen toimintatapojen ja työkalujen kehittämistä. Suurten näyttelytuotantojen tuotantoprosessi kuvattiin ja mallinnettiin, ja uusia tuotantojen hallinnan ja seurannan työkaluja kehitettiin ja otettiin käyttöön. Tila- ja henkilöresurssien hallintaa varten käynnistettiin digitaalisen tuotannonohjausjärjestelmän hankinta ja Suomen kansallismuseon henkilöstö valmistautui siirtymään kokonaan pilvipohjaiseen ratkaisuun sisäisen tiedonkulun ja tiedostohallinnan tehostamiseksi. Ohjelmistotuotantojen operatiivisen johtamisen tehostamiseksi muutettiin myös organisointia siten, että aiemmin erillisistä näyttely- sekä yleisötyö ja tapahtumat -yksiköistä muodostettiin yksi toimintayksikkö, josta tuotetaan keskitetysti niin näyttelyt kuin yleisötapahtumat ja muu yleisöohjelmisto Suomen kansallismuseon kohteisiin.

Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmien hallinta sisältää laajalle asiakaskunnalle suunnatut tiedonhallinnan kokoelmanhallintapalvelut sekä kulttuuriympäristöpalvelut.

Tietojärjestelmät	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
Tietojärjestelmien hallinta	3,43	382 821,33	5,02	400 686,66	3,50	414 732,29

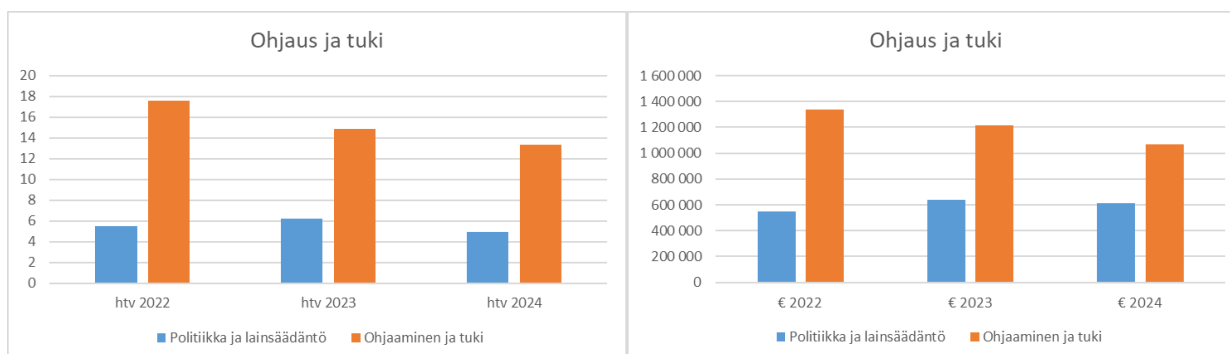
Tietojärjestelmien hallintaan käytetty aika väheni huomattavasti 2024 aikana. Resursseja jouduttiin keskittämään Kansallismuseon valmistelutyöhön ja pakolliseen kehittämistyöhön. Säästötoimenpiteillä oli myös merkittävä vaikutus ja henkilötöissä jouduttiin säästämään.

MuseumPlus järjestelmän hallinnan siirto ja tekninen uudistaminen valmistuivat. Uusien ominaisuuksien käyttöönottoa ja koulutusta jatketaan vuonna 2025. Alkuvuonna valmistunut perustietotekniikan siirto- ja parannushanke vaikutti myös kokoelmanhallintaan esimerkiksi tiedostojen tallennuksen muutoksina. Kulttuuriympäristön tiedonhallinnan osalta jatkettiin arkeologisen tiedon kehittämistyötä opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadulla hankerahoituksella ARPPA-hankkeessa, jossa edistetään sähköisiä lupapalveluita.

Ohjaus ja tuki

Politiikka ja lainsäädäntö sisältää valtakunnalliseen toimialan politiikka- ja säädösvalmistelutyöhön osallistumisen ja toimeenpanon sekä kulttuuriperintöalan kansainvälisten sopimusten toimeenpanoon osallistumisen. Ohjaaminen ja tuki sisältää kulttuuriperinnön hoidon ja suojelun ohjauksen ja tuen, museoalan ohjauksen ja tuen sekä kulttuuriperintöalaan liittyvät asiantuntijapalvelut.

Ohjaus ja tuki	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
Politiikka ja lainsäädäntö	5,52	550 270,28	6,24	637 053,73	4,91	613 819,58
Ohjaaminen ja tuki	17,60	1 335 703,65	14,87	1 218 532,07	13,37	1 070 626,84
Ohjaus ja tuki	23,12	1 885 973,93	21,12	1 855 585,80	18,28	1 684 446,42

- *Politiikka ja lainsäädäntö*

Museoviraston panostukset politiikka- ja lainsäädäntötehtäviin vähenivät edellisvuodesta, kun paljon voimavaroja vaatinut työ laiksi arkeologisen kulttuuriperinnön suojelusta valmistui. Työryhmän esitys kiersi lausuntokierroksella vuonna 2024. Muut panokset syntyivät osallistumisesta kulttuuriperintöstrategian toimeenpanotyöhön, sekä muuhun politiikkatyöhön osallistumisesta. Voimavaroja vaati myös Aaltojen arkkitehtuuria koskevan maailmanperintöesityksen valmistelu.

- *Ohjaaminen ja tuki*

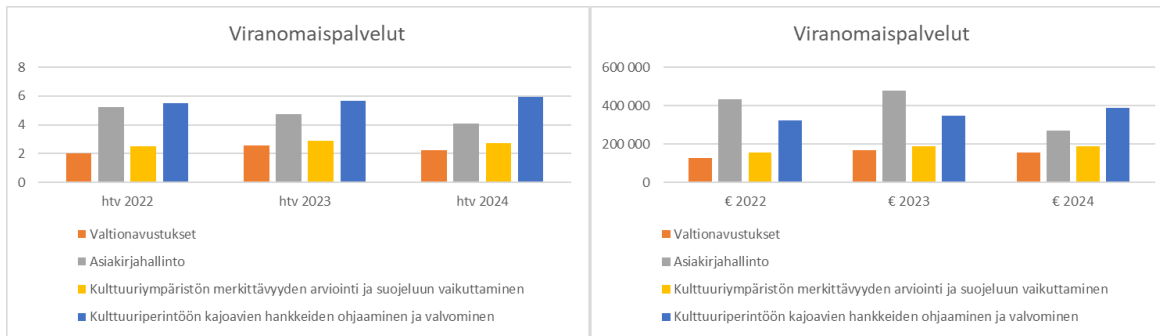
Kulttuuriympäristöpalveluissa ohjaamiseen ja tukeen käytettiin edellisvuotta vähemmän työaikaa. Tässä näkyy yleinen voimavarojen pieneminen. Ohjaamisen ja tuen työpanos kohdistui mm. museokentän ja keskeisten kumppanien kanssa tehtyyn yhteistyöhön sekä työalan toimintaedellytyksiin vaikuttamiseen, kuten muuttuvaan lainsäädäntöön (laki arkeologisesta kulttuuriperinnöstä, rakentamislaki), strategioihin ja ohjelmiin (kirkon kulttuuriperintöstrategia, arkkitehtuuripoliittinen ohjelma) sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja kansalliseen toimeenpanoon.

Museoalan ohjauksen voimavarat kohdistettiin vuonna 2024 erityisesti museoiden arviointitoiminnan kehittämiseen sekä vastuumuseotyön tukemiseen. Vuonna 2024 ei käyty vastuumuseoita koskevia neuvotteluita, mikä vähentää toimintoon kohdistuvaa resurssitarvetta.

Viranomaispalvelut

Luvat ja päätökset sisältää kulttuuriperintöä koskevat lausunto- ja lupa-asiat ja viranomaispäätökset. Valtionavustukset sisältää Museoviraston myöntämien valtionavustusten jakamisen ja käytön seurannan. Asiakirjahallinto sisältää asiakirjojen rekisteröinnin, sähköisen asiakirjahallintojärjestelmän kehittämisen sekä asiakirjahallinnon suunnittelun ja ohjauksen. Kulttuuriympäristön merkittävyyden arviointi ja suojeluun vaikuttaminen sisältää alueidenkäytön suunnitteluhankkeiden arvioinnin, rakennussuojeluesitysten käsittelyn ja valtion kiinteistöjen suojelutarpeen arvioinnin, mukaan lukien näihin liittyvät lausunnot. Kulttuuriperintöön kajoavien hankkeiden ohjaaminen ja valvominen sisältää suojelukohteiden korjaus- ja muutoshankkeisiin osallistumisen, muinaisjäännösten tutkimus- ja hoitoluvista päättämisen sekä kulttuuriperintöön liittyvien rikkomus- ja rikosasioiden käsittelyn, mukaan lukien näihin liittyvät lausunnot.

Viranomaispalvelut	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
Valtionavustukset	2,03	126 916,08	2,59	167 446,47	2,27	157 379,27
Asiakirjahallinto	5,22	431 297,97	4,75	478 674,27	4,09	270 918,38
Kulttuuriympäristön merkittävyyden arviointi ja suojeluun vaikuttaminen	2,53	156 317,75	2,88	188 259,21	2,71	190 355,81
Kulttuuriperintöön kajoavien hankkeiden ohjaaminen ja valvominen	5,13	324 111,34	5,68	347 535,88	5,93	388 030,22
Viranomaispalvelut	15,28	1 038 643,14	15,89	1 181 915,83	15,00	1 006 683,68

- *Valtionavustukset*

Valtionavustustoimintaan kokonaisuudessaan käytetty resurssi pieneni hiukan edellisestä vuodesta, mutta painottui avustusten jakoon liittyviin tehtäviin edellisvuotta enemmän, johtuen uuden valtionavustusjärjestelmän käyttöönotosta ja sen vaatimista lisätöistä.

- *Asiakirjahallinto*

Asiakirjahallintoon käytetyt voimavarat pienenivät jonkin verran johtuen muuttohankkeista ja säästötoimenpiteistä. Rekisteröintimerkinnät ja asiakirjat ovat pääsääntöisesti ajan tasalla.

- *Kulttuuriympäristön merkittävyyden arviointi ja suojeluun vaikuttaminen*

Rakennussuojeluasioiden käsittely jatkui tehokkaana: htv-panos laski hieman edellisvuodesta, samoin käsiteltyjen asioiden määrä.

- *Kulttuuriperintöön kajoavien hankkeiden ohjaaminen ja valvominen*

Merkittävä osa viranomaispalveluihin käytetystä työpanoksesta kohdistui jälleen kulttuuriperintökohteisiin kajoaviin hankkeisiin, kuten valtion rakennusperinnön, kirkollisten rakennusten ja rakennusperintölailla suojeltujen rakennusten restaurointi- ja korjaushankkeiden ohjaukseen ja valvontaan sekä muinaismuistolaita rauhoitettujen kohteiden viranomaisohjaukseen. Muinaismuistolakiin perustuvat tutkimus-, kajoamis- ja hoitoluvat sekä mm. raporttien seuranta ovat myös merkittävä osa kulttuuriympäristön viranomaistyötä.

Tukitoiminnot

60 Tukitoiminnot						
	htv 2022	EUR (nettomenot) 2022	htv 2023	EUR (nettomenot) 2023	htv 2024	EUR (nettomenot) 2024
6000 Yleishallinto ja johtaminen	12,64	1 027 079,87	14,17	1 278 921,31	11,49	1 027 147,37
6100 Henkilöstöhallinto	5,32	717 332,71	4,78	726 991,65	5,43	792 449,00
6105 Koulutus	2,96	266 656,32	3,28	334 646,23	2,58	248 520,94
6200 Taloushallinto	6,04	457 333,73	6,32	483 146,48	4,97	427 261,47
6250 Matkustus	0,26	26 856,58	0,35	33 274,91	0,23	24 702,59

6300 Sisäinen tarkastus, riskienhallinta ja turvallisuus	0,30	587 414,83	0,40	875 023,28	0,37	827 193,20
6400 Tietohallinto	4,72	1 260 319,59	4,91	1 741 222,71	4,44	1 789 985,61
6600 Viestintä	3,43	699 583,18	3,44	792 882,53	2,58	527 796,93
6700 Kiinteistöhallinto	4,69	2 285 439,22	4,51	2 715 689,51	3,58	3 217 739,45
6800 Toimistopalvelut	1,52	135 664,14	1,91	168 114,91	0,22	76 304, 96
Muut tukitoiminnot	0,76	236 925,43	0,77	380 132,18	0,90	382 994,21
60 Tukitoiminnot	42,65	7 700 425,01	44,84	9 530 045,70	36,80	9 342 524,86

Tukitoimintojen kustannukset yhteensä ovat hieman laskeneet edellisestä vuodesta. Yleishallinto ja johtaminen -toimintoon on käytetty vähemmän resursseja. Henkilöstöhallinnon htv-panos on noussut, koska palkattiin yksi osa-aikainen henkilö määräaikaaisesti. Taloushallinnossa kaksi tehtävää on vapautunut vuoden 2024 aikana. Koulutukseen ja matkustamiseen on käytetty aiempia vuosia vähemmän aikaa ja kustannuksia viraston tiukentuneesta talous- ja resurssitilanteesta johtuen. Kiinteistöhallinnon kustannukset ovat kasvaneet käynnissä olevan kokoelmakeskuksen laajennushankkeesta ja meneillään olevista muuttohankkeista.

Perustietotekniikassa Valtorin kanssa toteutettu suuri muutoshanke saatiin päätökseen. Omista konesaleista luovuttiin, tietoliikenne uusittiin ja tekninen hallinta siirrettiin valtion yleisiin palveluihin. Muutoksilla korjattiin huomattava määrä vanhentunutta tekniikkaa ja nostettiin tietoturvan tasoa. Osana muutosta otettiin myös käyttöön pilvipalveluita. Omina investointeina muutokset olisivat olleet kalliimpia, mutta vaikuttavat takaisinmaksutyypisesti ylläpitokulujen nousuun. Perustietotekniikkaan jouduttiin käyttämään suurempi määrä ICT-resursseja.

Viestintään oli käytettävissä edellistä vuotta vähemmän resursseja, koska kaikkia avoinna olevia tehtäviä ei täytetty säästösyistä. Lisäksi työajan kohdentamista on tarkennettu ja tulee näkyväksi, että ensisijaisesti viestintätehtäviin varattu resurssi kohdentuu myös muihin toimintoihin.

1.4.2. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA MAKSUPERUSTELAIN MUKAISISTA MUISTA SUORITTEISTA YHTEENSÄ (tuhansina euroina)

	2024	2023	2022
	(tot.)	(tot.)	(tot.)
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	2 607	2 756	2 740
Vuokrat ja käyttökorvaukset	0	1	0
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	2 607	2 756	2 740
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	233	527	320
Henkilöstökustannukset	807	850	1 044
Vuokrat	2 810	2 251	2 840
Palvelujen ostot	303	400	580
Muut erilliskustannukset	48	47	53
Erilliskustannukset yhteensä	4 200	4 075	4 838
Tukitoimintojen kustannukset	618	608	725
Poistot	22	19	29
Korot	16	9	0
Muut yhteiskustannukset	221	189	271
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	877	825	1 026
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 077	4 900	5 864
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
Tuotot-kustannukset, euroa	-2 470	-2 143	-3 124
Kustannusvastaavuus-%	51 %	56 %	47 %

**KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA PÄÄSYMAKSUISTA /
ERITYISLAKIEN MUKAISET SUORITTEET (tuhansina euroina)**

	2024	2023	2022
	(tot.)	(tot.)	(tot.)
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	2 473	3 631	2 985
Vuokrat ja käyttökorvaukset	0	0	0
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	2 473	3 631	2 985
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	35	74	48
Henkilöstökustannukset	422	750	450
Vuokrat	2 007	2 757	1 689
Palvelujen ostot	165	416	741
Muut erilliskustannukset	70	40	35
Erilliskustannukset yhteensä	2 699	4 038	2 962
 Tukitoimintojen kustannukset	 507	 791	 464
Poistot	17	23	17
Korot	7	4	0
Muut yhteiskustannukset	168	236	162
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	698	1 054	643
 Kokonaiskustannukset yhteensä	 3 397	 5 092	 3 605
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
Tuotot-kustannukset, euroa	-924	-1 461	-620
Kustannusvastaavuus-%	73 %	71 %	83 %

**KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA VUOKRAUSTOIMINNASTA /
ERITYISLAKIEN MUKAISET SUORITTEET (tuhansina euroina)**

	2024	2023	2022
	(tot.)	(tot.)	(tot.)
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	69	58	69
Vuokrat ja käyttökorvaukset	2 804	1 643	1 498
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	2 873	1 702	1 567
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	0	0
Henkilöstökustannukset	14	17	12
Vuokrat	715	810	766
Palvelujen ostot	3	8	7
Muut erilliskustannukset	4	3	0
Erilliskustannukset yhteensä	739	838	785
Tukitoimintojen kustannukset	12	18	9
Poistot	0	0	0
Korot	0	0	0
Muut yhteiskustannukset	4	4	3
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	16	22	12
Kokonaiskustannukset yhteensä	755	860	797
KUSTANNUSVASTAAVUUS			
Tuotot-kustannukset, euroa	2 118	842	770
Kustannusvastaavuus-%	381 %	198 %	197 %

Museoviraston maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus on laskettu kustannusvastaavuuslaskelmien avulla. Suoritetuotanto perustuu lakiin Museovirastosta 282/2004, Valtioneuvoston asetukseen Museovirastosta 407/2004, valtion maksuperustelakiin 150/1992, valtion maksuperusteasetukseen 211/1992, lakiin valtion talousarviosta 423/1988, asetukseen valtion talousarviosta 1243/1992, muinaismuistolakiin 295/1963, lakiin kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta 933/2016, lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 ja Opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Museoviraston suoritteiden maksullisuudesta vuosina 2024-2025 1151/2023. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu Valtiokonttorin määräystä VK/99662/00.00.00.01/2022 maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta noudattaen. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma on laadittu Valtiokonttorin määräystä VK/1077/00.01/2014 yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta noudattaen.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuodelta 2024 on esitetty maksuperustelain mukaisista muista suoritteista yhteensä sekä erityislakien mukaisista suoritteista pääsymaksuista ja

vuokraustoiminnasta, koska näiden osa-alueiden tuotot olivat vähintään 1 miljoonaa euroa (Valtiokonttorin määräys VK/99662/00.00.00.01/2022). Lisäksi on laadittu julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma, jonka tuloksia on esitelty lyhyesti, mutta laskelmaa ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska suoritteiden tuotot olivat alle 1 miljoonaa euroa. Muista suoritteista on laadittu erilliset kustannusvastaavuuslaskelmat muinaismuistolain 15 §:n mukaisista suoritteista ja muista liiketaloudellisista suoritteista, joiden tuloksia on esitelty lyhyesti. Näitä laskelmia ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska toimintakertomuksessa on jo esitetty kustannusvastaavuuslaskelma muista suoritteista yhteensä. Laskelmat eivät sisällä tuottoja elinkeinoelämälle tarjottavasta media- ja imagohyödyistä.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmissa tuotot ja kustannukset on laskettu kirjanpidon tilinpäätöstietojen tai käytetyn työajan perusteella. Maksullisen toiminnan osuus oli 10,48 % viraston kokonaistyöajasta. Maksullisen toiminnan osuus on laskenut verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin sen osuus oli 12,26 %. Laskentaperusteet ovat pysyneet ennallaan. Laskentaperusteet on esitetty laskelmien liitetiedoissa. Museoviraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudelle ei ole asetettu tulostavoitteita.

Julkisoikeudelliset suoritteet

Maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista on laadittu kustannusvastaavuuslaskelma, joka sisältää tutkimusluvut, kajoamisluvut, maastavientiluvut ja kirjaston julkisoikeudelliset suoritteet. Laskelmaa ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska osa-alueen tuotot olivat alle 1 miljoonaa euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden maksullisen toiminnan tuotot olivat 0,023 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,084 miljoonaa euroa. Suurimpana eränä kustannuksista olivat henkilöstökustannukset 0,052 miljoonaa euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuudeksi muodostui -0,062 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuusprosentiksi 27 %. Kustannusvastaavuusprosenttiin on vaikuttanut se, että lupien käsittelyyn käytetty työaika ja henkilöstökustannukset ovat kasvaneet paljon suhteessa luvista saatuihin tuottoihin. Lupien käsittelyssä työläimmät tapaukset vievät aikaa ja nostavat kustannuksia, jolloin kustannusvastaavuus laskee.

Muut suoritteet

Maksuperustelain mukaisista muista suoritteista yhteensä on esitetty kustannusvastaavuuslaskelma, joka sisältää muinaismuistolain 15 §:n mukaiset suoritteet ja muut liiketaloudelliset suoritteet. Muiden suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmassa maksullisen toiminnan tuotot olivat 2,61 miljoonaa euroa. Eniten maksulliseen toimintaan kohdistuvia tuottoja kertyi kokoelmapalveluista 1,22 miljoonaa euroa, muinaismuistolain mukaisista suoritteista 0,59 miljoonaa euroa, museokauppatoiminnasta 0,34 miljoonaa euroa ja opastuksista 0,08 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 0,15 miljoonaa euroa eli 5,4 %. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 5,08 miljoonaa euroa. Suurimpana eränä kustannuksista olivat vuokrat 2,81 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kokonaiskustannukset kasvoivat 0,18 miljoonaa euroa eli 3,6 %. Muiden suoritteiden kustannusvastaavuudeksi muodostui -2,47 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kustannusvastaavuus on huonontunut 0,33 miljoonaa euroa ja vuoteen 2022 verrattuna parantunut 0,65 miljoonaa euroa. Muiden suoritteiden kustannusvastaavuusprosentiksi muodostui 51 %. Kustannusvastaavuusprosentti on vuoteen 2023 (56 %) verrattuna laskenut ja vuoteen 2022 (47 %) verrattuna noussut.

Muista suoritteista muinaismuistolain 15 §:n mukaisista suoritteista on laadittu oma kustannusvastaavuuslaskelma. Laskelmaa ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska toimintakertomuksessa on jo esitetty kustannusvastaavuuslaskelma muista suoritteista yhteensä. Laskelma on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa liitteenä 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista. Muinaismuistolain 15 §:n mukaisten suoritteiden maksullisen toiminnan tuotot olivat 0,59 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,78 miljoonaa euroa. Muinaismuistolain 15 §:n mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuudeksi muodostui -0,19 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuusprosentiksi 76 %. Kustannusvastaavuusprosenttiin on vaikuttanut se, että muinaismuistolain 15 §:n mukaisiin suoritteisiin käytetty työaika ja henkilöstökustannukset ovat kasvaneet suhteessa tuottoihin. Suoritteisiin on kohdistunut myös aiempaa suurempi osuus yhteiskustannuksista.

Muista suoritteista muista liiketaloudellisista suoritteista on laadittu oma kustannusvastaavuuslaskelma. Laskelmaa ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska toimintakertomuksessa on jo esitetty kustannusvastaavuuslaskelma muista suoritteista yhteensä. Muiden liiketaloudellisten suoritteiden maksullisen toiminnan tuotot olivat 2,02 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat

4,29 miljoonaa euroa. Suurimpana eränä kustannuksista olivat vuokrat 2,79 miljoonaa euroa. Muiden liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuudeksi muodostui -2,28 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuusprosentiksi 47 %.

Erityislakien mukaiset suoritteet

Erityislakien mukaisista suoritteista pääsymaksuista on esitetty oma kustannusvastaavuuslaskelma. Pääsymaksujen maksullisen toiminnan tuotot olivat 2,47 miljoonaa euroa. Eniten pääsymaksutuottoja kertyi Hämeen linnasta 0,69 miljoonaa euroa, Olavinlinnasta 0,57 miljoonaa euroa, Suomen merimuseosta 0,27 miljoonaa euroa ja Seurasaaren ulkomuseosta 0,21 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 1,16 miljoonaa euroa eli 31,9 %. Pääsymaksutuottojen merkittävä väheneminen johtui siitä, että Kansallismuseo oli suljettuna vuonna 2024. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 3,40 miljoonaa euroa. Suurimpana eränä kustannuksista olivat vuokrat 2,01 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kokonaiskustannukset vähenivät 1,70 miljoonaa euroa eli 33,3 %. Kokonaiskustannusten vähenemiseen vaikutti Kansallismuseon kiinnilo. Pääsymaksujen kustannusvastaavuudeksi muodostui -0,92 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kustannusvastaavuus on parantunut 0,54 miljoonaa euroa ja vuoteen 2022 verrattuna huonontunut 0,30 miljoonaa euroa. Pääsymaksujen kustannusvastaavuusprosentiksi muodostui 73 %. Kustannusvastaavuusprosentti on vuoteen 2023 (71 %) verrattuna hieman noussut ja vuoteen 2022 (83 %) verrattuna laskenut.

Erityislakien mukaisista suoritteista vuokraustoiminnasta on esitetty oma kustannusvastaavuuslaskelma. Vuokraustoiminnan maksullisen toiminnan tuotot olivat 2,87 miljoonaa euroa. Eniten vuokraustoiminnan tuottoja kertyi Kokoelma- ja konservointikeskuksesta 1,25 miljoonaa euroa, Turun linnasta 1,11 miljoonaa euroa, Olavinlinnasta 0,20 miljoonaa euroa ja Hämeen linnasta 0,11 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat 1,17 miljoonaa euroa eli 68,8 %. Tuottojen kasvu johtui Kokoelma- ja konservointikeskuksen vuokraustoiminnan tuottojen kasvusta. Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,76 miljoonaa euroa. Suurimpana eränä kustannuksista olivat vuokrat 0,72 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kokonaiskustannukset vähenivät 0,11 miljoonaa euroa eli 12,2 %. Vuokraustoiminnan kustannusvastaavuudeksi muodostui 2,12 miljoonaa euroa. Vuoteen 2023 verrattuna kustannusvastaavuus on parantunut 1,28 miljoonaa euroa ja vuoteen 2022 verrattuna parantunut 1,35 miljoonaa euroa. Vuokraustoiminnan kustannusvastaavuusprosentiksi muodostui 381 %. Kustannusvastaavuusprosentti on vuoteen 2023 (198 %) ja vuoteen 2022 (197 %) verrattuna selvästi noussut.

1.4.3. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteiset hankkeet vuonna 2024	
HANKKEEN NIMI	KUVAUS
Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamat projektit	
OKM; Maailmanperintökohteiden 3D mallintaminen	Maailmanperintökohteiden 3D mallintamiseen liittyvä hanke
OKM; Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuuden ja säilyttämisen tukeminen	Erityisavustus digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuuden ja säilyttämisen tukemiseen, yhteisiin palveluihin yleisille kirjastoille sekä aineettoman kulttuuriperinnön digitointiin
OKM; Terveet tilat	Taloteknisten järjestelmien historiaselvityksen laadintaoppaan toteuttaminen
Muiden valtion kirjanpitoyksiköiden rahoittamat projektit	
UM; LIVIND II	Elävää aineetonta kulttuuriperintöä Pohjoisen ulottuvuuden alueella kestävä kehityksen periaatteiden mukaisena voimavarana kehittävä yhteistyöhanke
NDPC; LIVIND	Elävää aineetonta kulttuuriperintöä Pohjoisen ulottuvuuden alueella kestävä kehityksen periaatteiden mukaisena voimavarana kehittävä yhteistyöhanke
Yhdistysten ja säätiöiden rahoittamat projektit	
Konstsamfundet; HBL kokoelman haltuunotto	Konstsamfundetin rahoituksella toteutettava Hufvudstadsbladetin kuva-arkiston muutto- ja haltuunottohanke, johon sisältyy pilottina lasinegatiivien konservointi-, luettelointi- ja digitointiprojekti sekä arkistokortistojen digitointi.

Yhteisrahoitteisesta toiminnasta on laadittu kustannusvastaavuuslaskelma. Laskelmaa ei ole esitetty toimintakertomuksessa, koska viraston saama ja varainhoitovuodelle jaksettu rahoitus oli alle 1 miljoonaa euroa (Valtiokonttorin määräys VK/1077/00.01/2014). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 0,35 miljoonaa euroa. Tuotoista suurimman erän muodosti muilta valtion virastoilta saatu rahoitus 0,23 miljoonaa euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,51 miljoonaa euroa. Suurimpina erinä kustannuksista olivat henkilöstökustannukset 0,19 miljoonaa euroa ja palvelujen ostot 0,17 miljoonaa euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitussuudeksi muodostui -0,16 miljoonaa euroa ja omarahoitussuudeksi prosentteina 68 %. Yhteisrahoitteinen toiminta on osaltaan mahdollistanut viraston strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmassa tuotot ja kustannukset on laskettu kirjanpidon tilinpäätöstietojen tai käytetyn työajan perusteella. Laskentaperusteet ovat pysyneet ennallaan. Laskentaperusteet on esitetty laskelman liitetiedoissa. Museoviraston yhteisrahoitteisen toiminnan omarahoitussuudelle ei ole asetettu tulostavoitteita.

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

Valtion talousarviossa 2024 Museovirastolle on asetettu tuotos- ja laadunhallinnan tulostavoitetta. Lisäksi Museoviraston tulossopimuksessa 2024–2027 on virastolle asetettu hallinnonalan strategisia tavoitteita tukevia tulostavoitteita, jotka sijoittuvat tulosprismassa tuotosten ja laadunhallinnan alueelle. Taulukot on kokonaisuudessaan esitetty luvussa 1.2. Tuloksellisuus.

Tavoitteiden toteutuman lisäksi raportoidaan muut tärkeimpien suoritteiden lukumäärät ja vertailutiedot palvelukokonaisuuksien mukaan. Museoviraston toiminnan luonteen vuoksi kaikkia tuotettuja palveluja ei voida ilmoittaa lukumäärinä, joten raportoinnissa on myös käytetty soveltuvia sijaissuureita.

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Kokoelmat ja kohteet

		2021	2022	2023	2024
Kokoelmien kartuttaminen	Kpl				
- Suomen kansallismuseon kokoelmat		943	813	683	962
- arkeologian esinekokoelmat (päänumero)		656	932	1 612	2 073
- kuvakokoelmat (kuva)		3 460 000	400 000	n. 1 000 000	n. 14 000
- kirjakokoelmat (nidettä)		2 008	3 471	360	3 744
Kokoelma- ja kuvapalvelut					
SKM:n esinelainat	Esinettä	-	-	822	15
Kuvapalvelut / tilausten lukumäärä	Lkm	326	320	226	97
Kirjaston kävijät	Lkm	1 737	2 203	1 984	2 076
Lainat Museoviraston kirjastosta	Kpl	21 436	27 090	28 021	32 109
Sähköiset aineistot	Kpl				
Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finnassa	Kpl	310 849	353 994	378 875	421 441
Suojeltujen kohteiden (kiinteä m ²) kokonaismäärä muinaisjäännösrekisterissä		35 157	36 551	37 835	39 194
- Muinaisjäännösrekisterin uudet kohteet		2 614	3 307	3 648	4 428
- Muinaisjäännösten aluerajaukset, kokonaismäärä		25 831	27 854	31 418	32 355
Rakennusperintörekisteri, kohteiden kokonaismäärä		3 095	3 098	3 105	3 130
Hankerekisteri, arkeologisten hankkeiden kokonaismäärä		7 647	7 909	8 453	8 941
Digitoitujen tutkimusaineistojen katselukerrat		140 554	291 479	178 815	97 539

○ Kokoelmien kartuttaminen

Suomen kansallismuseon eri kokoelmiin liitettiin yhteensä 962 esinettä, josta suurin kokonaisuus (n. 300 esinettä) liittyi Seurasaaren kesämökki -hankkeeseen. Seurasaaren rakennuskokoelmaan liitetään suomalaista kesämökkielämää ja luontosuhdetta edustava uudiskohde, 1950-luvun kesämökki, jonka on tarkoitus avautua osana saaren museoaluetta vuonna 2026. Kesämökki-hankkeen yhteydessä dokumentoidaan suomalaista kesämökkikulttuuria. Suomen kansallismuseon kokoelmista poistettiin muuttoprosessin yhteydessä noin 100 esinettä pääosin esineen kunnosta johtuen.

Arkeologisten kokoelmien kartunta oli merkittävää kansalaislöytöjen tehostetun purkamisen johdosta ja ylitti 2000 päänumeron rajan. Kansalaislöytöjen rästä onnistuttiin purkamaan vuodelle 2022 asti, mutta löytöjen kertymistähti on yhä merkittävä. Ilpparin kautta saatiin yli 6500 ilmoitusta uusista kansalaislöydöistä.

Kuvakokoelmien kartunta oli maltillista vuonna 2024, yhteensä kokoelmat karttuivat 14 000 objektilla, joista suurin yksittäinen kokonaisuus on lehtikuvaaja Ensio Liesimaan noin 10 000 kuvan kokoelma. Kokoelmien digitointi keskittyi kesällä 2024 päättyneeseen HBL III-hankkeeseen, joka toteutettiin Konstsamfundetin myöntämällä rahoituksella. Konstsamfundet myönsi rahoituksen HBL IV-hankkeelle, joka alkoi loppuvuonna 2024 ja jatkuu alkuvuoteen 2026. HBL-hankkeen kokonaistavoitteena on digitoida vähintään 10 000 kuvaa, ottaa haltuun kolme suurta lehtikuva-arkistoa ja varmistaa niiden säilyminen.

Kirjaston kokoelmat karttuivat kokoelmapolitiikan mukaisesti 3 744 niteellä. Siha-hankkeessa keskityttiin käsikirjastojen läpikäyntiin ja poistoihin. Poistettujen niteiden määrä oli 11 486 kpl. Kokoelmien merkittävä supistaminen jatkuu vuonna 2025. Aineistojen siirtoa Kansalliskirjastoon ja Varastokirjastoon valmisteltiin. Arvokasta vanhojen kirjojen kokoelmaa eli ns. rareitteja pakattiin turvallista siirtoa varten.

○ Kokoelma- ja kuvapalvelut

Suomen kansallismuseon kokoelmien siirtohanke Orimattilasta Kokoelma- ja konservointikeskukseen Vantaalle saatettiin päätökseen, vuoden aikana siirrettiin hankkeessa yli 40 000 museoesinettä. Lisäksi otettiin vastaan kokoelmien säilytyspalveluiden asiakkaiden esineistöä yli 1000 esinettä. Muuttojen johdosta lainauspalveluita ja kokoelmien esilleottoa ulkopuolisille asiakkaille rajoitettiin, mutta museon kokoelmien ja konservoinnin asiantuntijat vastasivat noin 1850 asiakasyhteydenottoon sisältäen erilaisia aineisto- tutkimus- tai tietopyyntöjä. Kokoelma- ja konservointikeskukseen tehtiin noin 200 vierailijakäyntiä (yht. n. 800 vierasta) sekä asiakasmuseoiden edustajia että muita vieraita.

Kuvakokoelmat-yksikön asiakaspalvelu oli suljettu lukuun ottamatta JOKA ja Suomen merimuseo - kuvakokoelmia Vantaalla. Asiakkaille toimitettiin 97 kuvatilautusta, joissa oli yhteensä 602 asiakkaiden tilaamaa kuvaa. Suunnitelmallisesti kuvakokoelmien kuvia digitointiin yhteensä 9770. Näistä syksyllä 2024 aloitetussa määrämuotoisen digitoinnin piloteissa digitointiin 4227 ja HBL-hankkeessa 2249. Esinekuvia otettiin yhteensä 5500, lisäksi kuvattiin ja editoitiin 18 haastatteluvideota.

Kirjaston kävijä-, lainaus- ja uusintamäärät nousivat edellisvuodesta. Myös E-kirjalainojen määrä kasvoi (v. 2023 79 kpl, v.2024 102 kpl). E-kirjalainoissa ei ole kasvutavoitetta.

○ Sähköiset aineistot ja rekisterit

FINNAssa saatavilla olevien aineistojen määrä karttui suunnitellusti usealla kymmenellä tuhannella objektilla. Muutto- ja haltuunottohankkeiden kautta saatiin uutta aineistoa saataville ja esimerkiksi HBL-hankkeessa digitointiin merkittävä määrä aineistoa. Suomen kansallismuseon kokoelmien digitointia ja luettelointia edistettiin rinnan kokoelmien muuton kanssa. Laajojen numismaattisten kokoelmien digitointia jatkettiin tehostetusti – muut kokoelmat ovat jo kokonaisuudessaan sähköisen kokoelmahallintajärjestelmän piirissä. FINNA-palveluun avattiin Suomen kansallismuseon kokoelmista yli 10 000 uutta objektia, mikä ylitti tavoitteen.

Kulttuuriympäristön rekisterit täydentyivät edellisvuosien tapaan Museoviraston ja osin alueellisten vastuumuseoiden työnä. Muinaisjäännösrekisterin kohteiden määrän kartunta oli edellisvuotta noin viidenneksen suurempi, rekisteriin vietiin yhteensä 4428 uutta kohdetta. Aluerajauksia tehtiin 937 kohteelle. Myös rakennusperintörekisterin tiedot täydentyivät, määrien pysyessä edellisvuosien tapaan maltillisina.

Digitoitujen tutkimusaineistojen katselukerrat ovat vähentyneet huippuvuosista. Trendiin saattaa vaikuttaa asiakaspalvelun sulkemiseen liittynyt viestintä. Osa asiakkaista on saattanut mieltää aineiston olevan saavuttamattomissa, tai siirtänyt tutkimustarpeitaan myöhäisempään ajankohtaan.

Sisällöntuotanto

Näyttelyt ja yleisötoiminta		2021	2022	2023	2024
Näyttelyt	Kpl				
- Museoviraston tuottamat näyttelyt		4	7	4	2
- Museoviraston yhteisnäyttelyt		1	2		
Museoiden ja linnojen näyttelyiden kävijät	Lkm	342 507	500 165	647 787	393 385
Yleisötapahtumien* lukumäärä	Lkm	5 454	8 193	8 592	8551
Yleisötapahtumien osanottajamäärä	Henk	136 925	225 400	199 635	159 830

Suomen kansallismuseo tuotti vuoden aikana kaksi suurta vaihtuvaa näyttelyä: ”Muistikuvia – Raija Jokisen tekstiilitaidetta” Hämeen linnaan sekä ”Oceanista – muoti ja meri” – Suomen merimuseoon. Näiden lisäksi Tamminiemessä toteutettiin pieni kokoelmanosto presidentti Kekkosen solmioista, ja Hvitträskissä oli esillä kokoelmiin lahjoitettu Eero Saarisen peilikirjoituksella kirjoittama kirje.

Kansallismuseo oli koko vuoden suljettuna, mikä näkyi museokohteiden kokonaiskävijämäärän (531 859) laskuna suhteessa edellisen vuoden kokonaiskävijämäärään (781 363). Vuoden 2024 kävijämäärä nousi edellisvuodesta Olavinlinnassa (135 753), Tamminiemessä (20 094), Hvitträskissä (21 091), Louhisaassa (19725) ja Vankilassa (40 006). Kävijämääriä nostivat erityisesti tapahtumat, kuten elokuun konsertisarja Olavinlinnassa, suosittu Vintage -tapahtuma Tamminiemessä, näytelmäkierros ”Elävät lähtevät, kuolleet jäävät” Louhisaassa, joulumarkkinat Hvitträskissä ja Tuomaan markkinat Vankilassa. Kävijämäärä jäi edellisvuodesta Suomen merimuseossa (120 262) Langinkoskella (11 075), Seurasaassa (42 969) ja Hämeen linnassa (120 884). Merkittävin ero oli Suomen merimuseossa, jossa kansainvälinen Oceanista tavoitteli uudenlaista mutta kapeampaa yleisöä. Kansallismuseon vierailukiertue muualle Suomeen oli menestys: yhteensä 7 700 vierailijaa tutustui Kansallismuseon rakastetuimpiin aarteisiin museon asiantuntijoiden esittelemänä Torniossa, Lappeenrannassa, Raahessa ja Loimaalla.

Ohjaaminen ja tuki

Ohjaaminen ja tuki		2021	2022	2023	2024
Asiantuntija- ja sidosryhmätilaisuuksien osallistujamäärä	Kpl	5 132	5 360	7 011	3 895

Museoviraston asiantuntija- ja sidosryhmätilaisuudet tavoittivat hiukan vähemmän osallistujia kuin edellisinä vuosina. Muuttohankkeiden vuoksi tilaisuuksien määrä ja vaikuttamistyöhön osoitettu työpanos olivat pienempiä.

Suomen kansallismuseon asiantuntija- ja sidosryhmätilaisuudet keräsivät yhteensä noin 500 osallistujaa. Digitaaliseen kulttuuriperintöön, kokoelmanhallintaan ja arkeologian kehittämiseen liittyviin tilaisuuksiin osallistui vuoden aikana noin 200 henkeä. Kulttuuriympäristöaiheisiin tapahtumiin osallistui vuonna 2024 yhteensä lähes 1900 henkilöä. Keskeisiä tapahtumia olivat Arkeologisten kenttätöiden esittelypäivät, Valtio restauroi sekä Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden yhteiset kulttuuriympäristön viranomaispäivät, KURVI-päivät. Museovirastolaisille ja alueellisten vastuumuseoiden kulttuuriympäristötyötä tekeville asiantuntijoille suunnatut KURVI-koulutukset vihreästä siirtymästä ja ristiriidoista sekä yhteistyön rakentamisesta keräsivät lähes 120 osallistujaa. Loppuvuoden kohokohtia oli valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventoinnin juhlaseminaari, johon osallistui 120 henkilöä. Lainsäädännön uudistuksia koskeviin tilaisuuksiin osallistuttiin myös vilkkaasti, esimerkiksi rakentamislain uudistusta koskeneeseen verkkotilaisuuteen osallistui 98 henkilöä. Vuonna 2024 Kulttuuriympäristöpalvelut järjesti kolme kansainvälistä seminaaria, joista Euroopan neuvoston kanssa yhteistyössä järjestetty Faro Convention Regional Seminar keräsi 160 osallistujaa 13 eri maasta. Museoalan kehittämisen erilaiset tapahtumat, kuten Museoalan Teemapäivät sekä Livind-hankkeen tapahtumat, keräsivät yhteensä 1300 osallistujaa.

Viranomaispalvelut

Viranomaispalvelut		2021	2022	2023	2024
Käsitellyt valtionavustukset, kpl	Kpl	974	1076	1025	968
Rekisteröityjen asioiden määrä	Lkm	3 297	3 681	3 694	2 826
- joista kulttuuriympäristön ratkaistavia viranomaisasioita	Lkm	ei saatavilla	ei saatavilla	1 715	1 949
Arkeologisiin kokoelmiin lunastettujen esineiden määrä	Lkm	119	292	242	342

Käsiteltyjen valtionavustushakemusten määrä on pysynyt verrattain tasaisena jo vuosia. Vuonna 2024 käsiteltiin yhteensä 968 avustushakemusta.

Rekisteröityjen asioiden määrä on pysynyt samalla tasolla vuoteen 2023 verrattuna. Kokonaisuudessaan asiakirjojen määrä vuonna 2024 oli noin 24 350 kpl. Koska tiedostoja ei tarvitse rekisteröidä enää yksitellen, kuten vanhassa asianhallintajärjestelmässä, luku ei kuvaa työmäärää aikaisempien vuosien tapaan.

Kulttuuriympäristön viranomaisasioiden määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna noin 14 % (1715:sta 1949:ään) samaan aikaan, kun käytävissä olevat resurssit supistuivat.

Arkeologisissa kokoelmissa tehtiin muinaismuistolain mukaisten muinaisesineiden eli kansalaislöytöjen lunastuspäätöksiä tehtiin 100 enemmän kuin viime vuonna eli 342 kpl. Niiden yhteissumma oli 28 680 euroa (v. 2023 19 565 euroa).

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Museoviraston asiakkaita ovat kansalaiset, viranomaiset, päätöksentekijät, tutkimuslaitokset, tiedeyhteisö, museot sekä yritykset ja yhteisöt. Toimintaympäristön muutos on tuonut virastolle yhä enemmän myös kansainvälisiä asiakkaita. Asiakassuhteiden luonne vaihtelee monen tyyppisten palvelujen tarjoamisesta yhteistyöhön ja kumppanuuksiin.

Museoviraston toiminnan palvelukykyä ja laatua voidaan tarkastella sekä niitä osoittavien mittareiden avulla että arvioimalla eri palveluiden merkitystä asiakkaille. Tulossopimukseen liittyvät tiedot on esitetty kokonaisuudessaan luvussa 1.2. Tuloksellisuus. Museoviraston tarjoamia palveluita ovat Kokoelmat ja kohteet, Sisällöntuotanto, Tietojärjestelmät, Ohjaus ja tuki sekä Viranomaispalvelut. Lisäksi palvelukykyä ja laatua tukevat Sisäiset palvelut.

Palvelukyvyn ja laadunhallinnan arviointi palvelukokonaisuuksien näkökulmasta

Kokoelmat ja kohteet

Museovirasto huolehtii kansallisesti merkittävän kulttuuriperinnön säilyttämisestä, kartuttamisesta, tutkimuksesta ja sitä koskevan tiedon ylläpidosta. Kulttuuriperintöä ovat mm. Suomen kansallismuseon esinekokoelmat, Museoviraston arkisto, kirjasto, kuvakokoelmat, arkeologiset kokoelmat sekä arkeologiset kohteet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset. Kulttuuriperintö on asiakkaiden käytettävissä sekä paikallisesti että verkon kautta hyvin hoidettujen kokoelmien ja kohteiden sekä niihin liittyvien palvelujen kautta.

Museoviraston aineistoja ja palveluita käytetään aktiivisesti	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä*	660 860	781 363	532 000	531 859	TAE
Asiakaskäyntien määrä (kokoelmat, arkisto ja kirjasto: fyysiset ja sähköiset kontaktit)	3 421	8 536	3 200	7 437	Kävijä-seuranta
Objektien katselumäärät Finna-palvelussa, kpl	1 387 063	1 815 968	1 500 000	1 738 974	TAE
Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finna-palvelussa, kpl	353 994	378 875	390 000	421 441	TAE

Suomen kansallismuseon museokohteet tavoittivat asiakkaita laajasti, vaikka Kansallismuseo oli suljettuna – muut yhdeksän kohdetta vetivät puoleensa lähes 540 000 kävijää. Eniten kävijöitä oli Olavinlinnassa ja Hämeen linnassa sekä Suomen merimuseossa. Suomen merimuseo voitti myös Museokortin erikoispalkinnon valtakunnallisilla Museopäivillä. Prosentuaalisesti suurin nousu edellisvuoteen oli Tamminiemessä ja Hvitträskissä, joista jälkimmäistä nosti mm. joulumarkkinoiden suuri suosio. Seurasaassa ulkomaisten kävijöiden määrä oli merkittävä, lähes 25%. Alueellisilla kumppaneilla oli suuri merkitys kohteiden toiminnassa. Olavinlinnassa orientoiduttiin jo tulevaan 550 juhluvuteen, jonka valmistelu käynnistettiin yhdessä Savonlinnan kaupungin ja paikallisten toimijoiden ja yhteisöjen kanssa. Hämeen linnassa tapahtumayhteistyötä tehtiin mm. Hämeen keskiaikafestivaalin, Hämeenlinnan Teatterin, musiikkiopiston ja yhdistysten kanssa, ja Louhisaassa Naantalin musiikkijuhlien ja Visit Naantalin sekä paikallisen yhteisön kanssa.

Kokoelma-asiakkaita pystyttiin toiminnan muutoksista huolimatta palvelemaan lähes entisellä tasolla. Suomen kansallismuseon kokoelmien ja konservoinnin asiantuntijat vastasivat noin 1850 asiakasyhteydenottoon sisältäen erilaisia aineisto- tutkimus- tai tietopyyntöjä. Kirjasto-, arkisto ja arkeologiset kokoelmat -yksikön kontaktimäärät lisääntyivät edellisvuodesta. Kasvu johtuu pääasiassa maalöytöpalvelu Ilparin ilmoitusmäärän kasvusta, mutta kasvua myös muissa toiminnoissa. Arkiston fyysisten asiakkaiden määrä väheni. Arkiston digitointiin kannattaa keskittyä fyysisen asiakaspalvelun vähentämiseksi. Arkiston asiakasmäärään saattoi vaikuttaa myös siirtohankkeiden tilanne. Arkeologisten kokoelmien asiakaspalvelu oli suljettuna koko vuoden, joten käyttö lupia aineistojen esille ottamiseksi ei myönnetty. Kuitenkin jotain tutkimuslupia myönnettiin lähinnä esineille, jotka olivat tutkimus- tai näyttelylainassa. Juuri ennen asiakaspalvelun sulkua arkeologisiin kokoelmiin tuli suuria näyttelylainapyyntöjä, joita käsiteltiin koko vuoden ajan. Näiltä osin asiakaspalvelu siis jatkui.

Arkisto jatkoi lakisäätteistä tietopalvelua, mutta kuitenkin supistunein aukioloajoin, mikä vaikutti fyysisen kävijämäärän laskuun. Tutkijatilat ovat avoinna torstaisin ja perjantaisin. Tutkijatilat ovat olleet kuitenkin aktiivisessa käytössä aukioloaikoina. Digitaaliset palvelut ja aineistojen saanti verkossa ovat tärkeä osa arkiston tietopalvelun saatavuutta.

Kirjasto jatkoi toimintaansa normaaliin tapaan. Kirjasto valmistautui sulkemaan toimintansa vuosiksi 2025 ja 2026 ennen muuttoa vaunuvajalle, joten kirjaston asiakkaat varautuivat tilanteeseen lainaamalla aineistoa ahkerasti.

Museoviraston ja Suomen kansallismuseon aineiston saattamista digitaaliseen, saatavaan muotoon jatkettiin. FINNA-palveluun saatiin mm. laaja otos suomenruotsalaista kulttuuriperintöä HBL-hankkeen kautta. Siirto- ja haltuunottohankkeiden kautta aineistoja avattiin ja luetteloitiin vapaaseen käyttöön suuria määriä. Kaikkia Museoviraston kokoelmia katsottiin Finna-näkymissä yhteensä yli 1,7 miljoonaa kertaa, mikä muodostaa merkittävimmän yksittäisen osan koko FINNA-käytöstä. Virastolle asetettu vuosittainen tavoite oli 1,5 miljoonaa katselua. Museoviraston digitoituja korkearesoluutiokuvia ladattiin yli 157 000 kertaa ja Finnan kautta tuli eri

kokoelmiin yhteensä 950 palauteviestiä. Palauteviestien käsittely työllistää, mutta niiden avulla kokoelmatiedot täydentyvät vuoden aikana paljon. Viraston aineistoja katsotaan vuosittain melkein kaksi miljoonaa kertaa. Finnaan avatuilla kokoelmilla on kokonaisuudessaan erittäin suuri vaikuttavuus mm. identiteetin rakentamisessa, hyvinvoinnin ja myös taloudellisen toiminnan edistämisessä.

Museoviraston digitointia tehostettiin ja kehitettiin Digitoinnin kehittäminen -hankkeessa, jossa testattiin myös tekoälyn ja robotiikan hyödyntämistä digitointiprosesseissa. Alkuvuonna 2024 valmistui Museoviraston digitointisuunnitelma, jossa linjataan digitoinnin periaatteet ja päätavoitteet vuosille 2024 - 2026.

Museoviraston valokuvauksen laatuohjeistus valmistui ja sen kouluttamiseen museotalalla panostettiin. Yhtenäiset standardit ja periaatteet tullaan ottamaan kattavasti käyttöön opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitushauissa. Laatuohjeistus helpottaa myös kaupallisia toimijoita ja luo alalle yhtenäisiä käytänteitä.

OKM:n erillisrahoituksella toteutettu Maailmanperintö 3D-hanke tuotti sille asetetut tavoitteet. Hankkeessa tuotettiin korkealaatuiset mallit Petäjäveden vanhasta kirkosta, otettiin käyttöön uusi 3D-datan tallennusmalli ja varmistettiin Museovirastossa ja Suomenlinnan hoitokunnassa olleiden vanhojen mallinnusten säilyminen sekä avattiin niistä työstettyjä 3D-malleja Finnaan. Hankkeessa tuotettiin myös Rakennetun kulttuuriperinnön 3D-mallintamisen ohjeistus sekä Museoviraston sisäinen ohjeistus 3D-datasta. Keskeisiä hankkeita jouduttiin keskeyttämään säästötoimenpiteiden vuoksi.

Museoviraston Europeanassa olevat aineistot päivitettiin vuonna 2024 ja vuoden lopussa siellä oli lähes 380 000 Museoviraston kokoelmien objektia. Museoviraston tuottama Petäjäveden vanhan kirkon 3D-mallinnus oli Suomen osallistuja EU-komission ja Europeana TwinIt-hankkeessa. Hanke sai laajalti kansainvälistä huomiota.

Metallinetsintäharrastuksen suosio kasvaa edelleen. Museovirasto ei pysty hoitamaan metallinetsinharrastukseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviään käytettävissä olevilla resursseilla. Harrastus työllistää Museovirastoa merkittävästi monella osastolla (KYP, ARTI - arkeologiset kokoelmat ja Arkeologiset kenttäpalvelut, SKM konservointi) sekä myös alueellisissa vastuumuseoissa. Löytöilmoitusten määrissä tuli ennätysvuosi: Ilppariin tehtiin 3225 ilmoitusta (v. 2023: 2854), jotka käsittivät 6663 esinettä (v.2023 5361). Vaikka SIHA-hankkeessa on saatu määräaikaista lisäresursseja kansalaislöytöjen luettelointiin, ei luettelointi- ja lunastusrästä saada kurottua umpeen harrastuksen suosion ja kokoelmiin saapuvien löytöjen määrän kasvaessa jatkuvasti. Lunastusviive on nyt n. 3 vuotta. Pitkä viive tuo mainehaitan Museovirastolle.

Siirto- ja haltuunottohankkeessa (SIHA) työtä tehtiin neljässä osaprojektissa. Projektissa otettiin laajasti käyttöön Muskatin viivakooditustoiminnot.

Arkiston osaprojektissa keskeisinä tuloksina oli Yksä-järjestelmän hankinta ja järjestelmän käyttöönottoprojektin käynnistäminen, arkiston piirustuksien digitoiminen ostopalveluna (18 000 kpl) sekä asiakirja-aineiston käsittely (447 hyllymetriä). Yksä on arkistoalan standardien mukainen palvelu, joka mahdollistaa arkistoaineistojen asianmukaisen hallinnan ja tietopalvelun toteuttamisen. Arkistopalvelun käyttöönotto parantaa Museoviraston arkiston aineistojen käytettävyyttä ja saatavuutta merkittävästi.

Arkeologisten kokoelmien osaprojektissa jatkettiin aineistojen luettelointia ja pakkaamista. Logistiikkajärjestelmä Muskatti otettiin käyttöön myös arkeologisille aineistoille. Digitointia tehtiin resurssien puitteissa. Ensimmäiset erät päästiin muuttamaan Kokoelmakeskukseen. Keskusvarastolla säilytetyt Kansainvälisen Nuubian retkikunnan esineet sekä muut siellä olleet aineistot käsiteltiin ja siirrettiin Kokoelmakeskukseen. Asbestikeramiikan käsittelymenetelmät ja -tilat järjestettiin Sturenkadulle yhdessä Tilapalveluiden kanssa.

Kirjaston osaprojektissa muutettiin kirja-aineistoja Kansallismuseolta Sturenkadulle ja Kokoelmakeskukseen. Varastokirjastolähetysä tehtiin 4 kpl. Vuoden aikana tehtiin kokoelman tiivistämistä, niteiden luettelointia ja tietojen päivittämistä tietokantaan.

Rakennuttamisessa keskityttiin Seurasaaren vaativimpiin kohteisiin. Seurasaaren rakennuskokoelmaa täydentävän kesämökin siirtohankkeen valmistelu eteni vuoden mittaan. Viraston pitkäjänteiseen ja jatkuvaan toimintaan kuuluu viraston käytössä olevien, Senaatti-kiinteistöjen hallinnoimien museo- ja nähtävyyshankkeiden restaurointien ja korjausten ohjaaminen. Merkittävin ja laajin meneillään olevista on Kansallismuseon peruskorjaus- ja laajennushanke.

Museoviraston tulostavoitteista valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen ympäristöjen (RKY) inventoinnin päivystystyötä ei pystytty käynnistämään yt-neuvotteluissa tehtyjen päätösten myötä. Inventoinnin päivystystarve on todettu mm. ympäristöministeriön tilaamassa, vuoden 2024 alussa valmistuneessa esiselvityksessä. RKY:n ohella alueidenkäyttölakiin sisältyvistä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisista inventoinneista Museovirasto vastaa arkeologisten kohteiden VARK-inventoinnista, joka vahvistettiin valtioneuvostossa marraskuussa 2024. Inventointi sisältää 1010 arkeologista aluetta, joihin sisältyy yhteensä 1391 kohdetta.

Inventoinnin myötä lähes kaikki kohteet on maastotarkastettu ja muinaisjäännösrekisterin tietojen laatu on kohentunut.

Sisällöntuotanto

Museovirasto tuottaa ja jakaa kulttuuriperintöä koskevaa tietoa mm. museoiden näyttelyiden, saavutettavien kohteiden, tapahtuma- ja yleisötoiminnan, verkkoaineistojen ja julkaisujen sekä viestinnän avulla. Laadukkaat ja tutkimukseen perustuvat kulttuuriperinnön tieto- ja asiantuntijapalvelut, kulttuuriperintökasvatus sekä muu sisällöntuotanto tarjoavat asiakkaille tietoa ja elämyksellisiä oppimispalveluita.

Sisällöntuotannon keskeisin hanke oli Kansallismuseon tulevan kokonaisuuden pitkän tähtäimen ohjelmiston kokoaminen ja ensimmäisten näyttelyiden konseptointi. Suomen kansallismuseon kokoelmista tuotettiin lisäksi uusia digitaalisia kuratoituja sisältöjä museon interaktiiviselle verkkosivustolle.

Kansallismuseon avausnäyttelyn (2027) konsepti valmistui ja näyttely siirtyi tuotantoon. Konseptointi ja teknologiamallinnos toteutettiin yhteistyössä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Seuraavan näyttelyn (2028) konseptityö käynnistyi yhdessä asiantuntijakumppaneiden ja pelialan osaajien kanssa. Päärakennuksen perusnäyttelyiden päivityshanketta jatkettiin, mutta vapautuvien tilojen näyttelyiden suunnittelua ei toistaiseksi edistetty taloudellisista syistä.

Kansallismuseon perusnäyttelyt päivitetään museon ollessa suljettuna. Sisältöjä kehitetään yleisöpalautteiden pohjalta. Vuonna 2024 aloitettiin perusnäyttelyihin liittyen myös laajempi yhteistyö kansallisten vähemmistöjen kanssa. Sisältötuotantoa ja kokoelmaprosesseja yhdistävässä hankkeessa tarkastellaan Kansallismuseon perusnäyttelyitä vähemmistöjen edustajien näkökulmasta ja etsitään uusia esittämisen tapoja heidän kulttuuriperintönsä liittyville aineistolle ja teemoille. Samalla perehdytään yhdessä museon kokoelmissa jo olevaan kansallisista vähemmistöistä kertovaan aineistoon. Nykydokumentoinnilla tuotetaan uutta kokoelma-aineistoa yhdessä yhteisöjen kanssa. Yhteistyön myötä on mahdollista täydentää kokoelmia myös vanhemmalla aineistolla. Hanke toimi pilottina laajemmalle hankkeelle, johon vuoden aikana haettiin myös EU-rahoitusta yhteistyössä muiden kumppaneiden, mm. opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Suomen merimuseoon laadittiin kokonaissuunnitelma perusnäyttelyn uudistamiseksi vaihteittain.

Nykyajan dokumentointihankkeina viimeisteltiin Moninainen suomalaisuus -hankkeen pilotti, ja jatkettiin yhteistyötä Suomen tataarien kanssa. Suomen kansallismuseo osallistui myös mm. Eid-juhlaan kulttuurikeskus Stoassa. Monikielisen yleisön palvelun tehostamiseksi otettiin koekäyttöön Hämeen linnassa ja Seurasaarella 28 kielivaihtoehtoa mahdollistava, automaattista käännössovellusta hyödyntävä mobiiliopastus.

Yhteistyössä Depolarize-hankkeen ja Suomalaisen kirjallisuuden seuran kanssa toteutettiin seminaari Historiat, väestösuhteet ja tulevaisuus. Samasta teemasta "Diversifying history" valmisteltiin laajassa yhteistyössä (opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen romanijärjestö, Romaniasiaain neuvottelukunta ja Saamelaismuseum Siida) yhteistä hankehakemusta Rememberance - CERV (Citizen, Equality, Rights and Values) -ohjelmaan, mutta hankkeelle ei myönnetty rahoitusta. Suomen kansallismuseo osallistui myös Suomen tarinat. Historiakulttuuri, taide ja muuttuva kansalaisuus -hankkeen loppuseminaarin järjestämiseen yhteistyössä Helsingin yliopiston, Suomen tarinat -hankkeen ja Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksen kanssa.

Arkeologisten kenttäpalveluiden suosituilla Facebook- ja Instagram-sivuilla sekä arkeologisten kokoelmien Instagram-sivulla esiteltiin arkeologien työtä ja kiinnostavia löytöjä. Kenttätutkimuksista ja niiden tuloksista kerrottiin myös Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden järjestämässä yleisötilaisuuksissa. Arkeologiset kokoelmat osallistuivat aktiivisesti Kansallismuseon näyttelytoimintaan, erityisesti esihistorian näyttelyn uudistamiseen sekä Uuden kansallisen avajaisnäyttelyn arkeologisten kokoelmien osuuteen.

Arkeologisten kokoelmien Finna-näkymän katseluluvuissa näkyivät selvästi sosiaaliseen mediaan tehdyt nostot. Kuvakokoelmat teki sosiaaliseen mediaan 198 julkaisua, joiden lisäksi Kuvakokoelmien kokoelmista ja toiminnasta kerrottiin laajasti sosiaalisessa mediassa ja eri puolilla Suomea ilmestyvissä sanomalehdissä ja muissa julkaisuissa. Kuvakokoelmien kokoelmat olivat esillä myös useissa näyttelyissä eri puolilla Suomea, mm. Jussi Pohjakallion valokuvista koostettu Pitkä loikka -näyttely Tampereella ja Orimattilassa.

Museovirasto työsti ensimmäistä kattavaa tilannekuvaa virtavesien kulttuuriperinnöstä. Virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuva -hankkeella edesautetaan luonto- ja kulttuuriarvojen yhdistämistä virtavesien kunnostushankkeissa. Tilannekuva-julkaisu kokoaa tietoa, joka hyödyttää kaikkia virtavesiympäristössä toimivia tahoja ja edistää tietoisuutta, keskustelua ja yhteistyötä palvelen näin eri sektorien tarpeita. Veteen vajonneet -hankkeessa (2021-2026) toteutetuilla meriarkeologisilla kaivauksilla, kansainvälisellä yhteistyöllä ja toiminnan kehittämisellä on merkitystä koko alalle Suomessa. Maa- ja metsätalousministeriön kanssa suunniteltiin saaristolain uudistamista tukevan selvityksen toteuttamista.

Rakennusperinnön, säilyttävän korjaamisen ja restauroinnin Korjaustaito.fi-sivusto on vakiintunut osa Museoviraston korjausneuvonnan työtä. Sen sisällöistä keskityttiin suosittujen korjauskorttien päivittämiseen ja tuottamiseen. Alueellisten vastuumuseoiden kanssa jatkettiin pienempiä korjaushankkeita suunnittelevia ja toteuttavia palvelevan Korjaajan polku -osakokonaisuuden valmistelua. Sivuston käyttäjämäärissä saavutettiin tavoitteet kävijämäärän ollessa 13860, istuntojen 22 007 ja sivunkatseluiden 52987 (todellinen määrä on korkeampi, sillä seuranta-analytiikassa oli kesä-elokuussa häiriö). Hyvinvointi-Suomen rakennettujen ympäristöjen tietopohjaa vahvistavan ja arvostusta nostavan Rakennettu hyvinvointi -sivuston sisällöntuotantoa jatkettiin viherympäristöihin ja kuntien rakennuttamiseen keskittyviä osiota työstämällä.

Virtavesien kulttuuriperinnön laaja kartoitus ja kuvaus toteutettiin toimintamäärärahoituksella tehokkaasti ja tiiviissä aikataulussa. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella kehitettiin arkeologian palveluportaalia. Uutena käynnistyi nelivuotinen EAKR-rahoitteinen Kulttuuriperintö ja ilmastomuutos -hanke, jossa yhdessä kumppanien kanssa kehitetään ilmastomuutoksen seurantamenetelmiä kulttuuriperintökohteissa. Käynnistettiin OKM:n rahoituksella taloteknisten järjestelmien historiaselvityksen laadintaopas -hanke osana Terveet tilat -hanketta.

Tietojärjestelmät

Museovirasto ylläpitää ja kehittää kulttuuriperintöä koskevan tiedon säilyttämistä, seurantaa ja saatavuutta edistäviä tietojärjestelmiä, menetelmiä, palveluita ja kokonaisarkkitehtuuria. Palveluita ovat mm. kulttuuriperintöä tukevat tietojärjestelmät, tietovarannot ja rekisterit sekä niitä koskeva kansallinen kehittämistyö. Palvelut tarjoavat laadukasta tiedon hallintaa ja saavutettavaa tietoa niin alan toimijoille ja viranomaisille kuin kiinnostuneille kansalaisillekin.

Kokoelmanhallinnan tietojärjestelmien kehittäminen keskittyi MuseumPlus järjestelmään. MuseumPlus järjestelmän hallinnan siirto ja tekninen uudistaminen valmistuivat. Merkittävillä muutoksilla parannettiin palvelutasoa ja ratkaistiin kokoelmatyötä pitkään vaivanneet tekniset ongelmat. Osana korjausta toteutettiin myös erittäin suuri määrä uusien toiminnallisuuksien käyttöönottoa, sekä pienempiä teknisiä parannuksia. Uusien ominaisuuksien käyttöönottoa ja koulutusta jatketaan vuonna 2025. Alkuvuonna valmistunut perustietotekniikan siirto- ja parannushanke vaikutti myös kokoelmanhallintaan esimerkiksi tiedostojen tallennuksen muutoksina.

Vuonna 2024 Arkeologia 2.0 (A2.0) aloitti aktiivisen yhteistyön keskeisten sidosryhmien kanssa. Yhteistyön perustaksi ja suunnittelutyön toteuttajaksi luotiin Museoviraston aloitteesta A2.0 Yhteistyöverkosto. Tapaamisia järjestettiin alku- ja loppuvuodesta kuukausittain. Yhteistyöverkostossa Museoviraston lisäksi ovat tieto- ja viestintäteknologiaan keskittyvät CSC ja Aalto-yliopisto (SeCo) sekä arkeologista tutkimusta tekevät Helsingin yliopisto, Turun yliopisto ja Oulun Yliopisto. Keväällä verkosto haki rahoitusta Suomen Akatemian FIRI2024 Tutkimusinfrastruktuurien tiekarttahausta. Vaikka rahoitusta ei hankkeelle saatu, muodosti hakuprosessi verkostolle perustan toimia konsortiona, jolla on yhteinen visio ja toiminnalliset tavoitteet arkeologian kansallisen infrastruktuurin kehittämiseksi. Syksyllä yhteistyöverkosto otti konkreettisia askelia kohti A2.0 konsortiota mm. konsortiosopimuksen luonnostelussa sekä työryhmien, -pakettien ja rahoituksen suunnittelussa. Keskeinen A2.0:n kansainvälinen yhteistyökumppani SweDigArch, jonka kanssa tapaamisia järjestettiin sekä keväällä että syksyllä. Tavoitteena on, että vuonna 2025 A2.0 konsortio aloittaa toimintansa, jonka strategista työtä ohjaa sille perustettava ohjausryhmä ja operatiiviseen toimintaan keskittyvät työryhmät.

Arkeologiset kokoelmat jatkoivat arkeologisten löytöjen luettelointityökalu Apurin kehittämistä. Tarkoitus on, että myös viraston ulkopuoliset arkeologiset toimijat käyttäisivät Apuria ja löytötieto saataisiin suoraan sähköisessä muodossa Museoviraston järjestelmiin ja sitä kautta jaettavaksi mm. Finnaan. Toiminto vaatii

vielä kehittämistä. Apuri toimii erinomaisesti kansalaislöytöjen sekä pienten tutkimuslöytökokonaisuuksien luetteloinnissa.

SIHA-hankkeen yhteydessä toteutettiin Museoviraston arkistopalvelun käyttöönottoprojekti. Arkistoaineistojen hallinta kuten luettelointi siirtyi uuteen järjestelmään. Projektin aikana toteutettiin useita migraatioita aiemmista arkistoluetteloista ja järjestelmistä. Sen lisäksi, että Museoviraston arkiston aineistojen hallinta ja tietopalvelun hoitaminen helpottuu, tavoitteena on myös helpottaa aineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä, kun arkiston aineistot ovat löydettävissä aiempaa keskitetymmin samasta palvelusta, jossa on monipuoliset hakumahdollisuudet. Palvelu avataan ulkoisille ja sisäisille asiakkaille vuonna 2025.

Jatkettiin ARTI- ja KYP-osastojen yhteistyönä arkeologisen tiedon kehittämistyötä opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadulla hankerahoituksella ARPPA-hankkeessa, jossa edistetään sähköisiä lupapalveluita. Loppuvuodesta haettiin ja saatiin ministeriöltä rahoitus ARPPA2025-jatkohankkeelle, jossa uudistetaan palveluportaalin lisäksi arkeologian tietovarantoja. Muinaismuistolain mukaisten lupapalveluiden ja tietovarantojen kehittämisellä ARPPA- ja ARPPA2025-hankkeissa tähdätään palveluiden sujuvuuteen sekä asiakkaiden että viraston toiminnan näkökulmista. Palveluportaalin käyttöönottoprojekti jatkuu vuonna 2025.

Museoviraston henkilökunta osallistui voimavarojen puitteissa aktiivisesti digitaalisen kulttuuriperinnön kehittämisen edistämiseen mm. Finna-konsortion ohjausryhmässä, FINTO-ohjausryhmässä, digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreässä pöydässä ja KAM-sektorin muissa työryhmissä. Museovirasto osallistui edelleen aktiivisesti ympäristöhallinnon kulttuuriympäristön tiedonhallinnan kehittämistyöhön, erityisesti RYHTI-hankkeessa.

Ohjaus ja tuki

Museovirasto tukee kansallisen kulttuuriperinnön vaalimista ja ohjaa museoita. Museovirasto parantaa kulttuuriperinnön yhteisvastuullisen suojelun ja hoidon edellytyksiä. Keinoja ovat osallistuminen lainsäädännön valmisteluun, yhteiskunnallinen keskustelu, avustuspolitiikka, kansallinen ja kansainvälinen sidosryhmä- ja asiantuntijayhteistyö, ohjeet ja oppaat sekä kehittämishankkeet.

Lakia arkeologisesta kulttuuriperinnöstä jatkovalmisteltiin lausuntokierroksen jälkeen opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla, Museovirasto oli tiiviisti mukana työssä. Museovirasto seurasi ja kommentoi rakentamislain uudistusta, joka vaikuttaa merkittävästi kulttuuriympäristöihin. Valmistauduttiin myös alueidenkäyttölain uudistuksen kommentointiin sekä osallistuttiin aktiivisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden arviointihankkeeseen yhtenä sidosryhmänä. Museovirasto osallistui myös ev.lut. kirkon kulttuuriperintöstrategien päivitystyöhön, Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman koordinaatioryhmään sekä valtion kiinteistöstrategian toteutusta seuraavan ja ohjaavan kiinteistöneuvottelukunnan työhön.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus, varautuminen ja huoltovarmuus ovat keskeisiä vahvistuneita yhteiskunnallisia teemoja. Kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan Haagin yleissopimuksen mukainen kulttuuriomaisuusluettelo (päivitys) luovutettiin OKM:lle joulukuussa 2023. Museovirasto teki ministeriölle keväällä 2024 ehdotuksen jatkotoimiksi. Haagin yleissopimuksen toimeenpano on osa kulttuuriperinnön turvaamista normaali- ja poikkeusoloissa ja siten osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuustyötä ja henkisen kriisinkestävyuden varmistamista.

Museovirasto osallistui myös kesäkuussa 2024 Tukholmassa järjestetyn kulttuuriperintöä ja varautumista käsitelleen konferenssin valmisteluihin. Yhteistyötä lähimaiden kanssa kehitettiin mm. Itämeren maiden kulttuuriperintökomiteassa (BRHC), jossa Suomi toimi puheenjohtajana kaudella 2023-2024.

Museoalan kehittämisen vuoden 2024 painopisteinä olivat museoiden arviointitoiminnan vahvistaminen ja vastuumuseoiden välisen yhteistyön edistäminen. Museovirasto organisoி yhdessä Museoliiton kanssa järjestyksessä toisen museoiden vertainkehittämisfoorumin yhteensä 11 museotoimijalle. Foorumin tarkoituksena on auttaa museoita arvioimaan ja kehittämään omaa toimintaansa strukturoidun arvioinnin ja vertaistuen avulla. Foorumin kokoontumisen aloitettiin keväällä 2024 ja se jatkuu kevääseen 2025 asti. Vastuumuseoiden välistä yhteistyötä kehitettiin erilaisten tapaamisten kautta. Syksyllä ryhdyttiin valmistelemaan vastuumuseotoiminnan vaikuttavuuden arviointia ja seurantaa kehittävää hanketta, johon saatiin opetus- ja kulttuuriministeriön erillishoito. Hanke jatkuu vuoden 2025 loppuun.

Kulttuuriympäristöpalvelut-osasto järjesti omaa ja alueellisten vastuumuseoiden palvelukykyä ja osaamista tukevaa koulutusta, esimerkkinä Opi rakentamaan yhteistyötä -koulutus, jolla tuetaan valmiuksia konfliktien ennakointiin sekä yhteisesti hyväksyttävien ratkaisujen löytämiseen neuvottelemalla silloin kun erilaiset intressit ja tavoitteet risteävät.

Aalto-arkkitehtuuri-esityksen valmistelu UNESCOlle Suomen seuraavaksi maailmanperintökohteeksi eteni. Valmistelutyö edellytti laaja-alaista asiantuntija- ja sidosryhmäyhteistyötä, ja kesti vuoden 2025 tammikuuhun asti. Museovirasto jätti esityksen aikataulun mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle joulukuussa 2024. Päätöstä odotetaan vuoden 2026 aikana.

Aineettoman kulttuuriperinnön, Euroopan kulttuuriperintötunnuksen ja Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimuksen aktiivinen toimeenpano jatkui. Varkauden teollinen perintö valmisteltiin ehdolle Suomen seuraavaksi Euroopan kulttuuriperintötunnuksen saajaksi. Museovirasto järjesti yhdessä alueellisten toimijoiden (maakuntaliitot, alueelliset vastuumuseot) kanssa tiedonvälityskierroksen kansainvälisistä sopimuksista. Alueellisia tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 11 eri alueella sekä paikan päällä että verkossa.

Museoviraston muu kansainvälinen toiminta jatkui aktiivisena ja vaikuttavana, erityisesti keskittyttiin hallitustenväliseen yhteistyöhön esimerkiksi Euroopan Unionissa, Euroopan neuvostossa, ICCROMissa ja EAC:ssa.

Museovirasto osallistui aktiivisesti nelivuotisen Erasmus+ -rahoitteisen CHARTER-hankkeen (2021-2024) viimeisen vuoden tehtäviin ([Home CHARTER - European Cultural Heritage Skills Alliance](#)). Hankkeen tuloksena laadittiin eurooppalainen kulttuuriperintöalan osaamisen kehittämisen strategia. Museoviraston johtaman, vuonna 2024 päättyneen kolmevuotisen LIVIND – Luova ja elävä kulttuuriperintö Pohjoisen ulottuvuuden voimavarana -hankkeen keskiössä oli vahvistaa edellytyksiä aineettoman kulttuuriperinnön ja kestävä kehityksen yhdistämiselle. Hankkeen tuloksena syntyi kansainvälisen toimijakentän yhteinen verkkoalusta, tutkimusta elävästä perinnöstä kestävyiden näkökulmasta ja politiikkasuositus. Hankkeessa toteutettiin 20 monialaista pilottiprojektia. LIVINDin rahoituksesta vastasi pääosin ulkoministeriö Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön IBA-varoista. LIVINDin tulokset on koottu yhteen englanninkieliselle verkkoalustalle [Livind.fi](#), joka tarjoaa virikkeitä ja välineitä käytettäväksi ja sovellettaviksi.

Viranomaispalvelut

Museovirasto palvelee yhteiskuntaa ja kansalaisia vastaamalla kulttuuriperinnön suojelun lakisääteisistä viranomaispalveluista mm. lausuntojen, lupien, tieto- ja asiantuntijapalveluiden, kannanottojen, avustusten käytön seurannan, asiantuntijayhteistyön sekä kehittämishankkeiden avulla.

Museovirasto tarjoaa asiakaslähtöisiä palveluita ajantasaisesti (läpimenoajat, asiakaspalaute)	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
<i>Tutkimuslupien käsittelyaika (MML), vrk***</i>	9	18	30	21	VirastoVahva
Sähköisten palveluiden käyttöaste on korkea (avustukset).	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Toteutuma 2024	
<i>Avustushakemuksista sähköisen asioinnin kautta %</i>	84	88	90	94	Avustustilastot

Muinaismuistolain mukaisten lupien sähköistä asiointia kehitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Työhön kuuluu sujuvien ja asiakaslähtöisten lupaprosessien kehittäminen. Käsittelyajoissa saavutettiin tavoitteet. Myös kajoamislupien (47 vrk) ja kaavoitusta koskevien lausuntojen (37 vrk) käsittelyajat lyhenivät.

Alueidenkäytön suunnitteluun liittyvä työ säilyi edellisten vuosien tasolla keskittyen erityisesti maakuntakaavoitukseen sekä joihinkin valtion rakennusperinnön hankkeisiin sekä alueellisten vastuumuseoiden tukeen. Restaurointi- ja korjaushankkeiden ohjauksessa on vuorovaikutuksella erityinen merkitys asiakaspalvelun ja lopputuloksen laadun kannalta. Tähän on kiinnitetty pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti huomiota toimintaa ja palveluita kehitettäessä.

Museovirasto jakaa valtionavustuksia, joilla tuetaan kulttuuriperintökohteiden säilymistä sekä museoiden ja yhteisöjen kulttuuriperintöön liittyviä hankkeita ja toimintaa. Jaettavissa ollut määräraha oli yhteensä 4 687 806 euroa, jota myönnettiin yhteensä 968 hakemukselle. Avustustoimintaa on muutaman vuoden ajan leimannut uuden avustujajärjestelmän käyttöönottohanke Valtiokonttorin johdolla. Vuoden 2024 aikana valtaosa Museoviraston avaamista avustushauista saatiin siirrettyä uuden järjestelmän piiriin, ja loppujen odotetaan siirtyvän järjestelmään vuoden 2025 aikana. Sähköisen järjestelmän käyttöaste nousi vuonna 2024 merkittävästi, ja 94% hakemuksista saatiin sisään järjestelmän kautta. Sähköinen asiointi sujuvoittaa hakemusten ja hankkeiden käsittelyä sekä asiakkaan että avustusviranomaisen näkökulmasta. Avustustoiminnan prosesseja kehitettiin myös hallinnonalan yhteisessä, opetus- ja kulttuuriministeriön vetämässä käyttöönottohankkeessa.

VirastoVahva-asianhallintajärjestelmän kehittämistä jatkettiin. Henkilökunnalle pidettiin koulutustilaisuuksia tukemaan järjestelmän käyttöä. Ohjeistusta päivitettiin ja laajennettiin.

Viraston henkilökunta osallistui laajasti oman toimialansa erilaisten yhteistyöryhmien toimintaan.

Sisäiset palvelut

Sisäiset palvelut varmistavat hyvän hallinnon toteutumisen ja toimintaedellytykset. Sisäiset palvelut tukevat toiminnan suunnittelua ja seuranta, vastaavat henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseista, lakipalveluista, viestinnästä ja markkinoinnista, kiinteistön hoidosta ja ylläpidosta sekä ICT –palveluista.

Hallintopalvelut tuki organisaatiota tarpeellisin ohjeistuksin ja tilaisuuksin. Esihenkilöille järjestettiin info- ja koulutustilaisuuksia sekä tuettiin johtamisen muutoksissa. Henkilöstölle järjestettiin säännöllisesti infotilaisuuksia sekä hyvinvointia tukevia koulutuksia ja tilaisuuksia. Palautteet järjestetyistä tilaisuuksista ovat olleet hyviä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus -suunnitelman toteutumista ja sen vaikutuksia on seurattu VM-barometrillä. Virastossa on edistetty sukupuolineutraalien nimikkeiden käyttöönottoa esim. päivittämällä perehdyttämisen materiaaleihin sana esihenkilö esimiehen tilalle. Turvallisemman tilan periaatteet ja siihen liittyvät toimenpiteet on otettu käyttöön koko viraston tasolla. Epäasialliseen käytökseen ja ristiriitatilanteisiin puuttumisen ohjeet on päivitetty.

Henkilöstö- ja talouspalveluiden yhteistyö valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen Palkeiden kanssa sujui hyvin. VMbarojen mukaan tyytyväisyys työterveyshuoltopalveluja kohtaan nousi. Ennalta ehkäisevään työterveyshuoltoon kohdennettiin erityisiä panostuksia. Henkilöstöhallinnon prosessien kehittämistä jatkettiin muutostilanteesta huolimatta. Henkilöstöhallinnon palvelut kyettiin tuottamaan hyvin niukoista henkilöstöresursseista huolimatta. Talouspalveluissa vakiinnutettiin käyttöön valtion taloushallinnon SAP S/4HANA -järjestelmä ja siihen liittyvät toimintaprosessit ja -tavat. Useita eri aihealueiden ohjeita päivitettiin vuoden aikana.

Lakipalvelut antoi oikeudellista neuvontaa viraston kaikille osastoille monipuolisesti eri oikeudenaloilta (erityisesti sopimus-, hankinta-, julkisuus-, tekijänoikeus- kulttuuriympäristö-, kulttuuriesine- ja hallintoasiat). Lisäksi lakimiesresurssia on erityisesti kohdistettu Muinaismuistolainsäädännön uudistusprosessiin.

Tilapalvelut tuotti viraston toimitilojen käyttäjäpalveluita ja valvoi Museoviraston vuokraustoimintaa. Toimitilahankkeet etenivät ja vuoden aikana Kokoelmakeskuksen laajennus otettiin käyttöön, Keskusvarastosta luovuttiin vuoden loppuun mennessä ja tehtiin päätös luopua Pasilan väistötiloista 2/2025 mennessä. Kansallismuseon laajennus ja peruskorjaushanke eteni aikataulun mukaisesti. Sturenkadun muuttohanke eteni aikataulun mukaisesti, tilat irtisanottiin ja tiloista luopuminen 10/2025 toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Ulkoisessa viestinnässä on tavoitteellisesti korostettu Museoviraston ja Suomen kansallismuseon toimijuuden näkyvyyttä mediatiedotteiden, uutis- ja esittelytekstien sekä somesisältöjen sanoituksissa. Virasto tuo viestinnässään esiin laajasti asiantuntijoita, mutta lisäksi on nostettu esiin virastoa asian omistajana. Museoviraston ja Suomen kansallismuseon saama ansaittu julkisuus (journalistinen media) on valtakunnallisesti aiemmalla, runsaalla tasolla, ja sävy on yleisesti neutraali tai myönteinen. Koko vuoden summaavaa analyysiraportti ei säästösyistä ole käytettävissä. Markkinoinnissa on vakiintuneet prosessit ja

johdonmukainen brändinhallinta, joiden myötä myös vuoden 2024 kuluessa toteutetut kampanjat onnistuivat. Suomen kansallismuseon visuaalisen identiteetin uudelleentarkastelu sekä verkkosivuston uudistaminen aloitettiin – ennen virastofuusion vastaavia projekteja. Käynnistettiin läpivalaisu ja elinkaaritarkastelu viraston piirissä olevista 63 sosiaalisen median kanavasta (eri alustoilla, lukua nostavat 10 museokohdetta) sekä n. 70 verkkosivustosta, työ jatkuu vuonna -25. Yhteistoimintaneuvottelujen läpivieminen ja päätösviestintä seurauksineen olivat sekä sisäiselle että ulkoiselle viestinnälle ja maineenhallinnalle intensiivinen kokonaisuus. Museoviraston maine on syksyllä toteutetussa T-median valtionhallinnon Luottamus ja maine - tutkimuksessa aiempaan tapaan parhaassa kolmanneksessa.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Museoviraston henkilötyövuosien määrä oli kertomusvuonna 280,3 henkilötyövuotta. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 34,5 henkilötyövuotta eli 10,9 %. Henkilötyövuosien määrä alitti asetetun tavoitteen tuntuvasti. Vuoden lopun tilanteen mukainen henkilöstön määrä oli 241. Vuoden viimeisen päivän henkilölukumäärä laski 10,4 %. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston välisessä tulossopimuksessa on asetettu tavoitearvot kokonaistyytyväisyysindeksin ja johtajuusindeksin seuranta varten.

Museovirastossa on seurattu tyytyväisyyden kehittymistä VMBaro-tutkimuksen avulla vuodesta 2008 lähtien. Seurantajakson aikana kokonaistyytyväisyysindeksi on kohonnut. Kokonaistyytyväisyys laski vuonna 2024. Tyytyväisyydessä tapahtui laskua kategorisesti läpi kyselyn 0,1-0,5 yksikköä.

Johtajuusindeksiä on seurattu tutkimuksessa vuodesta 2016 alkaen. Johtajuusindeksi säilyi lähes ennallaan vuoteen 2023 verrattuna, mutta tulossopimuksen tavoite alitettiin. Vuonna 2024 käydyt yhteistoimintaneuvottelut vaikuttivat oletettavasti heikentävästi tulokseen.

Viraston henkilöstövoimavarojen tilaa ja kehittymistä seurataan vuosittain myös henkilöstötilinpäätöksen tunnuslukujen avulla.

Henkilötyövuosien määrä oli kertomusvuonna 280,3. Henkilötyövuodet laskivat edellisestä vuodesta 34,5 henkilötyövuotta (10,9 %). Muinaismuistolain 15 §:n ja 13 §:n velvoittamana ulkopuolisella rahoituksella tuotettujen tutkimusten osuus oli n. 8,4 htv. TEM:n ja STM:n rahoituksen osuus oli n. kolme henkilötyövuotta. Momenttien 50, 52 ja 55 rahoituksen osuus oli yhteensä n. 3 htv. Ilman ulkopuolista osoitettua rahoitusta Museoviraston omilla toimintarahoilla toteutettiin n. 266 henkilötyövuotta. Kokoelmien siirto kokoelmakeskukseen -projektiin käytettiin tästä n. 13 henkilötyövuotta sekä SIHA-hankkeeseen käytettiin tästä n. 26 henkilötyövuotta. SIHA-hankkeessa siirretään Museoviraston arkeologiset kokoelmat, kuvakokoelmat sekä arkisto Vantaan Kokoelma- ja konservointikeskukseen. Lisäksi virastossa oli useita yhteishankkeita, joten projektityöntekijöitä oli runsaasti. Projektien osuus henkilöstökustannuksista on tuntuva.

Henkilötyövuodet jakautuivat rahoituslähteittäin tarkasteltuna siten, että muinaismuistolain 15 § ja 13 § mukaisen rahoituksen osuus oli 3,0 %, TEM:n ja STM:n rahoituksen osuus 1,7 %, momenttien 50, 52 ja 55 osuus 1,7 %. Omien toimintamenomäärärahojen osuus oli 94,8 %. SIHA-hankkeen osuus tästä oli n. 9,3 % ja Kokoelmakeskukseen siirron osuus tästä oli n. 4,7 %.

Henkilöstösuunnittelun ja vakiintuneen rekrytointimenettelyn avulla huolehdittiin siitä, että henkilöstöä palkattiin toiminnan ja strategian kannalta keskeisiin tehtäviin. Rekrytointeja jäädytettiin yhteistoimintaneuvontaneuvottelujen sekä osin myös fuusiosta johtuen. Sopeuttaminen vähennettyihin henkilöstöresursseihin on edellyttänyt erityistä panostamista resurssien uudelleen kohdentamiseen tehtävien muutostilanteissa. Virastossa on käytössä Valtiolla.fi –palvelun Sisäinen liikkuvuus –osio. Virastossa oli kertomusvuonna käytössä etätö, kulttuuri- ja liikuntaetuuksien, saldovapaaajärjestelmä sekä työaikapankki. Henkilöstöllä on myös mahdollisuus työskennellä etä- että lähitöissä.

Henkilöstön määrää, rakennetta ja henkilöstökuluja kuvaavat tunnusluvut

Henkilöstömäärä, rakenne ja henkilöstökulut	2022 Tahti/Kieku	2023 Tahti/Kieku	2024 Tahti/Kieku
Henkilöstön määrä 31.12.	289	270	241
Henkilöstön lukumäärän muutos (%)	11,5 %	-6,6 %	-10,4 %
Naisten lukumäärä 31.12.	194	173	161
Miesten lukumäärä 31.12.	95	97	80
Naisten %-osuus	67,1 %	64,1 %	66,80 %
Miesten %-osuus	32,9 %	35,9 %	33,20 %
Kokonaishenkilötyövuodet (htv, Kieku)	307	315	280
Henkilötyövuosien lukumäärän muutos (%)	11,5 %	2,4 %	-10,9%
Henkilötyövuodet, toimintamenot (htv, Kieku)	288	297	265,9
Keski-ikä 31.12.	47,9	49,2	49,8
Yli 45-vuotiaiden %-osuus 31.12.	58,1	64,1	66,8
Vakinaiset, lkm 31.12.	187	179	162
Vakinaiset, %-osuus	64,7	66,3	67,22
Määräaikaiset, lkm 31.12.	102	91	79
Määräaikaiset, %-osuus	35,3	33,7	32,78
Kokoaikaiset, lkm 31.12.	269	258	225
Kokoaikaiset, %-osuus	93,0	95,5	92,6
Osa-aikaiset, lkm 31.12.	20	12	18
Osa-aikaiset, %-osuus	6,9	4,4	7,4
Kokonaistyövoimakustannukset, 1000 €	16 348	18 191	17 033
Palkkasumma, 1000 €	13 809	14 908	14 199
Tehdyn työajan palkkojen %-osuus palkkasummasta	78,72	79,1	77,7
Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista, %	54,22	54,2	54,4

Museovirastossa työskenteli vuoden 2024 viimeisenä päivänä 241 henkilöä. Vuoden lopussa vakinaisia työntekijöitä oli 162 ja määräaikaisia 79. Sekä vakituisten että määräaikaisten työntekijöiden määrä on laskenut edellisvuoden viimeisestä päivästä. Museovirastossa on meneillään kolme suurta muuttohanketta, SIHA-hanke, jossa arkeologiset kokoelmat, kuva-arkisto ja arkisto siirretään Sturenkadulta Vantaan Kokoelma- ja konservointikeskukseen ja myös Orimattilasta on edelleen käynnissä kokoelmien siirto Kokoelma- ja konservointikeskukseen Vantaalle. Vuoden 2023 lopussa alkoi myös Kansallismuseon uudisrakennushanke, Uusi kansallinen, jonka vuoksi Kansallismuseon ja vaunuvajan työntekijät muuttivat vuonna 2023 Pasilaan väistötiloihin. Vuokratilustannusten vähentämiseksi muuton valmistelu Pasilasta Sturenkatu 2a:han ja Kokoelma- ja konservointikeskukseen käynnistettiin. Vakituksia vakansseja Museovirastossa on tällä hetkellä 222.

Viraston henkilömäärässä esiintyy suuria kausivaihteluita. Kesäkaudella työntekijöitä on huomattavasti enemmän kuin talvikaudella. Heinäkuun viimeisenä päivänä 2024 viraston palveluksessa oli kaikkiaan 393 henkilöä. Kausivaihtelu johtuu siitä, että osa museoista on avoinna vain kesäkaudella ja kesään ajoittuu myös suurin osa määräaikaisista kenttätöyhankkeista. Koko vuoden aikana virasto maksoi palkkoja yhteensä 413 henkilölle.

Museovirasto on naisvaltainen työympäristö, 66,8 prosenttia henkilöstöstä on naisia. Naisten suhteellinen osuus oli noussut edellisestä vuodesta. Vuoden lopussa henkilöstön keski-ikä oli 49,8 vuotta ja yli 45-

vuotiaiden osuus 66,8 prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli noussut 0,6 vuotta ja myös yli 45-vuotiaiden osuus oli noussut 2,7 prosenttia.

Osa-aikaisten osuus nousi edellisestä vuodesta. Osa-aikatyötä tekeviä oli vuoden lopulla 18 (7,4 %). Kesäaikana osa-aikatyöntekijöiden määrä on huomattavasti suurempi, koska museoiden avoinnapidon kausihenkilöstö on pääosin osa-aikatyössä. Heinäkuussa 21,3 prosenttia henkilöstöstä oli osa-aikatyössä.

Kertomusvuoden työvoimakustannukset olivat Tahti-raportin mukaan yhteensä 17,033 miljoonaa euroa ja palkkasumma 14,199 miljoonaa euroa. Työvoimakustannukset laskivat edellisestä vuodesta -6,37 % prosenttia ja palkkasumma -4,76 % prosenttia.

Työhyvinvointia ja osaamista kuvaavat tunnusluvut

Työhyvinvointi ja osaaminen	Tahti/Kieku 2022	Tahti/Kieku 2023	Tahti/Kieku 2024
Työkunnan ja työtyyt. edist., €/htv (Tahti)	258,5	616,7	608,5
Sairaus- ja tapaturmapoissaolot, tpv/htv (Tahti/Kieku)	7,7	6,4	6,4
Työterveyshuolto, €/htv (netto)	402,6	877,9	741,7
Poistuma (vakinaiset), % (Kieku)	4,2	3,4	6,4
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, %	0,7	0	0
Koulutustasoindeksi	6,3	6,4	6,6
Henkilöstökoulutus, tpv/htv (Kieku)	2,7	2,1	1,8
Henkilöstökoulutus, €/htv	419,0	546,4	464,5

Vastuu osaamisen kehittämisestä ja viraston yhteisten koulutusten järjestämisestä on Hallintopalvelut-yksiköllä, joka suunnittelee ja kehittää toimintaa yhteistyössä yhteistyötoimikunnan kanssa. Kertomusvuonna henkilökuntaa kehoitettiin tutustumaan ja käyttämään valtion digitaalisen oppimisjärjestelmän e-oppivan koulutuksia. Koulutusta järjestettiin myös esihenkilöille muutoksessa elämiseen ja omaan jaksamiseen sekä priorisointiin liittyen. Myös mielenterveyden sekä tavallisia ea-koulutuksia järjestettiin vuonna 2024 keskitetysti. Koulutustasoindeksi oli vuonna 2024 tasolla 6,6.

Työkunnan ylläpitoa ja liikunnan tukemista jatkettiin edellisvuosien tapaan. Työtyytyväisyyden edistämiseen, työkunnan tukemiseen ja virkistystoimintaan käytettiin vuoden aikana yhteensä 608,5 euroa henkilötyövuotta kohti. Henkilökunnalla oli käytettävissä Epassin kulttuuri- ja liikuntaetuuks (200 €), jota käytti 245 henkilöä. Epassiin liittyvää lounasetuutta käytti 206 henkilöä. Kokoelmakeskuksessa sekä Sturenkadulla henkilöstöllä on ollut myös käytössä hierontatuolit. Tietokoneisiin ja matkapuhelimiin henkilökunnalla oli myös mahdollista ladata Break Pro -taukoliikuntaohjelma. Henkilöstön käytössä oli myös saldovapaajärjestelmä, työaikapankki sekä mahdollisuus etätöhyöhön.

Sairaus- ja tapaturmapoissaoloja oli kertomusvuonna 6,4 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Määrä pysyi samana edellisvuoteen verrattuna. Työterveydenhoitoon käytettiin kertomusvuoden aikana 741,7 euroa henkilötyövuotta kohden. Kustannuksista on vähennetty Kelan korvaushakemukseen perustuva palautuksen määrä. Työterveyshuollon kustannukset per henkilö laskivat edellisestä vuodesta -15,5 %. Henkilöstöstä 34,9 %:lla ei ollut yhtäkään sairaspöissaolopäivää vuoden aikana. Sairauspoissaolojen määrä on Museovirastossa aina ollut huomattavasti alempi kuin valtiolla keskimäärin. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset nousivat merkittävästi vuonna 2024 osin johtuen ennalta ehkäisevän työterveyshuollon panostuksista.

Henkilöstökoulutukseen käytettiin vuonna 2024 aikaa 1,8 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Työhyvinvoinnin perusta rakentuu henkilöstön osaamisen ja tehtävien vaatimien edellytysten tasapainolle. Tästä syystä osaamisen kehittämistä tuettiin edelleen voimakkaasti ja henkilöstöä kannustettiin osallistumaan henkilöstökoulutukseen kaikilla osa-alueilla. Valtion digitaalista oppimisympäristöä eOppivaa käytti osaamisen kehittämiseen vuoden 2024 aikana 141 henkilöä, joista 42 aktiivisesti. eOppivan käyttäjien määrä on vähentynyt vuoden aikana -19 % ja aktiivisten käyttäjien määrä -32 %.

1.7. Tilinpäätösanalyysi

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Valtion vuoden 2024 talousarviossa ja lisätalousarvioissa Museoviraston toimintamenoihin myönnettiin yhteensä 27 291 000 euroa. Rahoitus sisälsi monivuotiseen *Toimitiloista työn muutokseen ja digitaalisuuteen* -hankkeeseen budjetoidun 1 921 000 euroa.

Museovirasto sai opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muuta budjettirahoitusta yhteensä noin 25,35 milj. euroa. Tästä pääosin muille talousyksiköille siirrettävien siirtomenojen (momentti 29.80.50) osuus oli n. 4,55 milj. euroa. Museoviraston toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannuksiin ja kunnossapitoon tarkoitettu momentti 29.80.75 oli suuruudeltaan vajaa 1,15 milj. euroa. Momentilta rahoitetaan myös museolaivojen korjaus. Momentille 29.80.20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset, budjetoitiin 19,416 milj. euroa. Momentti on tarkoitettu Museoviraston hallussa olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannuksiin.

Tulorahoitusta Museovirasto sai maksullisen toiminnan tuotoista 5,17 milj. euroa sekä vuokrista ja käyttökorvauksista reilu 2,80 milj. euroa. Muut toiminnan tuotot olivat 0,24 milj. euroa.

Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat kaikilta momenteilta olivat yhteensä n. 2,49 milj. euroa. Tästä siirtyneet toimintamäärärahat olivat 1,16 milj. euroa, momentin 29.80.20 määrärahat 0,33 milj. euroa, momentin 29.80.50 näyttelypalkkioavustusten myöntämiseen tarkoitettu 0,45 milj. euroa ja momentin 29.80.75 määrärahat 0,12 milj. euroa.

Arvonlisäveromenoarvotilien toteutuma oli n. 8,79 milj. euroa.

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Tuloarvotileille kertyi vuonna 2024 yhteensä 1,29 milj. euroa, josta arvonlisäverotulot olivat n. 1,22 milj. euroa.

Toimintamäärärahaa oli käytettävissä yhteensä 28,45 milj. euroa, josta vuodelta 2023 siirtynyttä toimintamäärärahaa oli 1,16 milj. euroa. Vuonna 2024 käytettiin n. 27,59 milj. euroa ja vuodelle 2025 siirtyi yhteensä n. 0,86 milj. euroa. Virastolle myönnettiin vuoden 2024 loppupuolella kolmannessa lisätalousarviossa lisäys Kansallismuseon uudisosan ohjelmistotuotannon käynnistämistä ja toteuttamista varten. Pääosa, 800 000 euroa, siirtyvästä on kyseistä rahaa.

Momentilla, 29.80.20. *Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset* oli käytettävissä n. 19,75 milj. euroa, josta käytettiin 18,59 milj. euroa. Vuodelle 2025 siirtyi n. 1,15 milj. euroa.

Momentilla *Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen* (29.80.50.) oli käytettävissä n. 4,99 milj. euroa, josta myönnettiin avustuksia vuonna 2024 yhteensä n. 4,66 milj. euroa.

Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannuksiin ja kunnossapitoon sekä pienehköihin uudisrakennushankkeisiin ja museolaivojen korjaustöihin (momentti 29.80.75.) myönnettyjä vuosien 2023–2024 määrärahoja käytettiin yhteensä 0,91 milj. euroa. Vuodelle 2025 siirtyi n. 0,36 milj. euroa.

1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Tilikauden 2024 tuotto- ja kululaskelman kulujäämä, joka sisältää myös perityt ja suoritettavat arvonlisäverot, oli 58,67 (58,53 vuonna 2023) milj. euroa.

Toiminnan tuotot vuonna 2024 olivat yhteensä 8,22 (8,50 vuonna 2023) milj. euroa. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 5,17 (6,47) milj. euroa eli 62,9 % kokonaistuotoista, vuokrat ja käyttökorvaukset olivat 2,80 (1,64) milj. euroa eli 34,1 % kokonaistuotoista ja muut toiminnan tuotot olivat 0,24 (0,38) milj. euroa eli 3,0 % kokonaistuotoista.

Pääsylipputulot olivat 2,47 (3,63) milj. euroa ja ne laskivat n. 32,0 % vuodesta 2023. Museokauppatulot olivat 0,34 (0,59) milj. euroa laskien jopa n. 42,4 % edellisvuodesta. Kansallismuseo oli suljettuna koko vuoden, mikä vaikutti sekä pääsylippu- että museokauppatulojen kertymiseen. Kokoelmapalvelutulot nousivat n. 22,2 % 1,22 (0,998) milj. euroon. MmL 13 ja 15 §:n mukaiset tulot olivat 0,59 (0,62) milj. euroa laskien n. 4,8 % vuodesta 2023.

Tuotot vuokrista ja käyttökorvauksista olivat n. 2,80 (1,64) milj. euroa nousten peräti 70,7 % edellisvuodesta. Nousu johtui Kokoelma- ja konservointikeskuksen asiakastuloista.

Toiminnan kulut tilikaudella 2024 olivat 54,68 (55,15 vuonna 2023) milj. euroa ja ne laskivat edelliseen vuoteen verrattuna hieman, n. 0,47 milj. euroa eli 0,9 %.

Henkilöstökulut olivat 16,752 (17,996) milj. euroa laskien edellisvuodesta n. 1,24 milj. euroa eli 6,9 %. Lasku johtui pääosin säästötoimista. Henkilöstökulujen osuus toiminnan kuluista oli 30,6 % (32,6 % vuonna 2023).

Vuokrat olivat 29,06 (26,83) milj. euroa ja ne kasvoivat n. 2,23 milj. euroa eli 8,3 % vuoteen 2023 verrattuna. Kasvu johtui pääosin siitä, että Kokoelma- ja konservointikeskuksen laajennus otettiin käyttöön. Vuokrien osuus toiminnan kuluista oli peräti n. 53,1 % (48,7 % vuonna 2023). Suuri osuus johtuu pääosin siitä, että Museovirasto alkoi maksaa vuoden 2014 alusta vuokraa Senaatti-kiinteistöille kiinteistöistä, jotka siirrettiin 1.1.2014 alkaen Museovirastolta valtiovarainministeriön kautta Senaatti-kiinteistöille. Vuokramenot aiheuttavat kovaa menopainetta jatkossakin mm. vuokrien indeksikorotusten kautta.

Palvelujen ostot olivat 6,58 (7,75) milj. euroa ja ne laskivat n. 1,17 milj. euroa eli 15,1 % edellisvuodesta. Palvelujen ostojen osuus toiminnan kuluista oli n. 12,0 % (14,0 % vuonna 2023).

Siirtotalouden kulut olivat tilikaudella yhteensä n. 4,6 milj. euroa.

1.7.4. Tase

Vastaavaa

Taseen loppusumma 31.12.2024 oli 11 291 594,85 euroa.

Kansallisomaisuuden tasearvo oli 2,65 (2,59 31.12.2023) milj. euroa kasvaen hieman edellisvuoden lopusta. Aineellisten hyödykkeiden tasearvo oli 2,96 (1,91) milj. euroa, eli kasvua oli jopa 1,05 milj. euroa, eli 55,0 %. Kasvu johtui pääosin Kokoelma- ja konservointikeskukseen tehdyistä hankinnoista.

Vaihto-omaisuuden arvo oli tilikauden päättyessä 0,22 (0,295) milj. euroa.

Lyhytaikaiset saamiset olivat 0,34 (0,52) milj. euroa ja ne ovat n. 0,18 milj. euroa, 34,6 %, pienemmät kuin edellisvuonna. Lyhytaikaiset saamiset ovat pääosin myyntisaamisia.

Rahojen, pankkisaamisten ja muiden rahoitusvarojen tasearvo oli 4,95 (4,86) milj. euroa, joka koostuu pääasiassa Museoviraston rahastoista (ks. rahastoista luku 5, liite 13).

Vastattavaa

Valtion pääoma oli -4 918 510,20 euroa. Rahastojen pääomat olivat 4,94 (4,85) milj. euroa (ks. luku 5, liite 13).

Vierasta pääomaa, mikä oli kaikki lyhytaikaista vierasta pääomaa, oli 11,27 (11,12) milj. euroa. Ostovelkoja oli tilinpäätöshetkellä 1,26 (1,38) milj. euroa. Siirtovelkoihin sisältyvä lomapalkkavelka vuoden lopussa oli 2,55 (2,70) milj. euroa. Muut lyhytaikaiset velat, 5,59 (4,95) milj. euroa, muodostuu pääosin siirtotalouden vastikkeettomiin kuluihin liittyvistä veloista, eli myönnettyjen avustusten osasta, jota ei ole vielä maksettu maksunsaajalle.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Museoviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että Museoviraston toiminta on tehokasta ja tarkoituksenmukaista, toimintaan liittyvä raportointi on luotettavaa ja toiminnassa noudatetaan lakeja ja säädöksiä.

Museovirasto hyödyntää valtiovarainministeriön julkaisemaa valtion viraston sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevaa suositusta ja siihen perustuvaa arviointikehikkoa sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman valmistelussa.

Museoviraston sisäisen valvonnan ja siihen kuuluvan riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä tehdyn arvion perusteella Museoviraston sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta antavat kohtuullisen varmuuden valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteutumisesta.

Varautuminen ja riskienhallinta ovat edelleen tärkeitä kehityskohteita. Taloussäännössä ovat toteutuneet talousarvioasetuksen 69 b §:ssä säädetyt vaatimukset. Taloussäännön määräyksillä on pyritty estämään ns. vaarallisten työyhdistelmien syntyminen.

1.9. Arviointien tulokset

Organisaatiosta ei tehty vuonna 2024 kokonaisarviointeja.

1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Väärinkäytöksiä ei havaittu vuonna 2024.

2. Talousarvion toteutumalaskelma

Tässä luvussa esitetään talousarvion toteutumalaskelma ensin tuloarviotilien ja sen jälkeen menoarviotilien osalta. Viimeisenä tässä osiossa esitetään talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä.

Museoviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2024	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	957 087,62	1 215 416	1 215 416,39	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	957 087,62	1 215 416	1 215 416,39	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	76 655,08	70 183	70 182,85	0,00	100
12.29.99.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muut tulot	75 943,55	67 615	67 614,94	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	711,53	2 568	2 567,91	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		1 033 742,70	1 285 599	1 285 599,24	0,00	100

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23.	Valtioneuvoston kanslia		9 180	9 180,00		9 180,00	0,00	72 000,00	72 000,00	36 000,00	36 000,00
23.01.25.	Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3v)							72 000,00	72 000,00	36 000,00	36 000,00
	23.01.25.1. Terveet tilat 2028 (KPY)							72 000,00	72 000,00	36 000,00	36 000,00
23.01.29.	Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		9 180	9 180,00		9 180,00	0,00				
24.	Ulkoministeriön hallinnonala							96 002,16	96 002,16	94 791,56	0,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3v)							96 002,16	96 002,16	94 791,56	0,00
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	57 205 167,73	61 428 097	58 801 515,64	2 586 581,62	61 388 097,26	40 000,00	2 319 407,72	54 922 207,72	52 156 205,04	2 764 645,37
29.01.12.	Museoviraston toimintamenot (nettob)(siirtomääräraha 2v)		27 291 000	26 433 132,83	857 867,17	27 291 000,00	0,00		27 291 000,00	26 433 132,83	857 867,17
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	8 131 647,06	8 785 297	8 785 297,26		8 785 297,26	0,00				
29.80.04.	Museoviraston toimintamenot (nettob)(siirtomääräraha 2v)	25 057 000,00		0,00		0,00	0,00	1 161 328,38	1 161 328,38	1 161 328,38	0,00
29.80.20.	Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2v)	18 502 000,00	19 416 000	18 262 269,31	1 153 730,69	19 416 000,00	0,00	332 338,77	19 748 338,77	18 594 608,08	1 153 730,69
29.80.21.	Taiteen ja kulttuurin yhteiset menot (siirtomääräraha 3v)		18 000	1 589,35	16 410,65	18 000,00	0,00		18 000,00	1 589,35	16 410,65
29.80.50.	Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3v)	1 000 000,00	4 548 000	4 499 666,29	48 333,71	4 548 000,00	0,00	445 260,83	4 993 260,83	4 944 705,54	48 412,77
	29.80.50.03. Museovirasto (KPY)		4 548 000	4 499 666,29	48 333,71	4 548 000,00	0,00		4 548 000,00	4 499 666,29	48 333,71
	29.80.50.03.01. Näyttelypalkkiot (KPY)		1 000 000	990 451,79	9 548,21	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	990 451,79	9 548,21
	29.80.50.03.02. Kulttuurimatkailun edistäminen (KPY)		190 000	185 836,60	4 163,40	190 000,00	0,00		190 000,00	185 836,60	4 163,40
	29.80.50.03.03. Museot ja kulttuuriperintökohteet (KPY)		2 629 000	2 610 684,20	18 315,80	2 629 000,00	0,00		2 629 000,00	2 610 684,20	18 315,80
	29.80.50.03.04. Museot ja kulttuuriperintöalan yhteisöt (KPY)		304 000	304 000,00		304 000,00	0,00		304 000,00	304 000,00	0,00
	29.80.50.03.05. Kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpano (KPY)		425 000	408 693,70	16 306,30	425 000,00	0,00		425 000,00	408 693,70	16 306,30
	29.80.50.08. Näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen (KPY)	1 000 000,00						432 618,31	432 618,31	432 539,25	79,06
	29.80.50.11. Näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen (KPY)							12 642,52	12 642,52	12 500,00	0,00
29.80.52.	Rahapeliteollisuuden tuotot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	3 392 490,67									
	29.80.52.05. Kulttuurin tuotanto ja levitys (KPY)	192 298,41									
	29.80.52.08. Museot ja kulttuuriperintö (KPY)	3 200 192,26									
	29.80.52.08.4. Museoviraston avustukset ja Unescon kulttuuriperintösopimusten toimeenpano (KPY)	3 200 192,26									

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.80.55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3v)	173 030,00	180 800		180 800,00	180 800,00	0,00	259 366,84	440 166,84	108 744,47	330 207,58
29.80.75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3v)	949 000,00	1 149 000	819 560,60	329 439,40	1 149 000,00	0,00	121 112,90	1 270 112,90	912 096,39	358 016,51
29.80.75.1. Museovirasto (EK)	949 000,00	1 149 000	819 560,60	329 439,40	1 149 000,00	0,00	121 112,90	1 270 112,90	912 096,39	358 016,51
29.80.95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)		40 000				40 000,00				
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	96 277,60	63 325	63 325,09		63 325,09	0,00	0,00	63 325,09	63 325,09	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2v)	96 277,60	63 325	63 325,09		63 325,09	0,00		63 325,09	63 325,09	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	96 277,60	63 325	63 325,09		63 325,09	0,00		63 325,09	63 325,09	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	41 703,97	34 279	34 279,36		34 279,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	21 460,55	15 124	15 124,02		15 124,02	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	21 460,55	15 124	15 124,02		15 124,02	0,00				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob)(arviomääräraha)	20 243,42	19 155	19 155,34		19 155,34	0,00				
33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	20 243,42	19 155	19 155,34		19 155,34	0,00				
Määrärahatiliit yhteensä	57 343 149,30	61 534 882	58 908 300,09	2 586 581,62	61 494 881,71	40 000,00	2 487 409,88	55 153 534,97	52 350 321,69	2 800 645,37

Museoviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Vuoden 2024 valtuudet				Talousarvio-menot 2024	Määräraha-tarve 2025	Määräraha-tarve 2026	Määräraha-tarve 2027	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
				Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2025 TA:ssa						
29.80.04. Museoviraston toimintamenot	29 250	0	0	0	0	0	0	2 025	2 416	2 443	2 477	30 888	38 224
Aikaisempien vuosien valtuudet	29 250							2 025	2 416	2 443	2 477	30 888	38 224
Vuonna 2024 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29.80.20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyysskohteiden tilakustannukset	144 000	0	0	0	0	0	0	0	0	3 631	9 539	140 811	153 981
Aikaisempien vuosien valtuudet	144 000							0	0	3 631	9 539	140 811	153 981
Vuonna 2024 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	173 250	0	0	0	0	0	0	2 025	2 416	6 074	12 016	171 699	192 206

3. Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2024 - 31.12.2024		1.1.2023 - 31.12.2023	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	5 172 002,21		6 470 823,56	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	2 804 099,09		1 643 775,44	
Muut toiminnan tuotot	<u>244 363,49</u>	8 220 464,79	<u>382 307,69</u>	8 496 906,69
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1 262 279,58		1 441 021,34	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	75 327,73		151 810,93	
Henkilöstökulut	16 752 163,63		17 996 006,55	
Vuokrat	29 061 624,51		26 831 328,30	
Palvelujen ostot	6 583 393,25		7 746 910,81	
Muut kulut	563 838,41		635 734,71	
Poistot	<u>383 157,11</u>	<u>-54 681 784,22</u>	<u>347 044,13</u>	<u>-55 149 856,77</u>
JÄÄMÄ I		-46 461 319,43		-46 652 950,08
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	7 066,69		3 913,50	
Rahoituskulut	<u>-608,34</u>	6 458,35	<u>-267,06</u>	3 646,44
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	2 688,56		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>-2 500,00</u>	<u>188,56</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
JÄÄMÄ II		-46 454 672,52		-46 649 303,64
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl.hyvinvointialuehallinto	1 118 425,10		1 279 112,04	
Siirtotalouden kulut yrityksille	702 714,25		800 090,00	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 982 524,39		1 690 021,18	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	765 401,95		882 320,00	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	10 000,00		17 100,00	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>29 210,00</u>	<u>-4 608 275,69</u>	<u>0,00</u>	<u>-4 668 643,22</u>
JÄÄMÄ III		-51 062 948,21		-51 317 946,86
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 215 416,39		957 087,62	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-8 824 126,74</u>	<u>-7 608 710,35</u>	<u>-8 164 365,84</u>	<u>-7 207 278,22</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-58 671 658,56</u>		<u>-58 525 225,08</u>

4. Tase

	31.12.2024		31.12.2023	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Muu kansallisuusomaisuus	2 651 443,71	<u>2 651 443,71</u>	2 593 677,80	<u>2 593 677,80</u>
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		2 651 443,71		2 593 677,80
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>44 546,60</u>	44 546,60	<u>0,00</u>	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	13 573,56		14 163,71	
Rakennelmat	36 021,77		42 181,62	
Koneet ja laitteet	775 057,23		1 047 356,16	
Kalusteet	2 051 266,74		723 793,06	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>80 330,31</u>	2 956 249,61	<u>80 330,31</u>	1 907 824,86
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>121 984,00</u>	<u>121 984,00</u>	<u>121 984,00</u>	<u>121 984,00</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		3 122 780,21		2 029 808,86
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>219 929,22</u>	219 929,22	<u>295 256,95</u>	295 256,95
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	292 939,82		503 208,94	
Siirtosaamiset	49 436,39		10 372,39	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>2 060,40</u>	344 436,61	<u>7 071,70</u>	520 653,03
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	3 280,00		3 280,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-218,09		-217,40	
Muut rahat ja pankkisaamiset	4 940 929,28		4 848 316,37	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>9 013,91</u>	<u>4 953 005,10</u>	<u>6 334,66</u>	<u>4 857 713,63</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		5 517 370,93		5 673 623,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>11 291 594,85</u>		<u>10 297 110,27</u>

	31.12.2024		31.12.2023	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	27 108 878,62		27 108 878,62	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-32 781 817,41		-32 968 940,08	
Pääoman siirrot	59 426 087,15		58 712 347,75	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-58 671 658,56</u>	-4 918 510,20	<u>-58 525 225,08</u>	-5 672 938,79
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>4 940 929,28</u>	4 940 929,28	<u>4 848 316,37</u>	4 848 316,37
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	1 252 143,38		1 249 504,34	
Ostovelat	1 259 853,01		1 383 710,29	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	278 143,28		307 782,71	
Edelleen tilittävät erät	294 045,21		336 820,29	
Siirtovelat	2 593 835,15		2 895 192,90	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>5 591 155,74</u>	<u>11 269 175,77</u>	<u>4 948 722,16</u>	<u>11 121 732,69</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		11 269 175,77		11 121 732,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>11 291 594,85</u>		<u>10 297 110,27</u>

5. Liitetiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

- 1) Museoviraston toimintamenojen momentti 29.80.04. siirrettiin momentiksi 29.01.12. vuoden 2024 talousarviossa. Siirtoon ei liittynyt muita muutoksia, kyseessä oli vain momentin siirto. Budjetoinnissa ei tapahtunut muita muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.
- 2) Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi käyttämällä Euroopan keskuspankin noteeraamaa valuuttakurssia.
- 3) Kansallisomaisuudesta ei tehdä poistoja. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Kansallisomaisuuden ja käyttöomaisuuden osalta ei ole tilikauden aikana tehty arvonnkorotuksia. Hankintamenon määrittelyssä ei ole tilinpäätöksessä tapahtunut muutoksia edelliseen tilinpäätökseen verrattuna.
- 4) Tilikaudelle ei kohdistunut merkityksellisiä aikaisempiin vuosiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja, talousarviotuloja ja -menoja eikä virheiden korjauksia.
- 5) Tilinpäätösvuoden tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tietojen kanssa.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29.01.12. Museoviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	0,00	32 242 000	34 658 530,69		35 516 397,86				34 658 530,69	
	Bruttotulot	0,00	4 951 000	8 225 397,86		8 225 397,86				8 225 397,86	
	Nettomenot	0,00	27 291 000	26 433 132,83	857 867,17	27 291 000,00	0,00		27 291 000,00	26 433 132,83	857 867,17
29.80.04. Museoviraston toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	33 554 613,42		0,00		0,00				1 161 328,38	
	Bruttotulot	8 497 613,42									
	Nettomenot	25 057 000,00		0,00		0,00	0,00	1 161 328,38	1 161 328,38	1 161 328,38	0,00
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (arviomääräraha)	Bruttomenot	20 243,42		19 155,34		19 155,34					
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	20 243,42	19 155	19 155,34		19 155,34	0,00				

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala		1 210,60
Vuosi 2022		1 210,60
24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3v)	1 210,60	
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		1 357,31
Vuosi 2022		1 357,31
29.80.50.11 Näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen	142,52	
29.80.55 Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3v)	1 214,79	
Pääluokat yhteensä		2 567,91
Vuosi 2022		2 567,91

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2024	2023
Henkilöstökulut	14 174 595,39	15 154 039,58
Palkat ja palkkiot	14 291 559,90	15 009 440,55
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-116 964,51	144 599,03
Henkilösivukulut	2 577 568,24	2 841 966,97
Eläkekulut	2 431 274,45	2 562 961,39
Muut henkilösivukulut	146 293,79	279 005,58
Yhteensä	16 752 163,63	17 996 006,55
Johdon palkat ja palkkiot, josta	819 394,20	787 315,72
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 840,44	1 920,00
Johto	1 360,00	1 440,00
Muu henkilöstö	480,44	480,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 7.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 8.

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 9.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit								
	31.12.2024						31.12.2023	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			35 787,00					35 787,00
Taiteen tuki Oy	240		35 703,00	100,00				35 703,00
Luottokunta 7583172	1		84,00					84,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			86 197,00					86 197,00
As Oy Lokkalantie 18	1		41 879,00					41 879,00
As Oy Nordenskiöldinkatu 4	1		44 318,00					44 318,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			121 984,00					121 984,00

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 11.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Museovirastolla ei ole myönnettyjä takauksia tai takuita tilinpäätöksessään 31.12.2024.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset						
€	Talousarvio- menot 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve 2027	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	9 096 888,97	8 390 228,36	6 419 425,20	6 419 425,20	54 284 324,44	75 513 403,20
Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset						
€	Talousarvio- menot 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve 2027	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
- Päätös MV 132/005/2011 ja TA 2014 1143/2013*	3 605 195,45	3 572 887,92	2 679 665,94	0,00	0,00	6 252 553,86
- Päätös MV/9/02.07.00/2013 ja TA 2014 1143/2013**	15 683 762,45	16 445 129,43	0,00	0,00	0,00	16 445 129,43
- Päätös MV/3/02.07.00/2015 ja OKM 7/670/2015**	1 346 180,80	1 361 960,88	0,00	0,00	0,00	1 361 960,88
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	20 635 138,71	21 379 978,23	2 679 665,94	0,00	0,00	24 059 644,17
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	29 732 027,68	29 770 206,59	9 099 091,14	6 419 425,20	54 284 324,44	99 573 047,36
*Kansallismuseon kiinteistöä (ml. maanalaiset tilat) koskeva vuokrasopimus, mom. 29.80.20						
**Kulttuuri- ja nähtävyyshohdekiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset, mom. 29.80.20						

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2024	Varat 31.12.2023	Käyttötarkoitus
Antellin kokoelmat ja rahavarat	527 464,47	509 772,06	Rahaston tarkoituksena on huolehtia Antellin kokoelmien hoitamisesta ja kartuttamisesta.
Hvitträsk-rahasto	113 891,94	113 891,94	Rahaston varoja voidaan käyttää eri tavoin Hvitträskin kiinteistön rakennusten, maa-alueen ja museotoiminnan hyväksi.
Museoviraston lahjoitusvarat	4 299 572,87	4 224 652,37	Rahaston varoja voidaan käyttää kulttuuriperinnön vaalimiseen ja eri tavoin Museoviraston ja sen henkilöstön toimintaedellytysten parantamiseen sekä mm. yksittäisiin hankkeisiin kokoelmien kartuttamiseksi, painatustoimintaan ja näyttelyhankkeisiin.
Yhteensä	4 940 929,28	4 848 316,37	

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Vera Saarelan säätiö	272 055,30	Säätiön tarkoituksena on Vera Saarelan posliinikokoelman ylläpito ja kartuttaminen.

Liite 15: Velan muutokset

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Museovirastolla ei ole esitettävää liitteellä 17.

Liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Muinaismuistolain 15 §:n mukaiset suoritteet	
	2024
TUOTOT	
Kilpailullisen toiminnan myyntituotot	591 460,03
Kilpailullisen toiminnan muut tuotot	0,00
Tuotot yhteensä	591 460,03
KOKONAISKUSTANNUKSET	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 825,12
Henkilöstökustannukset	353 813,94
Vuokrat	16 784,17
Palvelujen ostot	28 915,22
Muut erilliskustannukset	46 375,35
Erilliskustannukset yhteensä	451 713,80
Tukitoimintojen kustannukset	212 458,26
Poistot	10 383,37
Korot	4 050,18
Muut yhteiskustannukset	103 995,40
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	330 887,21
Kokonaiskustannukset yhteensä	782 601,01
TULOS	-191 140,98
Tulos, %	76 %
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	0
TULOS HINTATUEN JÄLKEEN	*
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki*	
*Hintatukea ei ole ollut käytössä vuonna 2024.	

Kuvaus kustannuslaskennan periaatteista:

Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sisältää muinaismuistolain 15 §:n mukaiset suoritteet. Näiden suoritteiden kirjauksissa käytetään kahta erillistä toimintokoodia. Tuloslaskelman tuotot ja erilliskustannukset perustuvat muinaismuistolain 15 §:n mukaisten suoritteiden toiminnoille kirjattuihin tuottoihin ja kustannuksiin. Henkilöstökustannukset on saatu näille toiminnoille kirjatusta työtunneista laskettujen jakopalkkojen mukaisesti. Myös osuus yhteiskustannuksista on kohdistettu tuloslaskelmaan näiden toimintojen osuuksien suhteessa. Muinaismuistolain 15 §:n mukaisten suoritteiden kirjauksissa käytetään myös omia projektikoodeja. Tarkemmat laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

6. Allekirjoitus

Museoviraston tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. helmikuuta 2025.

Museovirasto

Tiina Merisalo
Pääjohtaja